

cions sobre disciplina i diversitat de tendències, la reorganització del Comitè de la Gironda (principal nucli de la fracció continuista), i el reglament orgànic de P.O.U.M. i es decidí crear el Comitè de França a Ampliat (Comitè de França més representants departamentals).

En un primer moment semblà que el Ple de Tolosa havia pogut resoldre el plet intern del partit. La realitat, però, no fou aquesta. El comitè de Relacions convocà i realitzà el juny del mateix any, una Conferència que anomenà "Conferència de reconstrucció del P.O.U.M." (6). La celebració d'aquesta conferència obligà al Comitè de França a plantejar la necessitat d'una II Conferència del P.O.U.M. a França, a dictar una sèrie de sancions disciplinàries i a proposar un projecte de resolució de trencament del pacte d'unió entre el B.O.C. i l'É.C. que havia originat el P.O.U.M. (7).

Pel Comitè de França l'actitud de la fracció i del seu Comitè de relacions era una actitud que disgregava el partit; opinava que els seus capdavanters no havien après res de la guerra civil ni de l'evolució del món, que els seus arguments eren constituïts per materials anacrònics amb una major part de frases estereotipades; considerava també, que la seva tasca era la tasca corrosiva d'un tipus de revolucionari malaltís, misantròpic, que per temperament no faria mai altre cosa que la "guerrilla del rantell" : "són els borinots del moviment obrer" (8).

Abans de la celebració de la II Conferència del P.O.U.M., l'Octubre del 1945 a l'interior, en concret a Barcelona, es celebrà la III Conferència Nacional del P.O.U.M. El Comitè de França Ampliat en una reunió els dies 17 i 18 de Novembre següent reconegué la validesa dels acords presos en la III Conferència pel sector pro-M.S.C. ; es solidaritzà amb la conducta dels companys

que la celebraren i acceptà com a base de discussió per a la conferència de França les tesis polítiques plantejades a l'interior i recollides en el text, Vers la unitat socialista,. Al mateix temps consideraren que el plet intern que el partit tenia plantejat s'havia resolt normalment i acordà retirar la proposta de trencament del pacte de fusió B.O.C.-E.C.(9).

La II Conferència del P.O.U.M. es celebrà també a Tolosa els dies 17 i 18 de març del 1946 (10). El Comitè de França afirmava arran de la Conferència, que aquesta, degut a l'assistència de delegats de l'interior, feu que, com la del Novembre del 1944 no fos una conferència d'un partit a l'exili, sino que totes les discussions posaren de manifest que el partit era un partit viu, arrelat profundament a la lluita del poble contra el franquisme i lligat estretament a les condicions en que es desenvolupava el combat.

La Conferència fou un acte d'afirmació de la voluntat d'unitat socialista i en ella es constatà el "magnific" desenvolupament del procés d'unitat socialista a Catalunya, França, Gran Bretanya i Amèrica.

S'assenyalà que les tasques a assolir eren en aquest sentit encara grandioses; en relació a la unitat socialista era necessària l'entesa amb el socialisme peninsular i el pacte que l'havia d'articular. En el camp de la lluita antifranquista (que mai no havia estat absent el P.O.U.M. des del 1939 i que hi participava a través del Front de la Llibertat, el M.S.C. i el consell Nacional de la Democràcia Catalana) exigí que tots els militants que sentissin els imperatius del moment i que fessin un màxim esforç per ajudar a la resistència.

La posició internacional era contària a les oposicions imperialistes de dos blocs hostils, que fatalment desembocaria en la

guerra, i afirmà la necessitat d'una tercera força, l. Europa Socialista, com a única garantia de la Pau i de la Llibertat.

A la Conferència fou elegit el Comitè Central del P.O.U.M. i el Comitè de França. La llista dels components del C.C. elegits fou: Moreta, Garsaball, Miquel Gayolà, Mateu, Ballespí, Comabella, Reig, Isabel Peiró, Roure, Josep Buiria, Pomés, Argilés, Armengol, Antoni Iborra, Josep Rovira, Joan Quer, Adolf Bueso, Sentís, Josep Pallach, Josep Coll, Baldillou, Amadou Pans, Torrent, Joan Soler, Guix, Emili Bagués. La composició del Comitè de França fou la següent: Comabella, Pomés, Buiria, Rovira, Quer, Pallach, Coll(11).

De les resolucions de política general aprovades a la Conferència cal destacar els següents punts:

1. El Partit considera que cal mobilitzar tots els esforços de l'antifeixisme entorn de l'acció interior de la Resistència. En l'actual situació internacional només una responsabilització de totes les organitzacions democràtiques i obreres en aquesta acció, i un desenvolupament de més en més intensiu del combat contra Franco, arribarà a donar la victòria a la causa democràtica que significa el primer pas per l'assoliment dels nostres objectius socialistes.

2. El P.O.U.M. és un dels primers partits que, d'ençà del 1939 lluiten a casa nostra, participa avui en aquest esforç col·lectiu a través del MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA i del FRONT DE LA LLIBERTAT els quals estan representats al consell Nacional de la Democràcia Catalana. El P.O.U.M. entén que aquest Consell no serà realment complert fins a l'integració de les dues centrals sindicals CNT-UGT i farà tots els esforços per a què, en un ambient de cordialitat i d'identificació política, aquesta integració s'aconsegueixi.(...)

5. Si bé, doncs, el Consell Nacional pot i ha de col·laborar en tota acció que cerqui enderrocar Franco, ha de fer-ho sobre la base d'un règim de plena llibertat democràtica i no pot signar cap mena de tracte que pugui significar l'acceptació, per anticipat, d'un règim determinat altre que el republicà.

6. Tampoc el C.N.D.C.- legítima representació de la Catalunya combatent- no ha, al nostre entendre, i malgrat col·laborar en tota acció antifranquista, comprometre's a cap pacte que no garanteixi la defensa conjunta per les forces

que el signin, d'una estructuració de l'estat espanyol en la qual quedin salvaguardats els drets de les nacionalitats hispàniques.

7. La II Conferència del P.O.U.M. entén doncs que la condició primordial de tota col.laboració i prestació d'ajut de les masses populars mobilitzades entorn del C.N.R.C. a qualsevulla força antifranquista, ha d'ésser la garantia d'un retorn complet al règim de llibertats democràtiques (associació, paraula, premsa, depuració falangista de l'Estat, retorn dels exiliats, llibertats de tots els presos polítics, etc.) que condueixin, després del temps de preparació necessari, a l'obertura d'un període constituent durant el qual els pobles hispànics puguin donar-se lliurement el règim que desitgin.(...)(12).

Les resolucions sobre la unitat socialista, són un balanç dels resultats aconseguits després d'un any d'existència del Moviment Socialista de Catalunya. El text resolutori aprovat és el següent:

"No podriem ni voldriem qualificar de victòria del nostre partit, el gran ressò i la gran envergadura política que ha pres el Moviment Socialista de Catalunya. És simplement una victòria del Socialisme. I és només amb la legítima satisfacció que sentim en tan que militants socialistes que han encertat la seva posició justa, que avui la II Conferència del P.O.U.M. recorda que fou la I Conferència la que ara fa un any posà les bases del poderós Moviment Socialista de Catalunya: factor decisiu de mà en la política de Catalunya i, en col.laboració amb la resta del socialisme peninsular, en tot l'àmbit de la política hispànica. Avui, constatant la gran amplada que ha pres el Moviment Socialista de Catalunya a França, a Mèxic, a Anglaterra, la II Conferència del P.O.U.M. acorda expressant la seva satisfacció per la tasca desenvolupada fins ara i aprova les conclusions que dirigiran la nostra acció en l'interior del M.S.C.

1. El Moviment Socialista de Catalunya que ha aconseguit ja reunir orgànicament totes les fraccions del socialisme català a Mèxic, ha d'esforçar-se ara per arribar a la mateixa conclusió a França i Catalunya.

2. Es doncs el problema de l'entesa amb el socialisme peninsular la primera qüestió que té plantejada, en l'actu-

tual període, el M.S. de C. Aquesta qüestió ha d'esser resolta totalment, és a dir, fent que la integració de totes les branques sigui definitiva i no quedin nuclis de cap tendència al marge del Moviment.

3. L'enllaç amb el P.S.O.E. ha d'obrir àmplies perspectives de rejuveniment del socialisme hispànic, en la seva concepció de l'estructura de l'Estat, en el seu esperit combatiu, en la seva interpretació del moment internacional. Només si el pacte significa realment l'entesa autèntica d'un socialisme peninsular rejuvenit en tàctiques i concepcions podem dir que el M.S. de C. ha acomplert la missió per la qual fou creat.

4. Alhora que aquest treball d'entesa i coordinació socialista amb el P.S.O.E., la missió actual del M.S. de C. és ja la de nodrir teòricament i política els seus quadres, acomplint el que han plantejat els companys de Mèxic i d'Anglaterra. En aquest sentit el treball d'estructuració ideològica i d'enriquiment polític del M.S. de C. ajudarà a posar les bases del gran Partit Socialista que representarà veritablement tot el moviment obrer de Catalunya i que serà el millor instrument de la victòria del nostre poble contra la reacció i el totalitarisme.

5. En resum doncs, el Partit continua fidel al camí iniciat en l'acta de constitució del M.S. de C. i es disposa a acomplir les finalitats assenyalades en la mateixa."(13).

Aquests documents són els darrers localitzats del P.O.U.M., tendència pro-Moviment. Les raons poden ser dues: haver-se llençat únicament pel camí del M.S.C. i a la pràctica haver abandonat la militància P.O.U.M. per tal de donar prioritat a l'organisme d'unitat Socialista, o bé que la continuïtat d'aquest sector com a P.O.U.M. no fos expressada en uns Butlletins propis i si ho fou, no han estat localitzats encara.

La torxa de la continuïtat del P.O.U.M. fins als nostres dies la mantingué la fracció continuïsta, que començà a organitzar-se a l'interior del partit a França immediatament després de la Conferència de Tolosa del 1944 (14).

La tendència minoritaria "continuista" no acceptà els acords de la I Conferència del P.O.U.M. a França i immediatament després començà una tasca de fracció a l'interior del partit. El desembre, tres setmanes després de la conferència, des de Burdeus, que des del primer moment fou el principal nucli de l'oposició al Comitè de França començà enviar lletres de protesta contra aquest Comitè per la seva inactivitat i redactà un projecte de plataforma política, contrari a la tendència majoritària i als acords de Tolosa.

Més endavant, el 20 de gener del 1945, aquest mateix nucli fraccionari, amb el pretetx de la signatura del pacte de Solidaritat Catalana pel Front de la Llibertat i la creació del Moviment Socialista de Catalunya protestà per l'activitat del Comitè de França i demanà la convocatòria urgent d'una altra conferència del partit(15). Al mateix temps s'inicià una campanya contra el M.S.C. i acusà al Comitè de França d'haver signat un pacte vergonyós i de traïció amb els feixistes de la Lliga Catalana i de realitzar una política de liquidació del partit. Marsella poc temps després s'adherí a l'actitud de la Gironda(Burdeus).

El mes de febrer el comitè de la Gironda inicià la publicació del "Boletín Interior del Partido Obrero de Unificación Marxista" que mes endavant passaria a ser editat pel Comitè de Relacions del P.O.U.M. a França, organisme responsable de la fracció continuista que en un principi fou constituït per Pere Bonet, Clarà, Colom, Lluís García, W. Solano; Andrade i Climent eren els seus delegats a Tolosa.

Després del fracàs de la solució del plet en el Ele de Tolosa de març la fracció constituí l'esmentat Comitè de Relacions i inicià sota la direcció de Pere Bonet la publicació de "La Batalla" com a Òrgan interior del P.O.U.M. a França, publicació

que seria la de més continuïtat del P.O.U.M.(16). Del 1946 és l'opuscle Plan de Reivindicaciones Políticas y Sociales del P.O.U.M.(Ediciones "La Batalla", Paris).

Mes endavant, el maig del 1947 El comitè de Relacions edità a França "Catalunya Socialista" com a Organ en llengua Catalana del P.O.U.M.(17). D'aquesta publicació hi ha constància de la sortida de dos números multicopiats, els corresponents als mesos de maig i de juny del 1947 (números 1 i 2) s'ignora si hi va haver-hi una continuació. Les joventuts del P.O.U.M. a França el 1946, publicaren al menys tres números de "Juventud Obrera". El juny del 1945 el Comitè de Relacions i la fracció continuïsta realitzaren la "Conferència de reconstrucció del P.O.U.M." Per a ells la Conferència de reconstrucció del P.O.U.M. es celebrà sota el signe de l'optimisme creador, de la fe en el renaixement del moviment obrer i de la confiança en el partit.

Segons afirmaven en el seu butlletí (18) a la Conferència hi assistiren delegats de les seccions i dels nuclis més importants de França que aportaren l'entusiasme i el calor de centenars de militants.

La Conferència fou una reunió eminentment política. Els delegats abordaren els problemes del moviment obrer i del partit amb la preocupació d'elaborar una línia política i tàctica que li permetés jugar un paper a l'emigració i preparar el seu retorn a Espanya en les millors condicions possibles. Es manifestà el convenciment de que la política dels companys d'Espanya era la seva política, i que en el fonamental la Conferència no s'havia separat en res de les posicions que mantenien els companys d'Espanya.

L'alcanc políticament fou limitat. L'important era deixar constància de l'existència i indestructibilitat del partit, el qual se-

gons afirmaven, ja no es debatreria més entre els equívocs i les interinitats dels darrers mesos.

"Victoriós sobre el reformisme vergonyant que no s'atreveix a dir el seu nom el P.O.U.M. s'aixeca de nou i entra de ple a l'arena de les lluites polítiques i revolucionàries. Fidel al seu passat, fidel al seu nom, fidel als seus herois i a tots els seus abnegats combatents, el P.O.U.M. es disposa a continuar inflexiblement el seu camí de classe i a contribuir al resorgiment general del moviment obrer i del socialisme revolucionari"(19).

En la conferència a més de l'informe del Comitè de Relacions, es tractà la crisi del P.O.U.M. (20) i el problema de la unitat socialista revolucionària, la situació d'Espanya i de la lluita antifeixista i les publicacions del partit.

Fou elegit un Comitè de Relacions de 9 membres: Bonet, Rodés, Solano, Iglesias, Rabinad, Andrade, Roc, Capdevila i Olivé (21).

En la resolució política s'afirmava que Espanya vivia sota la dictadura feixista de Falange i del "partit militar", instrument de la gran burgesia, dels terratinents i de l'Església, i que el país era una immensa presó sumida en la misèria més espantosa. Que malgrat la lluita antifranquista i les crisis del règim sofermes a la caiguda del feixisme a Itàlia, el 1943, i l'alliberament del França, el 1944, l'acció del poble espanyol havia estat insuficient i poc coordinat per a provocar la caiguda de Franco; el falangisme resistia i amb ell la burgesia, els terratinents i l'Església, i els aliats preferien conservar temporalment a Franco per temor a una repetició de l'acció del proletariat espanyol com la del 1936. Sostenia, però, que la situació del règim era més crítica que mai i que tot feia pensar que la dictadura franquista era irremediablement condemnada per tothom. El que havia de resoldre el "problema espanyol" seria el poble, dirigit per les organitzacions obreres i antifeixistes; però, per alliberar Espanya i instaurar la República, per

reconquerir la llibertat i les conquestes obreres aconseguides, el P.O.U.M. només podia contraure compromisos circumstancials amb les forces republicanes antifeixistes per tal de no comprometre ni la unitat obrera ni la personalitat de les organitzacions proletàries, el principi d'unitat de les parts havia de ser l'Aliança C.N.T.-O.G.T. I només una política de front obrer podria evitar repetir una "experiència tan desastrosa" com la de la República del 1931. El que havia de conduir a la derrota del feixisme i hauria de permetre la marxa ascendent del proletariat cap a una estructuració federal i socialista de la Península, cap a la Unió Ibèrica de Repúbliques Socialistes, eren les següents mesures essencials:

1. Liquidació de Falange i de totes les seves institucions.
2. Disolució de l'exèrcit, de la policia i de tots els cos armats.
3. Creació de milícies antifeixistes.
4. Alliberament immediat de tots els presos polítics.
5. Creació de Tribunals Populars per a realitzar una depuració radical i castigar els crims falangistes.
6. Indemnització de les víctimes del franquisme.
7. Restabliment de la llibertat de premsa, paraula, reunió i associació.
8. Repartiment de les terres als camperols pobres.
9. Separació de l'Església i de l'estat.
10. Reconeixement del dret de Catalunya i de les demes nacionalitats espanyoles a disposar dels seus destins.
11. Control obrer de la producció.
12. Nacionalització del crèdit, de les mines i del transport.
13. Restabliment de la legislació social del període 1936-1939.
14. Amplia autonomia municipal i municipalització dels serveis públics.
15. Restabliment de l'escola laica.

16. Revisió de les fortunes amassades durant la dictadura falangista, gràcies al mercat negre, als beneficis de guerra i a les sinecures del règim.

17. La convocatòria d'una Assemblea constituent en el termini de temps mes curt possible"(22).

El Comitè de Relacions es sentí identificat amb la tendència "continuista" de l'interior i acceptà els acords presos en la III Conferència Nacional d'octubre del 1945 i fou reconegut com a únic organisme regular del P.O.U.R. a França (23).

Des del setembre del 1945 en que el Comitè de Relacions declarà obert el període de discussió de la II Conferència es celebrà a Burdeos els dies 27, 28 i 29 d'abril del 1946. En aquesta conferència la fracció es dotà d'una línia política i s'adoptaren posicions sobre la qüestió espanyola, política internacional, etc. Es definiren també els principis programàtics del partit. Fou la conferència del rearmament ideològic del partit(24).

En la resolució política(25), prengué posicions respecte al caràcter de la revolució espanyola -democràtica-socialista-, el significat de la sublevació feixista, la revolució del juliol de 1936, els fets de maig, la situació del règim franquista i problemes de la política antifranquista: els perills del plebiscit, la tàctica a seguir pel partit, la política unitària -a favor de l'A.N.F.D. a l'interior i de la J.E.L. a l'exili-.

Concluint que:

"Les consignes polítiques capitals del Partit en l'actual situació seran: "Contra la dictadura franquista". "Pel restabliment de les llibertats democràtiques". "Per una República constituent".

La política d'aliances es resumeix:

A Espanya: manteniment de l'A.N.F.D. Treballar per la radicalització del seu programa, impulsar l'extensió de l'A.N.F.D. per tot el país fins que es transformi en un instrument que mobilitzi amplis sectors del poble espanyol.

En l'emigració: a) Davant del govern Girou el partit adoptarà una actitud crítica constructiva sense reconèixer-lo

plenament.

L'alentarà en totes aquelles mesures que tendeixin a intensificar la lluita contra el franquisme i per la República.

Propugnarà perquè la seva composició reflexi la relació de forces existent actualment a Espanya i perquè intensifiqui la seva ajuda a la Resistència interior; el Partit no contraurà cap compromís de tipus governamental conservant la seva llibertat de moviments.

b) El Partit mantindrà respecte a la J.E.L. en les seves relacions regionals, departamentals i locals, una política d'unitat d'acció amb les forces obreres que la integren. Si la J.E.L. desapareixés per donar pas a un ampli front antifeixista, el Partit procurarà reintegrar-se en ell a condició expressa de que les organitzacions obreres siguin també representades i no formin en el seu sí cap sector contrarrevolucionari (...). Aquesta col·laboració ha d'estar circumscrita exclusivament al derrocament de la dictadura franquista i a afavorir la implantació del règim republicà que garantitzi el desenvolupament de les llibertats democràtiques a Espanya.

c) El Partit interpreta la seva política de front antifeixista i la seva permanència en el mateix com una etapa transitòria cap a la independència completa de la classe obrera i a la formació d'un bloc exclusivament obrer. La tàctica del front antifeixista introdueix, a més, en el sí del moviment obrer un corrent confusionista que cal combatre. El Partit mantindrà doncs, latent la consigna d'Aliança Obrera i explicarà la seva necessitat "...).

Respecte a la política catalana el partit condemnava l'actitud de diverses faccions que qualificava de nacionalitàries i petitburgeses que, en separar-se de l'A.N.F.D., havien creat el Consell de la Democràcia Catalana debilitant i dividint, considerava, les forces que lluitaven contra el franquisme. El govern de la Generalitat a l'exili, per la seva composició, opinava que representava els interessos de la immensa majoria del poble català. El Partit havia de combatre obertament el govern de la Generalitat i propugnar-ne un altre que reflexés la relació real de forces que lluitaven a Catalunya contra el franquisme (26).

La conferència elegí un Secretariat que fou l'encarregat de con-

10   continuar l'edició del Butlletí que fins aleshores editava el Comitè de Relacions.

El P.O.U.M. a França en el futur fou a la pràctica, representat pels continuistes. Després de redefinir-se ideològicament i adoptar unes posicions polítiques concretes va evolucionar sense massa daltibaixos. L'abril del 1948 celebrà una Conferència General o Congrés i el maig del 1953 una altra Conferència. A finals del 1949 deixà de publicar els seu Butlletí interior i inicià la publicació de "P.O.U.M." Cuadernos de "La Batalla", Crítica, discusión, información (Boletín destinado exclusivamente a los militantes del P.O.U.M.), que amb una periodicitat intermitent durà fins el 1953 amb un total d'uns 9 números. Durant tot aquest temps "La Batalla" es publicava regularment si bé la seva periodicitat anà espaïant-se.

La relativa calma interna del Partit a França després de la II Conferència els feu dedicar més atenció als problemes polítics externs i a tractar en els seus butlletins interiors i publicacions molt més sovint el franquisme i la situació espanyola. L'evolució en aquest sentit observada en el "Boletín Interior" és il·lustrativa. "La Batalla" tractà els problemes de l'estat espanyol d'una manera molt més regular i des d'un bon començament.

Arran d'un conflicte entre la direcció del P.O.U.M. a França i el C.E. de l'interior, que culminà amb la publicació d'un manifest, que discrepava de les orientacions del P.O.U.M. a França, a "La Batalla" de l'interior (27), el març del 1947, el Secretariat del P.O.U.M. a França decidí convocar una Conferència General del partit per aquell mateix any a fi de dotar el P.O.U.M. d'una sola direcció i una única política. Aquesta Conferència General, que "La Batalla" de França (28) qualificà de Congrés, no va ser celebrada, però, fins els dies 10, 11 i 12 d'abril de l'any següent.

12 A la Conferència varen ser abordats temes relacionats amb els problemes derivats de la situació internacional i espanyola amb l'objectiu de trobar les orientacions polítiques que permetessin al P.O.U.M. jugar un paper important en la lluita per l'enderrocament del franquisme i l'acció de reagrupament del moviment obrer internacional.

Sobre la situació internacional es pronuncià en contra dels dissenys imperialistes del capitalisme nordamericà i de la "burocràcia totalitària russa" i a favor del reagrupament de les forces socialistes revolucionàries cara la constitució d'un front mundial contra la guerra i l'imperialisme, i cara, també, a la construcció dels Estats Units Socialistes d'Europa i del Mon.

La situació espanyola fou vista en un estat evolutiu cada vegada més crític per a tots els adversaris del franquisme. Davant d'això, definí una política de reorganització de la resistència interior i de defensa de l'emigració republicana. Va pronunciarse per la unitat d'acció U.N.T.-U.G.T. en vistes a la defensa de les reivindicacions de les masses obreres, per una àmplia política de Front Únic amb totes les forces que estiguessin disposades a lluitar per l'enderrocament de la dictadura i la conquesta de les seves llibertats democràtiques.

Foren tractats, també, temes relacionats amb la joventut i la formació de quadres del partit i, en l'àmbit organitzatiu, el partit va dotar-se d'una sola política que dependria d'una direcció unificada que radicaria a França amb un Comitè Central i un Comitè Executiu; a l'interior de la Península hi havia una Delegació de C.E. que seria la responsable del partit a Espanya.

Aquesta III Conferència fou considerada pel mateix P.O.U.M. com el tancament d'una llarga etapa i el senyal del començament d'una nova en la que el partit estava disposat a continuar tre-

ballant per l'alliberament del poble espanyol, pel moviment obrer i pel socialisme (29).

Sobre l'actuació del P.O.U.M. a França i de la seva direcció durant els anys 1949-1951 existeix una referència en l'informe que el C.E. del partit havia de presentar al Ple de Secretaris polítics departamentals que s'havia de celebrar el mes de maig del 1951. En ell informava que el període existent entre l'abril del 1949 i el del 1951 havia estat el més difícil dels que havia conegut l'emigració republicana des de la reconstrucció orgànica del P.O.U.M., el 1945. L'activitat de totes les organitzacions havia minvat notablement; les institucions republicanes havien quedat reduïdes a una simple relíquia del passat i els partits que es recolzaven en elles havien interromput totes les seves activitats. I les raons profundes d'aquest estat de coses les veia en l'agreïjament de la tensió internacional, els èxits del franquisme, la dispersió de l'emigració, el fracàs de les institucions republicanes i dels plans d'Indalecio Prieto. El P.O.U.M., reconeixia, no era una excepció i si havia demostrat capacitat de mantenir la seva premsa i una certa capacitat política i orgànica, no s'havia escapat del desànim que s'havia anat apoderant de l'emigració en el seu conjunt. Els efectius del partit no havien variat sensiblement. El tiratge de "La Batalla" s'havia mantingut gràcies a noves trameses que es feien a Iugoslàvia i Amèrica. Les tasques que el C.E. assenyalava per al Ple eren: col·locar el partit a l'alçada de les circumstàncies i de la seva missió, cosa que presuposava la modificació de l'atmosfera regnant (apatia, tendència al mínim esforç, conformisme, absència d'interès pels problemes polítics) i completar l'equip de direcció que havia sofert algunes baixes (30).

La següent Conferència del P.O.U.M. a França no la celebrà fins els dies 23, 24 i 25 de maig del 1953. "La Batalla"(31) afirmà

que se celebrà "sota el signe de l'optimisme creador, d'una fe inquebrantable en la gran causa del socialisme, d'una plena confiança en el proletariat espanyol" i en ella el partit precisà les seves concepcions programàtiques fonamentals i l'orientació política.

La Conferència analitzà el caràcter de l'època contemporània, la significació social de les grans forces en presència, la naturalesa del règim rus i l'abast del procés que darrerament s'havia obert a la U.R.S.S. (el mes de març anterior havia mort Stalin), l'evolució del món capitalista, la lluita dels pobles colonitzats, els continguts del moviment obrer internacional, els de la revolució xinesa i les perspectives mundials i socialistes, sense oblidar, naturalment, la situació espanyola, la de la lluita antifranquista i la pròpia del partit.

En les concepcions programàtiques fonamentals el P.O.U.M. es redefiní com una organització democràtica, internacionalista i socialista revolucionària.

Proclamà que el drama de l'època era la colonització del moviment obrer per ideologies, mètodes i pràctiques antiproletàries i antisocialistes, i per tant una de les tasques més urgents era alliberar el moviment obrer de les cadenes del capitalisme i del stalinisme i ajudar-lo a recobrar la seva total independència.

Sobre la situació política espanyola el P.O.U.M. ratificà l'orientació general que el partit havia anat defensant tradicionalment i analitzà les perspectives que obria la lluita per l'enderrocament de la tirania franquista i la nova conjuntura internacional. Considerava que el franquisme vivia una crisi econòmica permanent, que la disgregació del "Movimiento Nacional" era cada dia més greu, que continuava essent mantingut el clima de guerra civil i que la immensa majoria de la població de l'estat estava en una postura d'oposició irreductible al rè-

gim.

Resultat de la valoració de la situació espanyola fou l'establiment d'un programa mínim que havia d'unificar en l'acció i les responsabilitats a les organitzacions obreres i republicanes, basat en els següents punts:

1. Lluita contra l'aliança Washington-Madrid i per la llibertat i la independència d'Espanya.
2. Lluita contra la política de guerra del franquisme i la transformació d'Espanya en una base colonial per a la guerra atòmica.
3. Enderrocament del franquisme.
4. Dissolució de la Falange.
5. Alliberament de tots els presos polítics i retorn dels exiliats.
6. Llibertat d'associació, reunió, premsa i propaganda i dret de vaga.
7. Dissolució dels sindicats falangistes i reconstitució de les organitzacions sindicals democràtiques.
8. Augment general dels salaris en proporció amb el cost de la vida. Escala mòbil dels salaris.
9. Revisió de les fortunes fetes des del 1936. Confiscació de les grans fortunes fruit de l'estraperlo i de les sinecures.
10. Restitució dels béns confiscats a les organitzacions obreres i antifranquistes.
11. Reducció del servei militar.
12. Eleccions lliures en el termini de temps més breu possible i després de la formació d'un cens electoral controlat per les organitzacions antifranquistes!(32).

En el P.O.U.M. de l'interior de l'estat espanyol, el juny del 1944, a la II Conferència ja s'havia manifestat la discussió entre els partidaris de portar el P.O.U.M. a ésser l'eix d'un gran partit socialista i el sector continuista. S'arribà a una solució de compromís, però no a la solució de la qüestió. El problema, les discussions i l'actuació política posterior giraren entron d'ella.

El setembre aparegué "La Batalla" que fins el juliol del 1943 comptabilitzà 23 números publicats a la clandestinitat, a Barcelona. Al mateix temps era editat un Butlletí interior, que sortia amb més o menys regularitat. El Comitè local de Barcelona editava, també, un butlletí interior (33).

El C.E. del P.O.U.M. delegà a Josep Pallach perquè assistís el novembre del 1944 a la I Conferència del P.O.U.M. a França, les instruccions que diua (34) eren les següents: a) contribuir a la reorganització del P.O.U.M. a França, b) reconeixement per part del partit a França del C.E. i de la disciplina del partit a Espanya; c) informar de la posició del partit a Espanya i informar-se de la del partit a França; d) donar a conèixer al partit a França per a la seva discussió els acords de la II Conferència nacional (del juny del 1944); e) elecció democràtica d'un Comitè del partit a França encarregat de mantenir les relacions amb el C.E..

A la tornada Josep Pallach es feu portaveu a l'interior dels acords de la Conferència de Tolosa i mantingué contactes orgànics amb els seus companys de partit i en reprengué o establir de nous, entre ells amb un grup d'universitaris de tendència socialista (Edmon Vallès del Front Universitari Català) i amb antics companys de l'exili universitari a Montpeller (Alexandre Cirici i Jaume Picas) (35). Però al cap de pocs dies d'haver arribat de França, la vigília de Nadal del 1944, fou detingut en tornar d'una reunió del P.O.U.M. a Sant Adrià del Besòs, on havia plantejat el projecte de constitució del Moviment Socialista de Catalunya.

Poc temps després de la detenció de Josep Pallach, el gener del 1945, ho fou Josep Pané i a l'abril Enric Rodríguez, David Rey, Fuster i Porta.

A França mentre tant havia estat signat el pacte de Solidaritat Catalana i fou constituït el Moviment Socialista de Catalunya,

fets que agreujaren les discussions i la lluita de tendències en el P.O.U.M. de la clandestinitat.

El mes de maig cristallitzaren les negociacions del P.O.U.M. amb altres partits i organitzacions cara la constitució de l'Aliança Nacional de Forces Democràtiques de Catalunya. El P.O.U.M. formà part d'aquest organisme juntament amb l'Esquerra Republicana de Catalunya, Estat Català, Acció Catalana Republicana, Unió democràtica de Catalunya, Unió de Rabassaires, Partit Català d'Esquerra, C.N.T., Moviment Llibertari, P.S.O.E., Jovenuts Socialistes i U.G.T. (36). El primer manifes el feren públic el maig del 1945, imprès en català i en castellà. Poc temps després sortia el primer número d'"Aliança, Organ d'A.N.F.D." imprès i bilingüe.

El mes de juny sortí el número 2 de "La Batalla" que incorporà a la capçalera la trilogia: "Socialisme, Federació. Llibertat".

Durant tot aquest temps es varen fer esforços des de la clandestinitat per mantenir la unitat del partit. Per una banda el Comitè Executiu va enviar una delegació a França composta per Miquel Utgés i Manel Alberich (un representant de cada tendència) per tal d'entrevistar-se amb el Comitè de França i amb el Comitè de Relacions amb el propòsit de mantenir el P.O.U.M. en unitat fins a la celebració d'un congrés i el M.S.C. com a un moviment perifèric, i mantenint a Catalunya l'A.N.F.D. (37).

També des de lapresó Joaquim Maurin va intervenir en el plet intern del partit intentat fer d'àrbitre amb unes propostes de solució (38). Josep Pallach en nom d'altres detinguts del P.O.U.M. també intervingué des d'una òptica més favorable a les tesis pro-Moviment (39).

Al no ser efectives a França les propostes dels dos delegats del C.E. i no arribar a cap alternativa vàlida de cara a la solució del conflicte intern ni ser tampoc efectiva la intervenció de Maurin, la crisi fou total.

El darrer esforç de cara la unió fou la convocatòria de la III Conferència nacional del P.O.U.M. Però a la conferència s'hi arribà amb la convicció de la inevitabilitat de la ruptura. Fou convocada pel 12 d'octubre, i a instància de la tendència pro-Moviment fou ajornada fins el 21 del mateix mes de l'any 1945. En aquesta data, però, se'n celebraren dues simultàniament, reunida cada fracció pel seu costat. Fou l'escissió del P.O.U.M. a l'interior.

La tendència pro-Moviment en la seva conferència aprobà la resolució Vers la unitat socialista, que preconitzava la integració de tot el socialisme de Catalunya en el Moviment Socialista de Catalunya i l'entroncament orgànic d'aquest moviment amb el socialisme espanyol. Malgrat prendre aquesta opció tan determinant la tendència afirmava que el P.O.U.M. continuaria existint tot considerant ^{se} la representació majoritària i democràtica del majoritària i democràtica del mateix. La conferència elegí un Comitè Central i aquest, al seu torn, un Comitè Executiu.

El C.E. elegit edità seguidament un butlletí interior, el primer número del qual aparegué el 28 de novembre del 1945 (40) i en ell es feu públic el document aprovat a la III Conferència Vers la unitat socialista. El mes de desembre següent, amb l'impuls de la tendència pro-Moviment i d'acord amb la resolució de la III Conferència fou constituït el Moviment Socialista de Catalunya a l'interior de Catalunya (el 8 de desembre del 1945). Pocs dies després s'inicià la publicació d'"Endavant" com a organ del M.S.C. de l'interior.

El pensament del sector pro-Moviment del P.O.U.M. es resumeix en l'extens document ja esmentat Vers la unitat socialista; d'ell són transcrits a continuació els punts de la resolució final:

- 24
1. Només un congrés del partit, celebrat en condicions normals de vida democràtica, precedit del corresponent període de discussió i amb intervenció de tots els nuclis del partit actualment dispersats, podrà prendre l'acord d'una fusió definitiva amb altres tendències socialistes i obreres, que impliqués la seva desaparició en tant que partit.
  2. El partit es regeix democràticament i no accepta en el seu si cap actitud fraccional. Es respecte, però, tota posició minoritària, amb el ben entès que aquesta deu acatar democràticament la disciplina i la línia política que la majoria del Partit es doni.
  3. El Partit a Catalunya, coincidint amb el Partit a França, iniciarà els contactes i coordinarà els esforços indispensables per tal de procedir ràpidament a la constitució del Moviment Socialista de Catalunya. El Partit veu en el Moviment Socialista de Catalunya un organisme de reagrupació política, de refosa ideològica i d'unitat d'acció, que ha d'aglutinar a totes les tendències de socialisme català. De fet, el Moviment Socialista de Catalunya és la continuació, ajustada a les circumstàncies actuals, del procés d'unificació que inicià el P.O.U.M. al constituir-se en tant que partit.
  4. El Partit procurarà que el Moviment Socialista de Catalunya prengui el lema següent: "Socialisme, Democràcia, Federació" i que es subtituli: "Front Orgànic del Socialisme Català". Des del moment de la signatura de l'acta de constitució, a Catalunya amb les altres tendències socialistes existents, del Moviment Socialista de Catalunya, tota l'activitat exterior del Partit s'efectuarà d'acord amb les normes que decideixi l'ementada acta de constitució.
  5. El Partit vol que el Moviment Socialista de Catalunya, que ideològicament ha de tenir una concepció peninsular dels problemes que palteja la revolució espanyola i que per tant ha de lligar-se estretament en totes les forces socialistes de la Península, procedeixi, d'una manera essencial a l'establiment de contactes i a l'intercanvi de punts de vista amb la Comissió Executiva del P.S.O.E. per tal d'arribar, amb aquest partit, a un pacte polític i orgànic que estructurari d'un costat, el socialisme català i que, de l'altre, realitzi la unitat del socialisme peninsular.
  6. Considerant el Partit que el procés d'expansió peninsular no ofereix ja perspectives de prosperar, en caixonat com ho està entre el P.S.O.E. i el Partit Comunista Espanyol, decideix que, momentàniament, i mentre el Partit no

es pugui reunir en les condicions senyalades en la resolució 1^a, les seccions peninsulars que d'ell existeixen, treballaran per tal de lligar-se políticament amb les federacions corresponents del P.S.O.E. i amb les altres tendències socialistes que puguin existir, fins arribar a una completa unitat d'acció, defensant a l'hora, en llurs relacions amb els militants d'aquestes organitzacions, la concepció que té dels problemes peninsulars el nostre Partit.

7. El Partit lluitarà per aglutinar totes aquestes voluntats en la lluita resistent contra el franquisme. En aquest sentit, tots els nostres militants es mobilitzaran per a convertir en una realitat general l'Aliança Nacional de Forces Democràtiques de Catalunya. Al mateix temps, preconitzarem que l'A.N.F.D.C. es refongui en tots els altres organismes existents que batallen en la nostra terra per tal de donar sortida a un "Bloc Democràtic de Catalunya", que agrupi les forces específicament catalanes i que pugui anar a un Pacte Peninsular d'Alliberació i de retorn a la democràcia.

8. Caldria que del Bloc Democràtic de Catalunya en sorgís un Consell Nacional de la Resistència a la nostra terra, que establís les bases programàtiques de la nostra lluita en l'etapa actual i que dirigís la nostra acció en la lluita contra la reacció espanyola.

9. El Nostre Partit defensarà la unitat sindical i la defensarà pràcticament. Mentrestant els nostres militants treballaran dintre la U.G.T. per a la realització d'aquesta sonsigna i en col.laboració amb el P.S.O.E.

10. Elecció d'un Comitè Executiu homogeni i d'un Comitè Central capaç de dirigir el Partit amb responsabilitat i disciplina"(41).

L'activitat de la tendència del P.O.U.M. favorable al Moviment Socialista de Catalunya desseguida s'identificà amb la política i actuació del M.S.C. i es perdé com a P.O.U.M.

El sector continuista, que també es considerava el majoritari del P.O.U.M. a l'interior de l'estat espanyol, fou el que mantingué la continuïtat del partit. A la III Conferència, al mateix temps que la conferència dels pro-M.S.C. prengué acords i resolucions. Reconegué el Comitè de Relacions del P.O.U.M. a França com a únic organisme regular del P.O.U.M. en aquest estat;

26
 elegí un Comitè Central el qual al seu torn elegí un Comitè Executiu; es donà per liquidat el període de difusió del "Front de la Llibertat"; desautoritzà qualsevol acord pres en nom del P.O.U.M. o que pogués prendre's tanta la Península com a França sobre la integració del P.O.U.M. al Moviemnt socialista de Catalunya. La resolució política aprobada fou:

1. Havent quedat enrera les circumstàncies que pogueren aconsellar l'ocultament del P. i havent aquest recobrat plenament la seva personalitat a l'ingressar a l'A.N.F.D., convé desplegar al vent a totes bandes el nom del mateix, expresant-se periòdicament per mitjà del seu òrgan gloriós i tradicional "La Batalla".
2. Només un Congrés del P. celebrat en condicions normals, però seguit del corresponent període de discussió, i amb la intervenció democràtica de tots els sectors, avui desperdigats i impossibilitats, podrà prendre l'acord de fusionar-se amb un altre o altres nuclis socialistes, que impliqui el seu canvi de nom o desaparició.
3. Les consignes "Unitat", "libertat" i "Socialisme" han d'ésser l'eix entorn del qual ha de girar la propaganda del nostre P.
4. Reforçar la posició del P.O.U.M. a l'A.N.F.D., ingressant el en Comitè Peninsular i en la secció francesa de la J.E.L.
5. Reforçar els blocs socialistes integrats pel nostre P. i les Federacions del P.S.O.E. amb la inclusió de nuclis d'altres sectors socialistes que hi pugui haver, sempre sobre la base de que es tracta d'una federació de partits que, en la col.laboració, preparen el terrenys per arribar a la unitat socialista.
6. Es mantindran les millors relacions de camaraderia, com fins el present, amb els militants del P.S.O.E. i de la C.N.T., tant a la Península com a l'exterior.
7. L'esforç principal d'organització serà dirigit a Catalunya, base de la nostra força, manteniment i enfortiment, malgrat els nuclis existents fora de Catalunya.
8. Sobre el problema de les nacionalitats el nostre P. reforçarà la personalitat de Catalunya, Euskadi i Galícia sota el concepte marxista de l'autodeterminació dels pobles a disposar d'ells mateixos, integrats en la Federació Ibèrica de Repúbliques socialistes.
9. La Conferència elegirà un Comitè Central el qual anome-

nara un C.E. integrat per cinc membres.

10. El C.E. elegit es dirigirà a tots els camarades tant de l'interior com de l'exterior fent-los conèixer els acords adoptats i exhortant-los a que sacrificuin tot el sacrificable en ares a la unitat del P., davant la gran missió que haurà de portar a terme molt aviat.

11. Tan aviat com el P. recobri la normalitat, amb el consegüent alliberament dels camarades empresonats del retorn dels exiliats, el C.E. convocarà una àmplia conferència d'organització i informació. La conferència demanarà un nou C.C. i aquest un nou C.E. en el que seran democràticament les diferents tendències que s'hagin manifestat en el P. El nou C.E. tindrà la missió de preparar la celebració d'un congrés precedit del període de discussió.

12. El congrés resoldrà en definitiva, assenyalant el camí a seguir per ajudar al triomf de la llibertat i el socialisme" (42).

Al mes següent, novembre del 1945, aparegué el número 3 de "La Batalla", editada pels continuistes de l'interior, retornant a les consignes "Socialisme i Llibertat", a partir d'aquest número la publicació anà sortint amb regularitat mensual fins a la pèrdua de la impremta "Minerva" amb motiu de les detencions de l'any 1947. El darrer número de "La Batalla" de l'interior, el 23, corresponent al juliol del 1947, fou imprès a Madrid, gaudint del favor del Comitè nacional de la federació de joves socialistes pel que es referia al servei d'impremta i a l'acció del grup del P.O.U.M. a Madrid (43). El mes de gener del 1946 s'inicià la publicació de "Catalunya Socialista" com a òrgan del P.O.U.M. en llengua catalana. Al mateix temps continuaren publicant el butlletí interior del partit. Al 1947 aparegué "Adelante" com a òrgan del P.O.U.M. a Lleida.

Segons Manel Alberich (44), el zènit de l'activitat del P.O.U.M. a l'interior fou assolit durant el període 1946-1947: "contactes, reunions, difusió de propaganda, etc., de cara a l'acció política general i a la unitat sindical i socialista en particular. Sovintejaren també les anades i tornades clandestinament, travessant muntanyes, de delegats del C.E. per a millor coordinar amb el Comitè de Relacions de l'exterior i orga-

nismes de l'exili com la presidència de la República i la Generalitat.

A finals de juny del 1946 va celebrar-se a Barcelona la IV Conferència del P.O.U.M. a l'interior, que va examinar els diversos aspectes del "problema espanyol", de la unitat socialista i qüestions organitzatives, i traçar finalment, el pensament tàctic del que havia de guiar l'acció del partit a Espanya i a l'exili.

Segons el mateix P.O.U.M. (45) la conferència va posar de relleu dues coses: la potencialitat del partit, principalment a Catalunya on comptava amb un ascendent ben guanyat i l'alta capacitat política dels militants encarregats de dirigir el partit.

La resolució política aprovada situava el "cas espanyol" en el marc internacional, criticava el govern de la República espanyola a l'exili ja que només es movia en el terreny diplomàtic i mancava d'una força real al darrera que el recolzés, i reconeixia que les possibilitats d'organitzar una resistència potent a l'interior de l'estat eren molt limitades i, finalment, decidí que:

"Sense partidaris d'una solució qualsevol, estimem necessari aprofitar qualsevol circumstància que faciliti la caiguda del règim falangista. A tal fi considerem acceptable una entesa amb totes aquelles forces que no hagin col·laborat amb Franco, que es proposin el mateix objectiu. Aquesta intel·ligència ha d'evitar el contreure compromisos de tipus fonamental que limitin les llibertats de que han de disposar, un cop enderrocat el franquisme, les organitzacions obreres i republicanes"(46).

La resolució sobre la qüestió sindical afirmava la perentòria necessitat del proletariat de disposar d'unes organitzacions de masses, especialment democràtiques, que fossin, per damunt de principis ideològics, l'exponent de la voluntat de tots els treballadors. Havia d'anar-se cap a la unificació de la C.N.T. i de la U.G.T., de cara aconseguir una central sindical única,

dintre de la qual hi hagés el més lliure joc democràtic i fos-
sin tolerades i respectades les tendències.

La tàctica aprovada pel partit es resumia en els següents punts: Coordinació de totes les forces i esforços per enderrocar el franquisme; no volia una guerra civil, però si era barrat el camí a qualsevol solució acceptaria el llençar-s'hi; el problema d'Espanya era essencialment polític i per això les Nacions Unides, i els estats democràtics que encara no hi pertanyien, havien de prendre postura a partir del fet de que el franquisme era un règim feixista i que com a tal era un perill pels règims democràtics; l'única mesura eficaç contra el franquisme a nivell internacional seria la interrupció de les relacions econòmiques, més que no pas la simple ruptura de relacions diplomàtiques; s'oposava a la substitució del règim per qualsevol forma de dictadura i a la restauració monàrquica sense comptar amb la voluntat del país, per salvar l'essencial del règim franquista; el dilema que plantejava la dictadura entre "Franco o el comunisme" era fals i l'objectiu pel que lluitaven els adversaris del règim era el restabliment de la democràcia(47).

A principis del 1947 es manifestaren unes discrepàncies entre el C.E. del P.O.U.M. a l'interior i el Secretariat de França. La polèmica culminà amb l'aparició a "La Batalla" de l'interior (48) d'un manifest, signat pel C.E. en el que revisava l'orientació política aprovada en un Ple de Secretaris Departamentals celebrada a Tolosa el gener del mateix any. Aquest fet decidí, com ha estat dit més amunt, a l'organització de França a convocar una Conferència General del partit per tal d'arribar a la consecució d'una soàa política i una sola direcció pel P.O.U.M. a tots nivells.

En el manifest en qüestió, molt extens; el C.E. de P.O.U.M. a Espanya definia la seva posició davant de la situació política; examinava el perquè de la permanència de Franco en el po-

der i el tipus de problemes que plantejava el "cas espanyol"; fixava la posició d'Espanya en el joc de les grans potències i l'actitud de les nacions democràtiques davant del problema espanyol, i finalment, es definia sobre la forma d'actuar de l'oposició antifranquista, els plans de restauració monàrquica i les diverses alternatives plantejades entre elles la qüestió del plebiscit. Pel Secretariat de França el manifest desfigurava la fesomia del partit i apareixia davant del treballadors com un partit que es sumava a la política de capitulació del Comitè Nacional de la C.N.T. i la Comissió Executiva del P.S.O.E.(49).

Degut a l'activitat desplegada durant aquest període pel P.O. U.M., principalment a Catalunya, es produïren detencions importants entre els seus militants i dirigents. Durant el transcurs del 1946 foren detinguts Berdejo, Manel Alberich i Josep Bitriu; a l'any següent ho foren Rocabert, Aranda i Sancho (50). Aquest mateix any la policia s'incautà de la impremta clandestina amb la que era impresa "La Batalla"(51).

Aquestes detencions i la situació que en el seu conjunt arribà el franquisme i la mateixa oposició -que no podia per ella sola enderrocar Franco i tampoc podia esperar una poderosa acció exterior- crearen un clima de pessimisme i molts militants -assegura Manel Alberich- anaren renunciant a prosseguir el combat sense perspectives de victòria.

El desmantellament que el P.O.U.M. sofrí el 1947 podria ser un dels motius, a més de la necessitat d'unificació orgànica i política entre l'exili i l'interior, de que a partir de la III Conferència, o Conferència General, del P.O.U.M. de l'abril del 1948, fos decidit que la direcció del partit radiqués a França i a Espanya hi hagués una delegació del C.E.

Malgrat els esdeveniments desfavorables, el 8 de maig del 1949 el P.O.U.M. de l'interior celebrà la seva V Conferència (52). En ella fou aprovada una resolució política idèntica a l'aprovada a la Conferència General de l'any anterior a França, és a dir es reconegué la necessitat de que el partit romangués fidel a la política de front únic per al derrocament del franquisme. I es constatà l'existència d'una aguda crisi a la direcció de l'organització a Espanya, on actuava ja la Delegació del C.E. Des del punt de vista orgànic constatà que havia topat amb el desànim i el pessimisme que gairebé havia anul·lat els organismes de la resistència. A nivell sindical afirmà continuar mantenint posicions a U.G.T. Afirmà, també, que la tasca política havia estat l'edició de quatre butlletins, un manifest amb motiu de les "eleccions municipals" i la difusió de "La Batalla" de França. El pla de treball aprovat fou:

1. Lluita contra la tirania autoritària en tots els terrenys.
2. Denúncia de les tasques "democràtiques" -eleccions municipals, etc.- del règim.
3. Acció per la reconquesta de les autèntiques llibertats democràtiques.
4. Defensa de totes les reivindicacions de les masses treballadores.
5. Denúncia de la política bel·licista del franquisme. I lluita contra la guerra.
6. Front únic contra el franquisme entorn de problemes concrets amb totes les organitzacions d'oposició "(53).

Aquesta conferència significà el reconeixement explícit per part de l'interior de que la direcció i els plantejaments ideològics i polítics del partit es determinaven a França.

La situació del P.O.U.M. a l'interior durant els anys 1949-1951 fou valorada pel C.E. en l'informe, esmentat més amunt, que havia de presentar al Ple de Secretaris Departamentals el

juny del 1951 (54). Durant aquest període les comunicacions de l'interior amb França foren plenes de dificultats, però, durant molts mesos interior i exili actuaren en un sentit idèntic. Però finalment les diferències existents entre la direcció interior i un grup que s'oposava a la seva política obligaren al partit a celebrar una VI Conferència, que es celebrà el febrer del 1950. Segons el C. E. de França aquesta fou la més pobre de totes les celebrades pel P.O.U.M. (55). En ella el Comitè Directiu presentà la dimissió i l'"oposició" es feu càrrec de la direcció i aprovaren, segons el mateix C.E., un document fixant una orientació incompatible en molts punts amb les decisions de la Conferència General de Tolosa. Els plans pràctics aprovats foren: manteniment de la cohesió política i orgànica del partit; elevació del nivell polític dels seus quadres; orientar la classe obrera i els sectors antifeixistes en la seva lluita contra el franquisme i per un món millor; prosseguir intensificant-la l'ajuda material i moral als presos; mantenir relacions amistoses, sense excloure la possibilitat d'acords concrets, amb les demés forces obreres, polítiques i sindicals i amb les organitzacions republicanes i antifranquistes amb l'exclusió del P.C.E.(56).

El Comité que fou elegit en la VI Conferència edità el "Boletín de Orientación e Información" del qual es té referència de dos números, els corresponents als mesos d'abril i maig del 1951.

A finals d'octubre del 1950 a Lleida la policia en una acció repressiva va detenir a 9 militants del P.O.U.M., els quals foren posats en llibertat diverses setmanes més tard(57).

La darrera conferència del P.O.U.M. a Espanya fou la VIII Conferència (58) -s'ignora l'existència de la VII Conferència- celebrada a l'octubre del 1951. El P.O.U.M. la considerà com la reafirmació de la seva presència física i política a la

lluita general contra la tirania franquista i per l'alliberament del poble espanyol. Valoraren la seva importància per les següents raons:

"Perquè ha estat la conclusió d'una llarga discussió en la que s'han manifestat tots els corrents existents en el partit (quatre butlletins de discussió foren publicats pel C.E.). Perquè ha abordat tots els problemes fonamentals espanyols i internacionals, del moment. Perquè ha dotat al partit d'una política justa, en consonància amb les necessitats del poble espanyol i del moviment obrer internacional"(59).

La divisa general que el partit reafirmà fou: "ni Washington ni Moscú! contra la tercera guerra mundial! Pel pa, la pau i la llibertat! Per un tercer front independent!".

Sobre la qüestió espanyola (60) la Conferència feu una crida a totes les organitzacions obreres i republicanes a la formació d'un ampli front de lluita contra la tirania franquista, contra el pacte Washington-Madrid, per la llibertat i la independència d'Espanya. I consagrà la major part del temps a l'anàlisi dels moviments vaguístics de la primavera anterior a Barcelona -vaga de tramvies i vaga general-, Euskadi, Madrid i la situació creada per la política del EE.UU. d'Àmerica del Nord respecte al franquisme.

Les primeres mesures que, després de totes les anàlisis elaborades a la Conferència, el P.O.U.M. creia que exigia la situació en l'àmbit espanyol foren:

"a) Ruptura dels compromisos unilaterals i els equívocs d'algunes organitzacions obreres i republicanes amb elements monàrquic; b) constitució d'un organisme d'unitat d'acció de totes les organitzacions obreres i republicanes amb la sola excepció dels stalinistes; c) elaboració en comú d'un programa mínim que les unifiqui en l'acció i en les responsabilitats; d) unitat d'acció U.G.T.-C.N.T. per a la defensa conseqüent de totes les reivindicacions obreres i el sosteniment de tots els moviments vaguístics; e) acció comú, sobre objectius limitats i concrets, amb tots aquells grups que mostrin amb actes una voluntat real de lluita contra el franquisme"(61).

El programa mínim elaborat fou d'ídicntic contingut al que al cap d'un any i mig seria aprovat a la Conferència del P.O.U.M. a França del maig del 1953. Aquest programa ha estat reproduït més amunt en parlar d'aquesta conferència.

Però l'empenta de la VIII Conferència durà poc temps. A la primavera de l'any següent caigueren detinguts 14 militants del P.O.U.M., entre ells els dirigents David Rey, Manel Alberich, Francesc Claramunt, i A. Ortega (62). Aquest cop fou molt greu per a l'organització d'Espanya, del qual pràcticament no se'n va refer.

De l'actuació i militància del grup del P.O.U.M. a Mèxic, i dels poumistes en general a Amèrica no se'n saben gaires coses. Com a grup, el P.O.U.M. a Mèxic durant el 1945 publicà dos números de "P.O.U.M. Organo del Partido Obrero de Unificación Marxista en Amèrica", sota la direcció de J. Gómez (números de gener i setembre), i individualment els seus militants col·laboraren a altres publicacions, com "Enllà!" i "Mundo".

Després de la desaparició de "P.O.U.M.", "Enllà!" i "Mundo", es desconeix l'existència d'altres publicacions del P.O.U.M. a Amèrica, a excepció de l'opuscle de Julian Gorkin El P.O.U.M. ante el reagrupamiento socialista, el 1946. I per tant, és difícil de seguir la trajectòria del P.O.U.M. a Mèxic en concret i a tot Amèrica en general. Tota la informació recollida sobre el P.O.U.M. a Amèrica ha de ser feta a través dels butlletins i publicacions del partit a França, especialment el Butlletí del Comitè de França i el del Comitè de Relacions, i encara el que recullen aquests butlletins són especialment els punts de vista del companys de Mèxic respecte de la crisi plantejada en el partit durant el 1945 i 1946. Hom podria afirmar que la participació d'Amèrica en la política del P.O.U.M. fou una participació exclusivament epistolar.

Com s'acaba de dir, la pràctica totalitat de la documentació recollida del P.O.U.M. a Mèxic estava relacionada amb la crisi interna del partit. Així el primer de juny en una carta dirigida al Comitè de França (63), el Grup a Mèxic, partint de la base de que seria fals i absurd considerar el grup de partit a Mèxic com un grup uniforme i monolític, ja que existien les mateixes tendències que es manifestaven a França i a Catalunya, opinava que era possible l'existència de tendències en el si del partit i que la superació del partit no era la liquidació del mateix, ja que les divergències no afectaven als principis doctrinals sino més aviat als tàctics -el caràcter de les aliances amb les forces republicanes- i orgànics -personalitat i estructura del partit a Catalunya-. Per això, condemnava tota crida a la indisciplina i a la insurrecció per part d'una minoria, així com considerava errònia tota política d'expulsions.

Poc temps després, l'agost del mateix any, el Grup de Mèxic aprovà una resolució sobre el projecte de ruptura del pacte B.O.C.-E.C. presentat pel Comitè de França per a ser discutit en una segona conferència del partit (64). En aquest sentit els poumistes a Mèxic opinaven que la proposta era inoportuna i fora de lloc per la manera com havia estat plantejada la qüestió i per les circumstàncies que travessaven tant els pobles hispànics com el partit. Considerava que una conferència mancava d'autoritat per a definir-se davant una qüestió com aquesta; que això ho havia de decidir un congrés o un referendun regulat.

Afirmaven que si el P.O.U.M. havia de ser superat, això no s'havia de fer tornant al B.O.C., que seria un pas enrera, sino que aquesta superació havia d'anar en la direcció de que el partit desixés de ser un simple partit d'oposició revolucionària per a convertir-se en un gran moviment de creació revolucionària: "

"Estem disposats a renunciar un dia al P.O.U.M., però per fondre'ns en un gran moviment de síntesi que es vagi realitzant lentament i imposant en la consciència i en la voluntat de les masses treballadores peninsulars, sobre la base d'una transformació revolucionària dels pobles hispànics i de tots els pobles del món cap el socialisme i la llibertat".

Els punts concrets acordats en la resolució que es fa referència foren:

"1. No reconèixer al Comitè de França autoritat orgànica per plantejar en la forma que ho ha fet, i a la II Conferència del partit autoritat per resoldre un problema tan fonamental com és el de la ruptura del pacte de fusió, que fou obra d'un Congrés democràtic i que només un congrés així mateix democràtic pot i ha de resoldre. No creiem lícit discutir, per conseqüència, el projecte de resolució presentat pel Comitè de França.

2. De fer-se efectiva la ruptura, malgrat els nostres raonaments i la nostra oposició, seguirem treballant amb obstinació a favor de la unitat i de la salvaguarda del P.O.U.M. i a favor de l'alta missió superadora que aquest té plantejada"

Al cap de mig anys, el 20 de gener del 1946, el Grup del P.O.U.M. a Mèxic encara afirmava que feia tots els esforços per a la salvaguarda de la unitat orgànica del partit fins a un congrés democràtic, que poqués decidir el pervindre del mateix. Manifestava també la voluntat de continuar en aquesta posició. Davant la doble sollicitud del Comitè de França i del Comitè de Relacions no es definí per cap dels dos, malgrat les divisions existents a nivell individual dins el grup i recolzava la posició manifestada en la resolució de l'agost de l'any anterior. Es negava a reconèixer la divisió com un fet irreparable(65).

I el mes de febrer prenia l'acord de recomanar als poumistes de Mèxic la renúncia de les publicacions i actes públics, el reconèixer tothom com a membre del partit, fos fe la tendència que fos i prendre el compromís intern d'intervenir en totes les discussions que es desenrotllessin en vistes al Congrés(66).

Malgrat aquestes decisions, un grup, que s'autofirmava el Grup majoritari del P.O.U.M. a Mèxic, va signar la convocatòria de reunió constitutiva del Moviment Socialista de Catalunya a Mèxic, com ha estat exposat al capítol que tracta de la creació del M.S.C.

Del 1947 existeixen referències de la publicació d'un "Butlletí Interior del P.O.U.M." que segurament fou publicat a Mèxic, però del que s'ignora la seva periodicitat, només ha estat possible la consulta d'un sol número, que sense numerar ni capçalera, produïa una resolució del Grup del P.O.U.M. a Mèxic sobre el Moment Polític Espanyols, signada a Mèxic el 15 d'agost del 1947. Del contingut d'aquest document se'n parlarà a la segona part del capítol.

De les activitats concretes del P.O.U.M. a Amèrica no se'n té cap més referència a excepció del resum de l'informe del Comitè Executiu del Partit que realitzà de cara al Ple de Secretaris Polítics Departamentals del P.O.U.M. dels dies 2 i 3 de juny del 1951. En ell s'afirmava:

"No és un secret per a ningú que el C.E. ha frenat, en la mesura de les seves possibilitats, la marxa a Amèrica de militants del partit. Aquesta actitud ha tingut com a fonament la convicció -confirmada pels fets- de que es molt difícil mantenir lligats a l'organització els companys que travessen l'Atlàntic.

A l'actualitat hi ha camarades del partit a l'Argentina, Veneçuela, Mèxic, Xile, Colòmbia, Brasil i altres països. Vencent l'escepticisme del principi hem mantingut relacions amb quasi tots ells i hem tractat d'induir-los a realitzar una activitat de militant concreta. Els resultats han estat mediocres.

El grup de l'Argentina s'ha reforçat notablement, inclús amb militants procedents d'Espanya. Però el seu funcionament és molt irregular. A Veneçuela no ha estat possible reagrupar els companys. Tot i que allí són més nombrosos que en cap altre país. El règim dictatorial imperant ha contribuït a accentuar la dispersió. Fins fa uns mesos, el camarada Fernández Jurado ha realitzat un treball excel·lent a Xile. El company Molins i Fàbrega ha

mantingut un contacte relativament estret amb nosaltres i ha representat el partit en diverses activitats de l'emigració espanyola a Mèxic.

Continuem pensant que cal multiplicar els esforços en el sentit de reagrupar els militants dispersos per Amèrica. Però continuem creient, igualment, que la immensa majoria dels que emigren als països americans es perden per al treball militant" (67).

EL P.O.U.M. davant esdeveniments puntuals relacionats amb el franquisme a partir del 1945

La premsa i documentació del P.O.U.M. entre el 1945 i el 1956 parla molt del franquisme i la situació de l'estat espanyol i de la lluita antifranquista. A cada conferència eren tractats aquests temes i aprovades resolucions polítiques sobre els mateixos, proposant al mateix temps alternatives que contribuïssin a l'enderrocament de Franco, restablint la democràcia i per últim el socialisme. "La Batalla", tant la que publicava a l'interior com la de França són un bon exponent d'això (68) i els butlletins interiors del partit que editava el Comitè de Relacions del P.O.U.M. a França dedicava números sencers a parlar de la situació espanyola, i també, de la política catalana.

Pel P.O.U.M. el feixisme fou "una salvatge tirania política al servei dels interessos del gran capitalisme imperialista i la revenja implacable de la gran burgesia imperialista contra una classe de la societat -el proletariat- que havia fet perillar greument els seus interessos, sense arribar a arrencar-li el poder."

En canvi, la democràcia burgesa era el parèntesi transitori una mena de "no man's land polític" entre les dues classes principals de la societat, oposades l'una enfront de l'altra per la qüestió del poder de l'estat (69).

El règim franquista era definit com el "fill bord del nazi-feixisme" i, al mateix temps, com "una conxorxa de les forces de la reacció més ultramontanes i retrògrades", i al sistema polític que representava fou titllat amb tota mena d'epítets: "dictadura terrorista de Falange, i del partit militar al servei de la gran burgesia, dels terratinents i de l'Església", "tirania franquista", "dictadura franco-falangista",

"franquisme" "règim sanguinari de Franco", "totalitari", "dictadura nazi-feixista", "dictadura sanguinària de generals, capellans i señoritos", "règim de l'estraperlo i de la mentida", "teocràcia ultramontana" etc.

1945. Final de la guerra mundial. Les reflexions del Comitè de França entorn del franquisme i de la seva permanència en el poder un cop acabada la guerra mundial tenia com a punt de partida la següent afirmació:

"En un món on el nazi-feixisme ha sofert la més gran desfeta militar de la història, el règim franquista, fill bord d'aquell, no pot perdurar. La seva desaparició està en l'ordre natural dels fets que regeixen el nostre planeta.

Nosaltres els seus enemics tots, podem i devem precipitar-lo i escursar-li la vida. La caiguda de la dictadura franco-falangista no serà deguda a la insurrecció armada d'una minoria. Serà l'obra de tot el poble espanyol" (70).

Poc temps avans d'aquesta afirmació i, encara no acabada la guerra a Europa, el febrer del 1945, (71), segons el Comitè de França la qüestió espanyola havia arribat a un punt àlgid. El règim nacional-sindicalista en aquells moments, opinava, era sostingut, "per un ramat de mamífers alimentats per un escandalós pressupost de l'estat" i a l'exterior per la precaució i el tacte del capitalisme occidental que s'esforçava en apuntalar un edifici que trontollava des de feia molt de temps i que les enormes batzegades de la guerra mundial podien enfonsar definitivament. El balanç de probabilitats per l'enderrocament de Franco, observava que es decantava pel costat de l'asfixia exterior i que la lògica de la guerra comportava que la desaparició del Führer i del Duce arrossegaria la del "Caudillo". Franco havia jugat la darrera carta i l'havia perduda.

El maig, un cop acabada la guerra a Europa i en el marc de la problemàtica política internacional i del renaixement dels an-

tagonismes de classe als països on s'havia fet causa comú contra el feixisme durant la guerra, el sector pro-M.S.C. del P.O.U.M. assegurava que Espanya era un trumfo cobejat pels estats que estudiaven la reestructuració d'Europa. Per aquest motiu, i davant la constatació de les actituds conciliadores dels anglo-nordamericans, opinava que havia de ser reconstruïda la legalitat republicana a l'exili amb els seus governs centrals, basc i català i les institucions havien de reclamar el ser escoltades en el concert de nacions democràtiques. El suport d'aquestes institucions havien de ser les aliances de partits i organitzacions creades amb l'objectiu comú i concret de la lluita contra Franco:

"Govern de la República, govern de Catalunya, govern d'Euzkadi, amb la plena autoritat que li donarà la immensa majoria del poble espanyol a l'interior i la totalitat dels exiliats, amb un pla de treball immediat a realitzar en el curt termini anant fins a la consulta democràtica del cos electoral, és la solució que en aquest moment precís de la història dels pobles ibèrics ha de permetre acabar amb el règim tirànic que encadena Espanya i restituir-li la llibertat i la dignitat que li pertoca" (72).

Com a punt final d'aquesta reflexió el P.O.U.M. afirmava que recolzaria les institucions legals de la República espanyola i col·laboraria amb les altres organitzacions i partits obrers i republicans en l'obra governamental fins que una consulta popular marqués lliurement la direcció que els pobles hispànics volguessin seguir.

Al mateix temps que el Comitè de França exposava els seus punts de vista en el seu "Butlletí Interior", el sector continuista del P.O.U.M. ho feia també a través del seus òrgans i butlletins, especialment a través de "La Batalla".

Així en el primer número de la "Batalla" (F.), el 25 de maig del 1945, afirmava, també, que havent estat escombrat el nazis-

me d'Alemanya i el feixisme d'Itàlia, "el règim sanguinari de Franco i la pandilla d'assassins de Falange" no podien sobreviure a la fulminant derrota del totalitarisme a Europa. Franco feia tota mena de cabrioles per tal de prolongar la seva existència, pretenia fer oblidar el seu origen i els crims que havia perpetrat contra el proletariat espanyol, modificava el llenguatge donant-li una aparença pseudo-democràtica, però era en va.

El que s'imposava era estar alerta als acords internacionals i propiciar el desenvolupament de potents i àmplis moviments de masses populars a tots els països amb capacitat de determinar, sincronitzant amb el poble hispà, l'enfonsament del franquisme. I a Franco només el podia substituir la República, ni monarquia ni règims intermedis.

La primera posició oficial dels continuistes davant la situació espanyola de la immediata postguerra mundial fou presa a la Conferència de Reconstrucció del P.O.U.M., del juny del 1945 (73). L'expressava amb els següents termes:

"Des del 1936 una part d'Espanya, des del 1939 tot Espanya gemega sota la dictadura terrorista de Falange i del partit militarista instruments de la gran burgesia, dels terratinents i de l'Església.

Gràcies a l'ajuda de Hitler i de Mussolini, gràcies a la col.laboració del capitalime internacional, Franco pogué guanyar la guerra, destituir les institucions republicanes i liquidar les conquestes de la revolució.

L'estat militar policiaic oficialment anomenat "nacional sindicalista" va aixecar-se i a pogut viure fins ara sobre un milió de morts, sobre centenars de mils de presos, sobre dotzenes de mils d'afussellats.

Espanya es actualment una immensa presó sumida en la misèria més espantosa (...) Mai ha conegut Espanya una situació en que la misèria, la incúria i la corrupció hagin estat tant profundes"

Constatava que l'estat espanyol les intitucions falangistes "imitacions desafortunades del nazisme i del feixisme" havien

estat completament ineficaces; que malgrat la lluita antifeixista i de les crisis del règim a l'hora de la caiguda del feixisme italià, el 1943, i l'alliberament de França, el 1944 l'acció del poble espanyol no havia estat el suficientment forta i coordinada per a provocar la caiguda de Franco i havia accentuat, en canvi, el terror com a mesura preventiva; però també, que els suports del règim, burgesia, terratinents i Església, estaven en aquells moments convençuts de que era l'hora de desampellegar-se del falangisme per tal de salvar els seus privilegis, si bé temien el canvi de règim pel que no estaven preparats; que les Nacions Unides fins aquells moments havien preferit conservar temporalment Franco per temor a una acció del proletariat com al del juliol del 1936.

Amb tot, però, el règim estava irremediablament condemnat:

"assistim aquests dies possiblement a les darreres manifestacions de la resistència desesperada de Franco i de la Falange: concessions a les Nacions Unides, ruptura de les relacions diplomàtiques amb el Japó, especulació entorn de l'eventualitat d'una possible guerra civil, amenaces dels possibles Badoglios, afusellament d'ostatges, campanyes de premsa en les que es tracta de dissimular el verdader caracter del règim.

Tot en va, el règim franquista està irremediablament condemnat. Condemnat pel proletariat i per les masses populars. Condemnat, també, per la burgesia, pels terratinents, per la clerecia i fins per l'exercit que volen salvar els seus privilegis i assegurar la continuïtat del règim burgès liquidant l'instrument que els va permetre ahir ofegar en sang la revolució del 36, per la burgesia anglesa i pel capitalisme americà que aspiren a veure a Espanya un règim que segueixi defensant els seus interessos amb més eficàcia que el franquisme".

Malgrat els sondeigos i els acords internacionals el "problema d'Espanya" no el podia resoldre, segons el P.O.U.M. ni una conferència internacional ni la burgesia anglesa ni la diplomàcia; que havia de resoldre'l era el poble espanyol dirigit per les

organitzacions obreres i antifeixistes en la seva lluita per enderrocar Franco e instaurar un règim de llibertat.

Els objectius entorn del qual el P.O.U.M. podia contraure compromisos puntuals eren l'alliberament d'Espanya del règim franquista, la instauració de la República, la reconquesta de la llibertat i les conquestes obreres. I aquests objectius havien d'aconseguir-se a través de la unitat obrera, el principi de la qual seria l'Aliança C.N.T.-U.G.T. i una política de Front Obrer.

A l'interior de l'estat el P.O.U.M., segons expressava "La Batalla" (int) el desembre del 1945, opinava també, que hom era a les "postimerías del régimen franquista". No existia cap mena de dubte de que la solució a la situació política de l'estat espanyol es feia més urgent cada dia que passava, cosa que comprenien tots els sectors socials, incloïdes la burgesia i l'Església, que de mutu acord cercaven una sortida, que sense lesionar els seus interessos econòmics, els traïés del damunt a Franco. La sortida que cercava el poble, en canvi, amb l'enderrocament del franquisme era el restabliment de la República, ja que una altra sortida, fos restauració monàrquica o plebiscit o el que fos resultaria a fi de comptes legalitzar l'aixecament contra la República del juliol del 1936.

Com a resposta a la situació política i a les necessitats d'una acció resistent coordinada el P.O.U.M. participava a l'A.N.F.D. de Catalunya, i en el marc institucional opinava (74) que el govern de la República espanyola a l'exili en línies generals responia a les característiques de l'A.N.F.D. i que en aquest sentit li semblava bé. A més considerava que amb la constitució d'aquest govern es liquidava una qüestió d'indole político-moral, com era el que Negrín i el seu equip seguissin monopolitzant la representació de l'Espanya republicana, i en segon lloc, que el govern "republicà-obrer", que disfrutava d'un prestigi major al dels seus antecessors, podria anar minant, amb possibilitats d'e-

xit, el recolzament diplomàtic que indegudament Franco rebia del món democràtic. Al mateix temps considerava que aquest govern no era més que un govern provisional i que la seva missió era, més que la de governar, dirigir a l'exili la lluita en el front internacional contra el règim feixista que patia Espanya. i a l'interior coordinar-se a tots nivells amb el moviment de resistència encarnat per l'A.N.F.O.. I era en aquest sentit que el P.O.U.M. estava disposat a recolzar el govern de la República espanyola constituït a Mèxic.

Maig del 1946, un balanç de set anys de règim franquista.

Sota la signatura J.R. "La Batalla" (F.) (75) fou un balanç del que havia estat per Espanya l'existència del règim franquista en en els seus aspectes econòmics, socials, cultural i polític.

Com a introducció i exposició general l'article afirmava que durant aquest anys res havia estat fet de cara a solucionar els problemes permanents d'Espanya; que tota la fraseologia pseudo-revolucionaria de la Falange i totes les múltiples promeses de renovació social i econòmica havien quedat reduïdes al que eren, a promeses i paraules sense contingut. I no només això sino que havia liquidat fins a les més elementals conquestes democràtiques aconseguïdes per la classe treballadora durant la II República.

En el camp econòmic s'havia manifestat un augment sempre creixent de la circulació fiduciària i una reducció continuada de la producció que havia engendrat una inflació monetària sense precedents a l'estat espanyol, que comportava un considerable augment dels preus i una important disminució del poder adquisitiu dels treballadors degut a que els salaris no havien estat reajustats a l'augment general. I aquest desequilibri esdevenia tràgic, de tal manera que als ulls del poble el període anterior a la guerra d'Espanya semblava el paradís perdut.

Les reformes socials del règim no havien anat més enllà d'un simple canvi terminològic: la paraula obrer, fou considerada degra-

dant i havia estat substituïda per la de productor, per exemple. El sistema d'assegurances socials i subsidis familiars promulgat no s'havia posat a la pràctica i les innombrables lleis socials no havien tingut cap mena de transcendència, l'única cosa per a la que havien servit fou per augmentar la burocràcia reclutada en els medis falangistes.

El balanç cultural quedava reflexat a través del pressupost destinat al Ministeri d'Instrucció Pública, el fet de que no arribés al 5 per 100 del pressupost general de l'estat ja era significatiu. La producció literària i científica era reduïdíssima, llibres cars i censurats. Els Ateneus que restaven, en mans del falangistes vegetaven sense cap mena d'activitat cultural. I la reduïda producció literària i periodística no era pràcticament llegida per ningú.

La política del franquisme havia estat plena de canvis i de viratges per tal d'adaptar-se a la situació internacional i poder sobreviure. La Política exterior que primerament fou de compromís amb l'Eix feixista, cercaven llavors ser de col.laboració amb els aliats. A l'interior de l'estat el govern era impotent per a regularitzar el mercat i reprimir l'estraperlo, per mantenir la producció industrial i agrícola, per assegurar un equil.libri econòmic i social. I sectors de la burgesia que l'havien recolzat buscaven la manera de separar-se del règim (monàrquics, petita burgesia).

El balanç era, doncs, desastrós i negatiu. I la conclusió a que arribava l'autor era la de que si el franquisme es mantenia encara, malgrat les innombrables dificultats, la crisi econòmica i l'oposició del poble espanyol, era degut exclusivament al suport que li oferien els anglo-nordamericans. "Una vegada més Franco aprofitava la complicada situació internacional".

Desembre del 1946, les Nacions Unides condemnen el franquisme i el sancionen amb mesures diplomàtiques. Des d'un bon començament el P.O.U.M. enten que la resolució del "problema espanyol" tenia implicacions internacionals que tenien el seu origen en la guerra d'Espanya. A mijan del 1946, en un examen de la situació espanyola (76) analitzava el paper que en relació al franquisme jugava el capitalisme anglès i el nordamericà. Indicava que "la impotència de la resistència interior i la inèrcia del proletariat internacional" havia permès al capitalisme d'aquest dos maniar amb plena llibertat de moviments. En relació amb Espanya el Regne Unit i els Estats Units d'Amèrica del Nord no s'havien plantejat mai el problema de l'enderrocament del règim franquista, sinó el de substituir-lo per un altre capaç de garantir els seus interessos a Espanya i de frenar aquesta operació el 1944, "quan la gran tasca era dominar i superar la situació objectivament revolucionària que vivia Europa", hauria estat una empresa delicada, per això havien mantingut una política d'equilibri que consistí en condemnar verbalment Franco, però sostenir-lo econòmicament i diplomàticament.

La conclusió a la que arribava la resolució era la de que la solució que el capitalisme anglo-nordamericà podia aportar en aquells moments per a Espanya era d'aconseguir que reexís un govern de coalició, que es titularia de transitori, en el que hi hagués un predomini de les forces tradicionals de la reacció espanyola.

A finals del mateix any l'Assemblea General de les Nacions Unides havia de prendre postura sobre el "cas espanyol", un mes abans de que la O.N.U. es pronunciés "La Batalla" (F) (77) considerava que decidís el que decidís la O.N.U., la crisi econòmica i l'acció obrera serien el que determinaria la caiguda de Franco, i afegiria que les Nacions Unides decidirien en funció dels interessos i dels propòsits del "tres grans" i de la posi-

bilitat o impossibilitat d'arribar a un acord entre ells. Per això, al cap de quinze dies (78), afeïa que les mesures coercitives contra Franco corresponien al proletariat internacional creure en la O.N.U. era imperdonable i més encara trucar a les seves portes, "La O.N.U. són els "quatre grans", és l'imperialisme. I l'imperialisme és la negació de tots els postulats democràtics". D'aquí venia la posició del P.O.U.M. de no dipositar mai la seva confiança en aquest organisme internacional:

"Mai dipositarem la nostra confiança en la O.N.U. Ara tampoc. La nostra veu, com en tants altres ocasions en el transcurs del procés revolucionari espanyol, seguirà sonant fermament discordant en el cor general. Ho exigeix la nostra consciència de classe, la nostra personalitat revolucionària i, en aquestes hores, fins i tot el propi seny"

L'Assemblea General de la O.N.U. el 13 de desembre del 1946 condemnà de nou el règim franquista i decidí sancionar-lo recomant la retirada dels ambaixadors dels països que composaven les Nacions Unides de l'estat espanyol.

El P.O.U.M. a França reaccionà immediatament dient:

"El problema espanyol ja ha estat tractat i discutit a la O.N.U. amb la qual cosa quedava tancat tot un cicle i fins i tot finalitat el plaç de diverses organitzacions i organismes s'havien fixat per establir el balanç de la seva conducta. Per tant és molt natural que tots es replanteixin la qüestió; al menys ho haurien de fer si volen ser conseqüents" (79).

Doncs bé de la reflexió que feu el P.O.U.M. se'n derivava la cosa més important que havia posat de manifest la resolució de la O.N.U. era el fracàs polític del govern de la República espanyola a l'exili i que, si les coses no havien canviat fonamentalment, si que s'havia entrat en un nou període davant el qual era necessari prendre posició. I la dels poumistes a França era la de continuar mantenint la consciència de que per la via diplomàtica el "problema espanyol" no trovaria la solució, que només els que oblidaven o desconeixien que Espanya era un peó en el

tauler internacional i que un món dividit en dos blocs enfrontats, podien esperar una solució regalada per un organisme "condemnat des del seu naixement a no solucionar res". Per això ells, proclamaven que calia fer era recabar incansablement la solidaritat de la classe treballadora internacional i volcar tota l'ajuda a la resistència interior.

El mes de març del 1947 el Secretariat del P.O.U.M. a França feu una anàlisi de la resolució de la O.N.U. i en ell comentà (80) que era un dels fets capitals que demostraven que el "problema espanyol" havia entrat en una nova situació (81) L'acord de l'Assemblea General determinava la posició dels països aliats i marcava la possibilitat que s'oferia al franquisme en el terreny estricte de la diplomàcia. Respecte al franquisme la resolució significava, malgrat la continuació de les relacions econòmiques, un pas, encara que curt, el camí de l'aïllament de Franco i per tant de la seva asfixia.

En la seva essència la resolució venia a ser una repetició dels mateixos continguts expressats el març de l'any anterior en la "Nota Tripartita" signada pels governs d'EE.UU., Gran Bretanya i França: "la condemna moral del règim franquista, simpatia verbal per al poble espanyol i, finalment, preconització d'un govern de compromís format a l'interior d'Espanya amb el suport de l'exèrcit", amb l'afegitò de la retirada d'ambaixadors. I si bé els resultats de la resolució foren insignificant per a donar una solució al "problema espanyol", considerava el P.O.U.M. que foren el suficientment clars en quant a expressió dels propòsits que animaven als aliats amb respecte Espanya: descartava per a sempre el govern republicà.

A l'Estat espanyol el P.O.U.M. des de "La Batalla" que s'editava a Barcelona, també prengué posició respecte la resolució de les Nacions Unides del desembre del 1946. I la seva valoració era sensiblement diferent a la dels seus companys residents a

000272

França, Pels poumistes que lluitaven a la clandestinitat, els darrers esdeveniments internacionals, i entre ells els acords de la O.N.U. en relació al cas espanyol, oferien símptomes molt clars de que hom entrava en un període resolutiu; que si bé la decisió adoptada aconsellant la retirada d'ambaixadors d'Espanya no satisfieia plenament els desitjos i les necessitats del poble espanyol, constituïa un canvi de front favorable en relació a les estèrils declaracions anteriors (82)

6 de juliol del 1947. Referendum. És ara un esdeveniment important a l'interior, la celebració d'un referèndum sobre la "ley de Sucesión en la Jefatura del Estado", en la que Franco definia el marc constitucional de l'estat i s'assegurava el lloc que ocupava de manera vitalícia, el que obligà a definir-se a l'oposició i amb ella al P.O.U.M.

Primerament la "lleï de successió":

"¿Què dir d'ella? En primer lloc que Franco es transforma pràcticament en regent, col·locant-se a la capçalera d'un "Consejo del Reino" format per representants de l'Exèrcit de l'Església, de la Magistratura i de les Corts, és a dir, dels representants de les forces més representatives del règim de l'estraperlo i de la mentida.

La "Llei de successió" és un pas més cap a la Monarquia i, en certa manera, una concessió feta als monàrquics. Però, elaborada pels ministres falangistes, tracta de barrar el pas a una possible restauració liberal. Un nou regent o un rei que jurés -com estipula la "lleï"- el "Fuero de los Españoles", el "Fuero del Trabajo" i la "Ley constitutiva de las Cortes" serien presoners de la bastimentada feixista aixecada per Franco. Es veu en ella un doble desig: neutralitzar l'agitació dels monàrquics que exigeixen el retorn de Don Juan i calmar les inquietuts dels falangistes i de tots aquells que temen que s'afluïxin els ressorts de la dictadura" (83)

La lleï que motivà aquest comentari l'havia d'aprovar la població de l'estat espanyol en un referèndum, que va ser celebrat el 6 de juliol del 1947. El C.E. del P.O.U.M. des de Catalunya en un full imprès difós pocs dies abans de la votació defi-

nia el referendun com "una inducent estafa politica:

"Estafa perquè en ell no es decideix la sort del règim. Sigui aprovada o rebutjada la llei, continuarà la dictadura, el terror i la fam per el poble.

Estafa perquè els franquistes, seran els únics a controlar les eleccions arreglades per endavant. Perquè més d'un milió i mig d'antifeixistes estaven privats de votar. Perquè no es concedia llibertat de paraula, de premsa, de reunió de cap sector obrer o republicà. Al contrari la repressió en contra d'ells s'accentúa brutalment. Les detencions es compten novament per milers a tot Espanya"

Per aquestes raons la invitació que es feia a la població fou la de boicotejar el referendun abstenir-se de votar. (84)

A França el referendun era vist com un medi a través del qual Franco volia donar-se un bany "democràtic" per a tancar millor el seu règim d'opressió i misèria, i se'l definia com un "plebiscit típicament hitlerià", "una repugnant farsa feixista" i també es cridava a l'abstenció i el sabotatge. (85)

Una vegada celebrat el referendun el seu resultat fou analitzat tant a "La Batalla" de l'interior com a la de França. La de l'interior (86) iniciava la valoració de la "farsa del 6 de juliol" amb les següents paraules:

"Mai cap home tingué tantes assistències. "Caudillo" per la gràcia de Déu i l'ajuda de Mahoma, per la protecció de Mussolini i la benevolença de Hitler, per elecció de les jerarquies militars i aclamació de la Falange, amb la benedicció de la Santa Església Catòlica, Apostòlica i Romana. Franco ho es també, des d'ara, si l'hem de creure, per la voluntat dels espanyols".

En aquest document denunciava la naturalesa integrista i feixista de Franco, la "democràcia orgànica" del règim i donava les raons per les quals el referendun - que era considerat un plebiscit - no tenia cap validesa: hauria abandonat Franco el poder d'haver-li donat un resultat hostil? i, per descombat, el

P.O.U.M. afegia els casos de manifesta fraudulència que s'havien donat durant la votació. Un factor que havia pesat a l'hora d'anar a votar era la por i la covardia - que l'oposició no havia aconseguit derrotar - i que havia convertit moltes abstencions en vots favorables a Franco, un vot favorable que, tanmateix, no eren una garantia de recolzament popular segur, com no ho havien estat tampoc les manifestacions amb les que havia estat aclamat Mussolini en vida.

Les lliçons polítiques del referendun, segons una crònica del corresponsal de "La Batalla" (F.) a Barcelona, que signava Antonio (87), es derivaven de la poca importància de l'abstencionisme a l'hora de votar el referendun. L'oposició volia transformar el dia 6 de juliol en una gran jornada de protesta popular contra el règim, però, malgrat tots els esforços la consigna de la resistència invitant a l'abstenció no va influir en la gent amb la intensitat desitjada. I l'explicació, deixant de banda les coaccions del règim, era que el mateix caràcter de la resistència i l'orientació política seguida pel Comitè Nacional de l'A.N.F.D. en creure que l'única manera d'acabar amb Franco era a base d'aconseguir arribar a un acord amb els sectors monàrquics, no s'havia concretat en res; a més, en vistes a aquesta política s'havia oblidat de treballar de cara al poble. A partir d'aquesta experiència el que calia era valoritzar políticament la resistència de manera que pogués ser capaç de mobilitzar tot un poble en un moment donat.

Agost del 1947. El P.O.U.M. a Amèrica opinava el moment polític espanyol. L'únic document del Grup del P.O.U.M. a Mèxic dedicat d'una manera explícita, durant el període a que es refereix el capítol, sobre la situació política espanyola és una resolució sobre el moment polític espanyol signada el 15 d'agost del 1947

Aquest interessant document consta de cinc punts i en ells es tracta de l'actitud de l'emigració republicana respecte la lluita antifranquista, el paper de les organitzacions del moviment obrer internacional i de Rússia, el "cas espanyol" a les Nacions Unides, un balanç sobre el govern de la República espanyola a l'exili i l'A.N.F.O. i les negociacions de cara a la reunió d'un ampli bloc de totes les forces d'oposició al franquisme.

Respecte l'actitud de l'emigració republicana en la lluita contra el franquisme, el P.O.U.M. a Mèxic considerava que era la seva missió la d'ajudar amb tots els medis i tots els esforços a la resistència interior i que aquesta ajuda es podia concretar a) amb aportacions econòmiques, b) agitant l'opinió internacional, c) pressionant als poders públics dels diversos països i organismes internacionals per a la creació d'un clima d'asfíxia econòmica, política i moral del règim franquista. Tot fonamentant en la constatació de que la resistència interior encara no era capaç d'ensorrar el franquisme i eren impensables accions de tipus insurreccionals o revolucionàries.

Opinava que la primera ajuda per l'alliberament del poble espanyol havia de venir del moviment obrer internacional. Però no era possible fer-se massa il·lusions. Durant la guerra d'Espanya no havia estat efectiva i en aquells moments tampoc ho era. La F.M.S. era moguda pels líders russos i Rússia no tenia cap interès real en una ràpida liquidació del franquisme perquè hauria hagut de renunciar a una excel·lent bandera d'agitació en contra dels governs anomenats democràtics, que amb la seva actitud en vers Franco hi donaven peu i perquè mentre Franco es mantingués en el poder, Espanya no podria formar part del bloc de les potències occidentals. En una altra part, el partit Laborista anglès no havia volgut tractar en un congrés recent el tema d'Espanya. Era evident, doncs, que respecte el "problema espanyol" existia un retrocés en el si del moviment obrer espa-

internacional.

En aquells moments, es reconeixia, la solució del "problema espanyol" era d'ordre internacional i aquesta solució podria ser decidida a Londres, Washington o París, o a través de la O.N.U. De fet, però, s'ignorava si s'actuarià a aquests llocs en un futur pròxim. "La trista experiència no ens autoritza, és clar, a adormir-nos en el llit de la confiança. I tanmateix, en les seves mans està la solució ràpida o relativament ràpida". Davant la internacionalització del tema d'Espanya l'emigració havia de jugar una sèrie de cartes: enviar un a representació espanyola a la propera Assemblea de les Nacions Unides; procurar que es mantingués tancada la frontera hispano-francesa i utilitzar el que representava el Pla Marshall per Europa en vistes a l'asfixia del franquisme.

Donava l'actuació dels dos governs de la República espanyola a l'exili per fracassats. En relació amb l'interior no havien sabut lligar suficientment la seva acció amb la del Moviment de resistència no donant-li el suport que necessitava. A l'exterior no havia sabut, tampoc, complir la principal de les seves missions la de recollir, canalitzar i dirigir contra el franquisme l'opinió internacional. I la negativa de la O.N.U. a reconèixer-lo el deixava en una situació de desamparament i d'impotència. Cara el futur mantenir el govern republicà podia representar un obstacle inclús.

Davant del fet de que la realitat internacional exigia la reunió d'un ampli bloc de forces oposades al franquisme, l'A.N.F.D. havia mantingut contactes inclús amb algunes forces derivades d'estrats que tenien responsabilitats en la preparació de la guerra civil i en la mateixa guerra i que propugnaven la restauració monàrquica. Havia d'aconseguir-se que el diàleg fos un element positiu més en la lluita contra el franquisme i la conquesta de les llibertats, sense condicions prèvies tancades.

El raonament era el següent:

"Donat que nosaltres sols no som capaços avui d'enderrocar el franquisme i aquells que poden ajudar-nos a fer-ho des de l'exterior ens exigeixen un agrupament circumstancial de totes les oposicions, no ens tanquem rotundament a ell. Es clar que amb les degudes garanties per avui i per demà. La condició primera i fonamental és la liquidació del franquisme, convençuts de que res del que sobrevingui pot ser pitjor que aquest règim. Si s'arriba a formar un govern provisional de coalició i aquest s'imposa com a tasca principal la realització d'una consulta electoral, sota la forma plesbiscitària o consultiva respecte el règim polític que el poble espanyol vol donar-se, és evident que les forces coaligades no tardaran a entrar en conflicte i que es produirà la natural diferenciació entre elles. La batalla entre el bloc monàrquic i el bloc obrer-republicà serà aleshores fatal i inevitable. Formis o no la coalició antifranquista, nosaltres hem de propugnar irreductiblement la solució republicana com la primera conquesta cap a solucions més radicals i més d'acord amb les ànsies populars. I si malgrat el nostre esforç arribés a ser restaberta la forma monàrquica a Espanya, siguin quins siguin els compromisos que hagin pogut contreure's, lluitarem contra ella sense cedir contra ella i a favor de les llibertats democràtiques dels pobles hispanics".

1948. Balanç de la situació espanyola. Segurament la Conferència més important del P.O.U.M. durant aquests anys fou la Conferència General (o Congrés) del mes d'abril del 1948, el balanç de la situació del règim franquista i del "cas espanyol" que aprovà el P.O.U.M. en aquella reunió fou el següent (89): per una banda el "problema espanyol" continuava essent un problema internacional, lligat a l'evolució de la política mundial al joc de les rivalitats imperialistes i a les possibilitats d'actuació antiimperialista del moviment obrer i democràtic; els EE.UU., Gran Bretanya i la U.R.S.S. havien contribuït directament o a través de la O.N.U. al manteniment del règim franquista, i en aquells moments els EE.UU. es proposaven incloure Espanya al Pla Marshall i al bloc dels països d'Europa occidental per a salvar el franquisme del colapse econòmic i així resoldre la seva crisi i servir-se de la Península Ibèrica per fer-ne una base d'operacions de l'Estad Major nordamericà; les línies polí-

tiques que confiaven en una acció diplomàtica internacional de la O.N.U. i de les grans potències havien servit pel desarmament ideològic, polític, material i moral de la resistència i l'emigració republicana, comportant la pèrdua de significació de les institucions republicanes, fent de la seva subsistència un anacronisme que no feia més que posar en evidència la incapacitat de l'oposició antifranquista de dotar-se d'un instrument de lluita eficaç; la negociació amb les forces monàrquiques havia estat un fracàs i l'evolució dels esdeveniments de l'interior de l'estat i l'evolució de la conjuntura internacional exigien un canvi de política, la proposada pel P.O.U.M.

Per a fer front a l'ofensiva convergent del capitalisme internacional i de les forces reaccionaries espanyoles era precis dedicar els esforços capitals a la lluita a l'interior d'Espanya; reorganitzar la resistència interior; contenir la dispersió de l'emigració; establir una unitat d'acció sense figures entre la resistència i l'emigració i mantenir un contacte molt estret amb les organitzacions obreres del món.

Aquesta proposta la resolució la completava amb unes altres sobre la reorganització de la resistència interior, l'emigració republicana, un programa d'acció i un programa de reivindicacions immediates.

1950. La O.N.U. retira les sancions contra Espanya. Heus ací com "La Batalla" (F.) veié l'anul.lació de l'acord de l'Assemblea General de la O.N.U. de desembre del 1946 pel que s'imposaven sancions diplomàtiques al franquisme: "La lliçó d'un vot:

"La farsa, la tràgica i odiosa farsa que les grans potències han vingut jugant amb el poble espanyol per espai de cinc anys, ha acabat. L'Assemblea General de la O.N.U. ha aprovat per 38 vots contra 10 i 12 abstencions la resolució pro-franquista presentada per les dictadures reaccionaries d'Amèrica llatina i inspirada pel govern dels Estats Units.

Els debats que precediren el vot final es desenvoluparen tant a la Comissió Política com a l'Assemblea General, sota el signe d'un tartufisme repugnant. Per dues vegades s'havia arribat a la O.N.U. a un grau d'hipocresia tan perfecte. Per fortuna, però en el cor general van sonar vigorosament algunes veus clares i discordes. Entre elles és necessari citar de dels delegats de l'Uruguai i de Iugoeslàvia.

Comentant la nova decissió de la O.N.U. el propi "New York Times" s'ha vist obligat a dir: "... la rectificació de les Nacions Unides representa un pas positiu a favor d'un règim totalitari i la confessió de derrota en una causa que tenia valor moral. Franco pot considerar tot això com una victòria seva, ja que no ha fet cap concessió a les Nacions Unides o a l'opinió mundial"...

La conseqüència de tot això no han trigat en manifestar-se. Els crits de triomf i les manifestacions insolents es prolonguen a Madrid. Simultàniament amb una rapidesa que explica moltes coses, s'admet als representants de Franco a la Organització Internacional d'Alimentació i Agricultura i s'anuncia de manera oficial la propera concessió d'un crèdit de 68 milions de dòlars que Truman havia "deixat en suspens" (90)

1951: vaga de tramvies i vaga general a Barcelona. La valoració del moviment de protesta popular català i basc dels mesos de març abril i maig del 1951 fou feta en dues reunions del P.O.U.M; en un Ple de Secretaris Polítics Departamentals celebrat a París el juny del 1951 i en la VIII Conferència del P.O.U.M. a l'interior. A les dues reunions les conclusions practicament foren les mateixes (91)

"Els heroics aixecaments dels pobles de Catalunya i Euskadi han tancat un negre període de derrotes i han obert una nova etapa, plena de possibilitats, a la lluita per l'enderrocament de la tirania totalitària espanyola. El franquisme, que abans de les jornades barcelonines del març era en plena ofensiva, ha quedat reduït a batir-se en retirada".

Les vagues havien estat pel P.O.U.M. amplis i profunds moviments populars de protesta contra la carestia de la vida, contra la corrupció, la immoralitat, la misèria, el caos engendrat i mantingut pel falangisme, pel pa i per les llibertats democràtiques. Assenyalava que no havia estat exclusivament una mobilització de

la classe obrera, sino que al seu costat hi havien lluitat "les masses petitburgeses proletaritzades pel franquisme" i havia comptat amb la "simpatia condicional" de sectors de la burgesia i de certs descontents de l'Acció Catòlica i de la pròpia Falange.

Les causes que havien fet possible les vagues havien estat: la disgregació de les forces polítiques i socials que constituïen el conglomerat franquista; la crisi econòmica i les condicions de vida realment inhumanes de les masses populars, i l'acció -insuficient, però efectiva durant llargs anys- de les organitzacions obreres clandestines.

Aquests esdeveniments havien servit per posar al descobert la descomposició del règim franquista per l'actitud de certs sectors de l'Acció Catòlica i de Falange, la impotència de l'aparell administratiu i repressiu de l'estat, el "neutralisme" de l'Església, la "no intervenció" de l'exercit, la renúncia de bon nombre de mesures represives i la capitulació de les autoritats franquistes davant la pretensions dels vaguistes.

A més, tots els èxits que el franquisme havia aconseguit darrerament (O.N.U., tornada d'ambaixadors, crèdits) havien quedat compromesos, i havien destruït el mite de l'ordre franquista, l'estabilitat del feixisme espanyol i la invencibilitat de l'aparell militar i policíac de Franco, així com el de la resignació del poble; en una frase: "el mite d'una Espanya franquista dòcilment enquadrada en el dispositiu militar atlàntic". Al mateix temps havia reanimit la campanya internacional contra la tirania franquista.

1953. El Concordat. Pel P.O.U.M. la signatura del Concordat entre el Vaticà i l'estat franquista fou la capitulació de Franco davant el Vaticà, que juntament amb els acords entre Madrid i Washington, era l'"expressió concreta de l'horrible decadència que havia imposat a Espanya una burgesia miserable, una casta militar de paràsits i una clerecia grollera i absolutista, unes cohorts falangistes co-

rompudes per tots: les males arts i tots els bons trucs" (92)

El concordat no només consolidava, seguia el P.O.U.M., els escandalosos privilegis que el franquisme havia oborogat a l'Església i a la clerecia com a trofeus de guerra, sino que els amplificava i els extenia fins a límits dignes del temps medievals. A partir d'aquells moments el règim de Franco es convertia en una "teocràcia ultramontana".

Els pactes amb els EE.UU. La posició del P.O.U.M. respecte la signatura dels acords d'ajuda econòmica i militar entre el govern franquista i els dels Estats Units d'Amèrica del Nord, el setembre del 1953, queda reflexada en dues declaracions del Comitè Executiu del partit. La primera, del 24 de juliol del 1951 en establir-se les premises que havien de conduir als acords del 1953. La segona una vegada signat el pacte. Heus ací el contingut essencial de les dues declaracions:

La primera (93):

"El govern de Washington, fent cas omis dels sentiments del poble espanyol, de la voluntat de les masses obreres i liberals del món i fins de l'oposició de quasi tots els seus aliats a la "coalició atlàntica", ha establert les premisses d'una aliança bilateral amb la dictadura feixista espanyola.

El franquisme -guanyador en la guerra civil gràcies a l'ajuda de les forces militars de Hitler i Mussolini- va a entregar als Estats Units, a canvi d'un auxili financer per evitar el colapse econòmic i d'armament per a reprimir les protestes populars, les bases aèrees i navals del territori espanyol.

L'aliança del capitalisme americà amb la dictadura falangista, tan immoral com el pacte Hitler-Stalin del 1949, es un desafiament al poble espanyol, al moviment obrer internacional, a totes les forces realment democràtiques del món.

El poble espanyol, privat des de fa dotze anys de les seves llibertats més elementals sotmés a un dels règims feixistes més abjectes, no accepta ni acceptarà mai una aliança que ve a consolidar la seva esclavitut a transformar el sòl d'Espanya en plaça d'armes d'una de les dues grans potències en lluita per l'hegemonia mundial, a alinear greument la lliber-

tat i la independència d'Espanya.....

La segona (94):

"Després de llargues i laborioses negociacions -que s'han prolongat per més de dos anys i que s'han desenvolupat d'acord amb les normes més estrictes de la diplomàcia secreta- el govern del Estat Units i el de l'Espanya franquista han signat les bases d'una aliança immoral que no correspon ni als desitjos ni a les aspiracions dels pobles nordamericà i espanyol.

L'aliança noramericano-falangista és una victòria de les tendències reaccionàries i bel·licistes del món, i en primer terme, de l'imperialisme yanqui. Però també una derrota del moviment obrer internacional i de totes les forces democràtiques.

El pacte Eisenhower - Franco, apareix abans de tot i sobre tot com un instrument de guerra i d'opressió. ...

Gràcies a Franco els Estats Units van a convertir-se en una potència mediterrània i europea. Espanya serà un immens Gibraltar yanqui, una base naval, un portavions i una colònia de l'imperialisme nordamericà.

A canvi d'aquestes decisives, els dirigents de Washington ha accedit a donar una ajuda econòmica irrisòria, ajuda que serà utilitzada per equipar estratègicament el país i que de cap manera servirà per a restaurar una economia espanyola en bancarota ni per atenuar la profunda misèria en que es debaten les masses populars.

El pacte Washington-Madrid és la capitulació més completa i més ignominiosa de la història d'Espanya. És més encara: la dimissió històrica de les classes i de les castes reaccionàries de la societat espanyola, que ahir en conclusió amb el feixisme internacional, encengueren la foguera de la guerra civil per impedir el triomf del socialisme i que avui, ho alienen tot per salvar els seus privilegis i una dominació que es tambaleja.

Però una cosa es Franco -el seu Exèrcit, l'Església, La Falange, la burgesia i els terratinents - i l'altra el poble espanyol.

El poble espanyol que no ha capitulat mai davant del franquisme, tampoc acceptarà un pacte que tendeix a reforçar la seva esclavitud i a portar-lo a la tercera guerra imperialista mundial! .....

Una lliçió definitiva: 1955 l'estat franquista és acceptat a la O.N.U.

Com a punt final d'aquesta mostra de les opinions i posicions del P.O.U.M. sobre diversos esdeveniments relacionats amb el franquisme i la mateixa situació d'Espanya, el comentari sobre l'entrada del franquisme a l'Organització de les Nacions Unides tancarà tota una època i al mateix temps una posició respecte la internacionalització del anomenat "cas espanyol":

"Després de deu anys de farsa -declaracions platòniques, condemnes de pura fórmula, promeses vanes i maniobres i intrigues de tota mena-, la tirania franquista ha estat admesa amb tots els honors a la O.N.U.

Violant deliberadament els sacrossants principis de la Carta fundacional i la resolució del 1946 de l'Organisme de les Nacions Unides, 55 països capitanejats per la U.R.S.S. i els Estats Units, han coronat l'obra de rehabilitació de l'aliat de Hitler i Mussolini iniciada arduament des del final de la segona guerra mundial.

El cop ha estat realitzat amb premeditació i alevosia. La lliçió és definitiva i clausura tot un període polític. La dictadura franquista sotmesa a una quarantena relativa per espai de llargs anys com a conseqüència de la repulsa de les forces obreres i liberals del món, entra ara en el que s'anomena el concert internacional.(95)

Tal com s'ha exposat anteriorment, el 17 de juliol del 1945 va ser fundat el Moviment Socialista de Catalunya a l'Àrea de Llenguatge, com a plataforma conjunta de diversos partits i organitzacions socialistes, amb l'impuls de Joan Borràs i el sector majoritari del P.O.U.M. a França. La 3a i 4a i 5a i 6a Assemblees constituïren el primer Secretariat del M.S.C.

També ha estat dit que el M.S.C. fou concebut amb la voluntat explícita de no constituir-se en partit sinó en moviment com una plataforma dinàmica per a la defensa dels interessos agrupament dels socialistes catalans i la lluita contra la dictadura feixista i per a la recuperació de les llibertats polítiques i nacionals de Catalunya.

Els postulats bàsics de l'organització foren recollits en la capçalera d'"Endavant", l'òrgan del M.S.C. en el lema "Federació, Democràcia, Socialisme". La "Federació" com a referència al nou estat espanyol democràtic en el qual Catalunya i les altres Repúbliques, integrant-se en l'estat, trobarien satisfacció en els seus drets nacionals. La "Democràcia" abans de tot el respecte al lliure exercici dels drets i de les llibertats fonamentals de l'home, la pluralitat d'opinions polítiques i el reconeixement de la voluntat popular expressada pel sufragi universal com a única instància legítima i legitimadora de les decisions polítiques. El "Socialisme" era proclamant com a fonament i objectiu essencial de l'organització, amb la voluntat de transformar la societat a través, sobretot, de la gestió col·lectiva dels mitjans de producció bàsics en una economia desenvolupada en la planificació (1)

El seu impacte es feu sentir a tots els partits i organitzacions catalans de caràcter socialista. Els líders de la U.S.C. s'hi anaren incorporant en el transcurs dels anys 1937/38. La presència dels militans fruiters, alguns dels quals en la constituirien plataformes del N.S.C. Uns militans del P. U.V., altres procedents de la U.S.C., altres de procedència catalana d'U.S.C. i alguns militans de la C.N.T. i U.S.I. (3)

L'estructura bàsica de que es va dotar al N.S.C. el 14 de gener del 1945, fou la següent: Un Consell de Coordinació, el primer del qual quedà elegit en la reunió constituint del N.S.C. i que havia de ser compost per un delegat de cada delegació departamental que es constituïa; Un secretariat, elegit pel Consell de Coordinació i que havia de ser compost per tres membres (3), aquest secretariat havia de portar la vida del N.S.C. i donar-ne comptes al Consell de Coordinació, havia de constituir les Comissions de Treball que cregués convenient i dirigir i controlar les publicacions i la propaganda del partit; Al marge de les Delegacions que es constituïssin a ètapes i la seva constitució seria examinada pel Consell de Coordinació i, entre aquest no es reunís, pel Secretariat. Les peticions d'afiliació haurien de ser comunicades immediatament al Secretariat, el que previ un examen les hauria d'acceptar previ acord, després d'una informació de moralitat política i personal dels aspirants. Ja des del 14 de gener quedaren constituïdes dues Comissions, la d'Educació i Propaganda i la que devia elaborar els projectes de Programa, resolucions i estructura. (4).

A França fou el bloc organitzatiu més actiu del N.S.C. tingué una vida més activa i brillant, i és també d'importància per les tenses discussions de l'educació i del pensament de l'organització; la llibertat de moviment ho facilitava. Les informacions del N.S.C. de la clandestinitat són més escasses, la manca d'informació impedia l'elaboració material escrita i també l'organització i

concepció. De la Carta deacció del M.S.C. de política i d'elements encara s'ha restat una estructura.

A França, el 24 de febrer del 1945 aparegué el primer número d'"Enllevant", que fou l'òrgan del Moviment fins al 1960 (1). A la capçalera hi deia el títol "Federació, Democràcia, Socialisme".

Manuel Serra i Morot, que seria un destacat dirigent del P.S.C. durant aquest temps va publicar "La Carta de l'Atlàntic" (Buenos Aires, 1944) i "L'ahir i el demà a Catalunya" (Partit Socialista Català, Mèxic 1945):

1945

El 22 d'abril tingué lloc a Tolosa la primera reunió del Consell de Coordinació del M.S.C. (C). En ella es feu de manifest el progrés del Moviment amb la formació de Delegacions a tots els Departaments a França i de l'èxit obtingut per "Enllevant". Foren adoptats, entre altres acords, una resolució sobre política general i una altra sobre política catalana. En la resolució sobre política general expressava la inquietud existent a mesura de que s'anava acostant el final de la guerra i la por de que les reivindicacions republicanes a Catalunya i a Espanya fossin deliberadament oblidades, ja que el "cas de França" era diferent del de Hitler perquè quedava separat geogràficament de la zona de contacte de les tres grans potències, i el problema que representava no era determinat per la vida del continent ni pel curs dels esdeveniments, com en el cas d'Alemanya. I si les potències guanyadores no es decidien, vençuda Alemanya, a actuar, la situació podia ser greu, perquè es constata que "Sense un ajut exterior, el nostre combat contra el feixisme restà minimitzat i descastrat ja que les masses republicanes que venien generant-se en una injustícia la Carta del Règim". I davant de la situació política general proposava:

- "a) Un reagrupament polític representatiu de les característiques constitucionals peninsulars: establint d'una Part

Peninsular que reuníni els dos blocs i el Moviment (Solidaritat Catalana i Bloc Base) i la "Fronta Espanola de Liberaci6" en representaci6 de les forces obreres i republicanes catalanes.

b) Una alta representaci6 jurídica: consistiria d'un organisme inter-institucional amb el President de la Rep6blica Espanola, El President de la Generalitat de Catalunya i el President del Govern Base, que representaria la responsabilitat del conjunt institucional" (7).

Tant l'orgaisme conjunt del Pacte Peninsular com l'orgaisme inter-institucional "aurien de definir exactament i amb caràcter de responsabilitat sobre la política exterior que seguiria la República restaurada".

1945

1978

Sobre la política catalana després d'expressar el pessimisme de les forces antifascistes, el M.S.C. proposava facilitar l'opini6 de tots els catalans sobre les bases següents:

Reflex dels catalans

Retorn del President Terribellas

Consell consultiu

Assemblea catalana

"Platajunta"

- a) Reconeixement del President de la Generalitat de Catalunya com a única força representativa legal de Catalunya.
- b) Refosa institucional del "Consell Nacional de Catalunya" dins una interpretaci6 d'Assemblea Consultiva que es doni al Consell Assessor del President de la Generalitat.
- c) Refosa de "Solidaritat Catalana" i de l'"Aliança de F.F. de Catalunya" en un bloc català únic que inclougués totes les organitzacions obreres i republicanes sense excloure de ningú i amb el nom i farses orgàniques que miller expressin la personalitat política de Catalunya.
- d) Pacte Peninsular indistintable entre el Bloc Català, Bloc Base i la "Fronta Espanola de Liberaci6". (8).

El 18 de octubre es va tenir-hi una gran reuni6 del Consell de Coordinaci6 del M.S.C.. En ella es donà compte de l'ofensiu del Partit Socialista patit a Mèxic; es repassà la situaci6 del Moviment i les seves adhesions i relaci6 amb el grup de Federaci6 socialista a l'exili i a l'interior de Catalunya. Sobre el Govern de la Generalitat que actuava de caràcter il·legal a l'exili, l'opini6 es decantava cap una soluci6 de Govern representatiu de personalitat nacionalment indistintable, consistent al seu

prestígi enfront de la personalitat, i l'acció i fou la possible l'acceptació de tal fórmula per part de les forces polítiques i de la Resistència de Catalunya, i es manifestava amb l'acord amb la complicitat pròpia. El 2 d'interior el Consell de Coordinació proposava la creació d'un "Consell Nacional de la Resistència", que en el cas de l'interior, el seu objectiu i el seu programa haurien de ser unir les forces legals de la Resistència del 1942 i de l'interior de Catalunya del 1944. En la reunió també va ser tractada la situació política i econòmica de l'interior de Catalunya (9).

A finals de l'any 1944, concretament en la reunió del 10 de novembre, el Consell de Coordinació decidí una reestructuració del P.S.C. i s'orientà amb la implantació que es va realitzar i fou elegit el primer Consell Directiu, que des de llavors seria l'òrganisme nòc de del Moviment Socialista de Catalunya. El seu nombre tenia un màxim de delegats de França, es preveia la participació de delegats de l'interior per aconseguir adherir al Moviment. El primer Consell Directiu fou format per Joan Aleu, Marcel·lí Antich, Fèlix Bigné, Lluís Bru-fau, Ambrós Carrion, Josep Cell, Antoni Ibarra, Joan Llor, Josep Rovira i Salvador Serra. Josep Pallach fou elegit, però el seu nom no es donà a conèixer ja que en aquells moments era detingut a la presó de Girona. (10)

A Catalunya els contactes en vista a la creació del Moviment Socialista foren iniciats per Josep Pallach a la mar de la Conferència de Tolosa del novembre del 1944, un any després, amb la ruptura produïda al si del P.C.E.S. de l'interior, el grup pre-Moviment acordà amb altres la creació a Catalunya del P.S.C. i el 8 de desembre del 1945 un "Consell de l'interior" signava l'Acta de Constitució del Moviment Socialista de Catalunya a l'interior, la qual fou publicada número 1 de l'"Indicent" editat a la clandestinitat (11). Aquest òrgan del P.S.C. de l'interior devia tenir a la capçalera la tribuna "Indicent, Democràcia, Socialisme", amb el seu lema: "Llibertat i Progrés".

En el transcurs del 1940 hem pot considerar que a l'el de l'inte-
 taint a Catalunya el Moviment, seguint la 1a Conferència del N.
 S.C. de l'interior, culminant el 5 de gener del 1947, 2a Conferència
 on que acabà definitivament tot el procés de relacions i confor-
 ses entre els diversos grups de l'ordena i el Moviment (P.S.U.M.,
 Front de la Llibertat, Grup "Treballista", ex P.S.U.C., etc.) (12)

El mateix desembre del 1940 es que el "Consell de l'interior"
 del N.S.C. signava l'Acta de Constitució, una Front de Catalu-
 nya, amb la participació del Front de la Llibertat i el Move-
 ment Socialista de Catalunya, el Consell Marcial de la República
 Catalana, conegut també sota el nom de "Comitè d'Assessorament"
 que en feu el seu President. Les bases constitució dels eren molt
 semblants a les proposades per l'Aliança Nacional de Forces Demo-
 cràtiques de Catalunya, però incrementava el seu caràcter nacio-
 nal català (13)

Durant l'any 1940 es van tenir lloc a França (maig), Viena (juny)
 a la Gran Bretanya (desembre) i a Viena, el 1941, del
 Moviment Socialista de Catalunya (14) Enric Serra i Font, mem-
 bre del N.S.C. i vice-president del Parlament de Catalunya, fou no-
 menat conseller de la Generalitat sota la Presidència d'Irja.

A França les posicions del N.S.C. foren establertes en el Consell
 de Coordinació celebrat el 26 de maig a Tolosa i en el que foren
 aprovades resolucions sobre Política Socialista, Política Catala-
 na, Política Espanyola i Política Europea (15).

Els socialistes catalans opinaven que era "missió" del socialisme
 català dirigir en aquells moments, tot el poble cap al triomf en
 la lluita contra França i fer, després, secund el rebellat d'aques-
 ta lluita. Per això calia que reeixís el seu propòsit que cada dia
 s'anava precisant:

"Plasmar-se quan arribi el moment en el partit dels tre-
 balladors catalans, dels obrers, dels intel·lectuals, dels
 tècnics i dels pagesos; en el pla general de la lluita

tes les dies es, pulers i portar-les a l'hor recollidor.
Si aquesta actitud és un pla general contra el des-
quietat socialista de la vida, quan s'entra al treball pe-
cial- en el pla estricte i personal- en el pla del dia a dia,
treballa, té una definitiva i clara intenció: aconseguir el
perfeccionament i el desenvolupament de la vida de la societat
socialista. Aconseguir la llibertat i el desenvolupament de
la superior estructura humana" (15)

Considerava que el Socialisme català, en aquell moment, tenia
dos tipus de dificultats distintes: La primera era la d'anti-
bar a cristallitzar-se en instrument d'opressió i repressió, ca-
paz de l'acció combativa i, altra d'interferir amb la vida po-
lítica. L'altra tasca era la d'afirmar el Socialisme i el comu-
nista.

Per Moviment Socialista de Catalunya el Socialisme significava:

"Llibertat de discussió i respecte a la libertat interior del
partit obrer, i no submissió de tota l'opinió de la línia d'ac-
ció elaborada pel partit. Els partits de la línia del Socialisme
sine de la veritat, tant en el pla polític i en el pla filo-
sòfic o científic, es troben a través del treball, del treball de
pensaments divergents. Socialisme significa la igualtat i la
progresiva de la societat en la qual els mitjans de producció
pertanyeran a la col·lectivitat, i en la qual es troben justa-
ment distribuïda ambig d'un clima real de llibertat i de demo-
cràcia. Refusen l'assumpte bolxevic de partit únic i de l' dic-
tadura d'aquest partit. Volem aconseguir la justícia sense
anarrear la llibertat. És més, estimes la llibertat perquè en
ella hi veiem l'únic camí per a veure la realitat de la de-
mòcracia justa.

Socialisme significa mitjans de propagand i de treball perfectament
a l'ideis i identificats amb la finalitat que es vol aconseguir.
Refusen en, per qualsevol tipus de pressió, és no ad-
missible per l'ètica política, perquè creiem que no és just que
la justifiqui als mitjans i que, tot el contrari, els mitjans
inmorals- de difamació, de calúnia i de crims contra la fi-
nalment la societat a través de les forces d'opressió i esclavitud.

Socialisme significa, en fi, que el moviment obrer de cada país,
si bé ha de sentir-se profundament orgull de la seva història política
i orgullos de certes realitzacions de la seva organització
país, no ha de subordinar-li de cap manera la pròpia acció po-
lítica i n'ha d'esser independent. Així, les forces de la lli-
beració obrera internacional interpretaran a la interpretació his-

l'únic, en d'altres, que s'ha de fer i de fer-se amb
que els principals objectes de la política econòmica
són: el treball, el capital, el treballador.

Socialisme és el sistema de producció i de distribució de la riquesa, el con-
sum i la vida que s'ha desenvolupat, i el desenvolupament de la societat
durant la història i a través de les èpoques, i que s'ha desenvolupat
la zona de Catalunya, però la política econòmica i social de Catalunya
s'ha desenvolupat, i té, com a base, Catalunya i el P.S.C.
i a Espanya amb les jurisdiccions de l'Estat, amb el de les re-
minerals circumstancials i d'altres, i amb el de les re-
ta diferencials, però s'ha desenvolupat i desenvolupa el treball
trinitat i el treballador. És el treballador i el treballador
és ben conegut, ben lluitat i influència i treballador en la
seua política, que s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador, però to-
tes les polítiques i les polítiques que s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador
nista i que, en d'altres, ben lluitat i lluitat, però s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador
econòmica que regula la política i el treballador.

En aquesta perspectiva, el treballador i el treballador i el treballador i el treballador
lors de la història i de recórrer a la política econòmica, però el
Socialisme Català pot dir-se que s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador
ria i s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador i el treballador
tament. És el treballador, però, la política econòmica i el treballador i el treballador
el valor absolut que ha de ser i el treballador i el treballador i el treballador
i a la qual se li ha de donar la política econòmica i el treballador i el treballador
finitiva, així que és la voluntat de treballador i el treballador i el treballador
els anhels d'liberació en les exigències de la política econòmica i el treballador i el treballador
la construcció socialista. Que s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador
se per una camina determinada i definida, però s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador
cies que ha dit, però, desenvolupant per la política econòmica i el treballador i el treballador
passada. Que aquestes polítiques de llibertat de plena democrà-
cia popular no han d'ensenyar i desenvolupar, però s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador
veu prou ferta, el passat i el present. És el treballador i el treballador i el treballador
socialistes que el valor dels sindicats com a òrgans de gestió
econòmica, i també com a òrgans d'autonomia i desenvolupament i el treballador i el treballador
es reforçaran encara en aquestes polítiques i el treballador i el treballador i el treballador
del món. És el treballador i el treballador i el treballador i el treballador i el treballador
els sindicats desenvolupant i desenvolupant la política econòmica i el treballador i el treballador
sens òrgans d'intervenció econòmica i de desenvolupament i el treballador i el treballador i el treballador
partint d'aquestes polítiques que desenvolupant i desenvolupant i el treballador i el treballador i el treballador
omissió encara els corrents liberals i socialistes en tra-
duïda un dia en desenvolupant i desenvolupant i el treballador i el treballador i el treballador
classe obrera catalana, en d'altres, però s'ha desenvolupat i desenvolupa el treballador i el treballador
aquests corrents. (27)"

PSC (C) //
PSC (R) //

A nivell sindical el P.S.C. considerava necessari continuar la
reorganització de la U.S.T. de Catalunya; i organització inten-
siva en col·laboració amb tots els treballadors i treballadores que conti-

sin la necessitat de l'existència d'una central sindical que no fos el simple instrument d'un partit polític i que servís d'influència als estrangers. Tal és el gran problema C.N.C. U.S.T. con el primer pas vers la unitat sindical. (10)

En relació amb la política catalana (11) es podia considerar com a tendent un nou impuls al moviment d'libertat i progrés, a fer ri moment les forces que, al moment present la tenien internacional i les possibilitats d'acció popular, poguessin contribuir al desenvolupament del combat. Entenia que el C.N.C. U.S.T. podia contribuir a assolir la coligada del front popular representant una acció política que tingues per finalitat la destrucció de l'aparell de l'estat franco-catalanista, o bé la base del restabliment de les plenes llibertats democràtiques. Al seu entendre no podia acceptar l'bre solució a la qüestió catalana que no fos la base republicana, i tampoc, podia acceptar-se en cap acte polític amb forces que presentessin una actitud d'oposició de l'estat català en el qual no quedava salvaguardat el dret de les nacions lletals.

Per M.S.C., el C.N.C. U.S.T. era l'instrument militar de combat i de direcció ascendida que reclamaven les grans masses de la lluita antifeixista. Però, la seva missió no havia d'acabar en el moment de la caiguda de Franco, al contrari, havia d'elaborar l'organisme que el poble català necessitava per fer front a la nova situació que podria créixer i que aniria donant un paral·lelisme per a les llibertats socials i polítiques de la catalana. I d'acord amb aquesta posició, criticaven l'existència i la política del govern de la Generalitat a l'annexió que no representaven un veritable règim d'alliberament; per tant, la seva tasca al seu respecte era d'aportar la nova estructura únicament a una estructura governamental que tingués present la conjuntura internacional i les demandes del Consell Nacional, o sigui, de que era únicament així com de l'èsser un govern, d'una constitució

La llei, per a l'11 de juliol.

Es considerava, doncs, que conjuntament amb el 20 de juliol de 1936 i el 17 de gener de **Galdakao** havia d'estranyar no solament el règim de Franco i el de Mola, sinó també el de Madrid "perquè el 19 de juliol no alliberador de la República Espanyola", per a l'11 de juliol de 1936, tenir una acció essencialment ineludible, per a la qual el 19 de juliol del franquisme.

Francisco no havia oblidat, segons el Comitè Central de la U. E. (29) malgrat totes les repulcres internacionals, per a les seves principals: perquè havia volgut aprofitar la crisi internacional del moment, de profundes rivalitats entre les potències vencedores de la guerra i perquè en realitat les forces republicanes espanyoles no tenien encara l'instrument que havia de substituir-lo, i perquè Franco volgués, seria far impossible en cas de el huir, la qual cosa era la missió immediata de l'11 de juliol d'eliminar de tota la Espanya. I no és més que no hi hagués un salt en el buit, sine tot el contrari, que hi hagués una nova forma de la vida democràtica i, finalment una reconstrucció del règim de l'estat.

En el marc de la política europea (31) s'havia de plantejar el problema català i resoldre-lo en un dels moments d'indiferència dels triomfats de la guerra i a les hores es podria esperar a aconseguir un restabliment de les llibertats democràtiques. I els esforços calia fer-los de cara a aconseguir-se amb els polítics de la zona occidental europea tot oferint-els-hi la perspectiva d'una solució estable i duradora, que contribuiria a l'aparició d'una personalitat ben definida a Europa. "Una Europa unida i democràtica per salvar la Pau i la Llibertat i en la qual el Socialisme seria la gran força, que amb consciència dels errors de la socialdemocràcia clàssica i de les noves deformacions del socialisme, l'instrument nou, que estava gestant la pròpia Europa, es a salvar-se".

La constitució de l'Estat espanyol, aprovada pel Parlament (Mèxic, Veracruz, 1931) va tenir com a resultat la creació

ció d'un altre "Sud east" a Mèxic com a òrgan del Partit Socialista de Catalunya de l'organització d'Amèrica. La revista deia clar el servei dels propòsits de la sociològica, teòrica i ètica que informaven el Partit Socialista (21). L'article editorial del seu primer número, d'octubre del 1946 (22), expressava que la constitució del F.S.C. a Amèrica tenia una importància excepcional per el futur immediat de Catalunya, ja que, creuant l'Atlàntic, ratificava i consolidava els arguments i l'existència del F.S.C. a França i a la terra catalana; i l'experiència de la constitució del F.S.C. a Catalunya, a Anglaterra, a França i a Amèrica per sectors que temps enrera semblaven incompatibles i que aleshores coincidien en els trets generals de la teòria i de la ètica, en l'afany de cooperar en la gran obra comuna, a la crítica i a la condemna dels culpables dels fracassos de les anteriors praxitures (P.C.U.M. i P.C.F.C), en l'èter del socialisme i a Catalunya, demostrava que la realitat d'un gran Partit Socialista de Catalunya era possible i era pràctica.

"Els socialistes catalans emigrats a Amèrica estem segurs de marxar pel bon camí. Ara treballarem plaçats; aprendrem a canaixem-nos bé; ens organitzarem; extirparem de les falles conegudes una lligat exemplar; no perdonarem que la intolerància malacti els nostres esforços; que ningú no grimpi damunt l'empusa dels altres i que no s'impugni lognes de cap mena. El socialisme és dialèctic. Sols patides de pensament, envers la comuna direcció, sorgirà una síntesi positiva. I la nostra tenacitat de velle lliçadars, ja averats a la duresa de l'adversari, el nostre amor a Catalunya i la nostra convicció socialista i, tané, la nostra fe en la magnífica classe treballadora de casa nostra, de la qual és un motiu d'orgull continuat part, farà que no ens afeblim per ares en la nostra tasca de ferjar l'instrument actiu de la victòria futura.

Catalunya tindrà un gran Partit Socialista. Estem segurs que els obrers i els camperols, els universitaris i els intel·lectuals, i tots aquells que senten les imperdibles renovadores de l'època podran arreplegar-se a l'entorn d'una bandera, símbol i esperança dels que volem fer, de Catalunya, una lliure comunitat d'homens llires (23)

A l'interior als contactes i els acords que es van fer amb les diverses organitzacions i col·lectius de caràcter socialista que s'aferraren agraçant sota les sigles del P.S.C. i el 27 de març de l'any 1936, culminaren el 5 de gener del 1937 amb la celebració de la I Conferència del Front Socialista de Catalunya a l'interior, en plena clandestinitat. El contingut substancialment molt nombros (25)

" Els primers dies de l'any van ser una prova a prova als acords que han de venir-se'n a reunir en un àmbit de Catalunya, la I Conferència Socialista Federal. La gran quantitat de delegats de tota la resta de les zones catalanes, el nombre i la qualitat de representants barcelonins, l'entusiasme i el ferec d'opinió català que regnaren durant el transcurs de les reunions fan, d'aquesta I Conferència, un fet cabdal en el camí del restabliment del socialisme català" (26)

Amb aquestes paraules "Endavant" de França informava de la reunió dels socialistes a l'interior de Catalunya. El contingut dels acords presos (27) a la conferència regí tres eixos fonamentals: una línia política general, una línia política socialista i una línia política sindical. En quan a la línia política general, el P.S.C. es proposava lluitar, en la III República estructurada de forma federal, ja que considerava acabada la política legalista basada en la constitució del 1931 per ineptitud i manca de recolzament internacional - ni la C.N.U., ni les tres potències guanyadores de la guerra havien donat suport al govern de la República Espanyola - i a l'oposició i havia grups revolucionaris i per tant, impulsar d'una manera unitària la III República una inevitable; al mateix temps defensava que en la política de retorn de la llibertat democràtiques havia de fer-se explícit el reconeixement de la personalitat política i jurídica de Catalunya, i a més lluitar per aconseguir la unitat, promoure com a així dirigent al C.N.D.C.; considerava al mateix temps que s'havia d'instaurar lligams i contactes amb la resta de nacions lliures i organitzar el no de l'oposició de l'estat, entre els C.N.D.C. i l'U.N.C.

Aquests pactes s'han d'aconseguir sobre la base de lluitar unitàriament, per enderrocar el franquisme, per l'èstabliment d'un règim provisional i per la creació de la III República.

Quant a política socialista, plantejà com a prioritari la tasca de reagrupar socialistes i de llançar una campanya de reagrupament orgànic del P.S.O.. Per a poder-ho dur a terme calia obtenir tots els esforços a l'interior de Catalunya, ja que en aquells moments es considerava, la única solució per a lluitar a l'estranger era una solució a partir de l'interior, amb paraules textuals: "L'hora de l'emigració s'ha acabat"; en un altre text, calia prosseguir la política d'agrupament a l'interior del P.S.O.E., contribuint a eliminar obstacles i dificultats fins arribar a una unitat.

Pel que se referia a la política sindical, es afirmava necessària la unitat amb els sindicats clandestins i reafirmava la necessitat del pacte C.H.T.-U.S.T. com a primera pas vers la unitat sindical.

Durant el període inicial, a l'interior s'organitzà en una tasca d'organització i informació de quadres. Aquesta tasca fou realitzada tractant d'adequar-la a les necessitats i exigències del moment, amb voluntat d'encarnar el procés de reagrupament socialista i cercant d'homogeneïtzar els mètodes de treball i les concepcions polítiques i tècniques dels militants. L'organització es mantingué segons afirma Verdie (28) en termes de gran flexibilitat, fortament descentralitzada, i de caràcter, sobretot, en la iniciativa de cap grup i sector que s'incorporava i resolvent les tasques de direcció i representació, típiques dels organitzadors de l'exili.

Serra i Noet s'incorporà al Consell Directiu del P.S.O. que arribà a França (desembre del 1940) procedent d'Andorra del Sud per a ocupar un lloc al govern de la Generalitat el 1947.

Amb l'arribada de Serra i Noet a França s'organitzà el Comitè

pànicles que l'ajic sent hi h via a l'interior del E.S.C. i que es reuniren en les posicions moderades de Serra i Barot i Josep Pallach, que li feu contact, i les de Josep R. vius, més radicals.

Durant l'any 1947 a França es reuniren el Consell Coordinador (6 i 7 d'abril) i el Consell Sindical del E.S.C. (17 de setembre)

El Consell de Coordinació en la seva reunió del dia d'abril no feu més que ratificar les posicions que des de principi anava mantenint el Moviment i que es resumien en: 1) accentuar per tots els mitjans el combat antifranquista, 2) defensa a ultrança la personalitat nacional catalana i 3) lluitar per la III República. Per a dur-ho a terme defensaria:

a) la Unitat de la Resistència, ratificant el seu propòsit d'arribar a la unificació de les forces de la Resistència catalana fins a refundre el C.N.S.C. i l'A.N.F.D. a Catalunya en un sol organisme de representació democràtica nacional; b) la unitat socialista, continuant accelerant la tasca de reapropament socialista i d'apropament al P.S.C.E.; c) la unitat sindical, reorganitzant els sindicats clandestins (no feia una menció expressa a la U.C.T.), reaffirmant la necessitat del pacte S.S.T.-E.S.T. com a primer pas per la unitat sindical; d) la unitat nacional, considerava necessària una entesa més íntima i total entre l'interior i l'exili, entesa que s'havia de plasmar entorn de la defensa de la personalitat nacional catalana, que reunís tots els sectors polítics i sindicals i totes les ra, representacions vives de la població de l'"àmbit nacional" català. (20)

Alig any després d'aquella reunió el Consell Sindical del E.S.C. celebrà la seva. La majoria dels seus membres radica va a França però hi havia representació de les organitzacions de l'interior, d'Anglaterra i d'Amèrica. La seva composició era la següent: per França M. Serra i Barot, Josep R. vius, Antoni Corrià, J. R.

Quer, Lluís Brufau, Antoni Herrera, Salvador Llorens, Marcel·lí Antich, Josep Maria, Joan Alcega i Josep Coll per Anglès Carr, Ramon Barcia i J.N. Vallés; per Xile, Josep M. Carr; per Mèxic, el hi havia cinc mil·lions de nous dels quals els 2.500.000 públics (31)

El Consell Directiu ratificà tots els punts de la resolució del P.S.C. i els seus principals acords, al plantejar els següents acords:

POIITICA GENERAL. En compliment de les pautes establertes en la resolució del Consell de Coordinació Militar de Toulouse els dies 6 i 7 d'abril darrer, el Partit d'Interior i el Partit de Catalunya amb els orgànismes que dependien d'ambdós, la política de retorn a les llibertats democràtiques, segons la nota Tripartita d' 5 de març de 1946 i la resolució de l'Assemblea de la C.N.U. del 13 de desembre del mateix any.

POIITICA CATALANA. Accionar l'efort per la unitat de la resistència i desitja consolidar el front progressiu que representa la constitució del Comitè Permanent de la Democràcia Catalana. Paralelment es el pla de reestructuració de la política nacional amb base a base de un sol organisme que englobi totes les forces representatives de la democràcia catalana de l'interior i l'exterior i en la convenció de l'Assemblea Nacional que fixi el programa de reintegració nacional de Catalunya.

UNITAT SOCIALISTA. Es compleu a constatar els avenços fets en aquest sentit que, mantenint les finalitats i l'estructura del Frontament, paralelment d'esperar la proxima refosa amb les forces del P.S.C.E. que operen a Catalunya.

Els avenços del Frontament en tots els camps, la seva paixanxa creixent i la seva major eficàcia com a força política de la política catalana permeten d'envi catjar el problema amb les més salagueres esperances (32)

A finals del 1947 M. Carpa i Ferrat dimití del seu càrrec de Conseller del Govern de la Generalitat. Els motius de la renúncia foren exposats en la carta de dimissió que el 27 de desembre trameté al President de la Generalitat Josep Irla:

"Durant aquest temps, per una banda, la C.I. de l'interior ha pogut per a controlar al Govern a la influència y validament d'un partit i donar-li l'aplicació de la disciplina política; per a catalitzar una certa cordialitat amb els catalans que resideixen a l'interior la tirada franquista, depenent també de la C.F.D.C., aplicació de patríotes obsequiosos de la causa catalana; per a col·laborar i realitzar l'acció del Govern amb delegacions i per mitjà de les comissions catalanes de l'interior de l'interior, particularment les d'Amèrica, d'on ja partien la representació de les veus antigues i noves de Catalunya; per a obtenir consulta als diputats del Parlament de Catalunya ja que no és possible de reunir l'organisme capital de la nostra autoritat; per la consecució d'una Conferència Nacional Catalana per a fixar un programa afirmatiu que donés als catalans la voluntat i l'esperança del redreç.

Malgrat el meu treball en tal reconeixement que les veus petites han fet fallida i que no he reeixit en els meus propòsits. El meu fracàs m'obliga a presentar-me la renúncia del càrrec de Conseller amb el qual vulguerem honorar-me (20)

El gener següent va ser disolt el govern de la Gran Lliga de Catalunya a l'exili.

Després de la I Conferència del Moviment Socialista a l'interior de Catalunya no podem explicar pas que cosa de l'actuació del M.S.C. a través de la documentació consultada. Els seus articles de secretaria en la publicació d'"Enllobat" i d'"Algun Butlletí Interior"; o bé a través del C.F.D.C. i un cop constituïda la C.F.D.C., a través d'aquest d'una organització, com es va poder veure evidència en la llista contra el referèndum del juliol del 1947, en que pràcticament tota l'actuació del M.S.C. de l'interior es feu a través seu. En quant als continguts polítics es seguiren els acords de la I Conferència i els acords de la Direcció a França (Consell de Coordinació i Consell Directiu).

El febrer del 1948 a causa de Jaume Viladoms (Català), un dels fundadors del M.S.C. a l'interior (21) i el 14 del 1948 a Sant Andreu es celebraren respectivament la II i III Conferències del Moviment Socialista a l'interior (22).

El novembre del 1943 fou detingut i empresonat el Comitè d'Acció de Catalunya. Fou per aquest motiu que el Comitè d'Acció de Catalunya de l'interior feu la proposta de que el Comitè d'Acció de Catalunya deixés de ser una plaforma i deixés d'existir com a plaforma de partit per tal de fer front a les exigències de la situació. (36)

El mateix 1943 amb l'ajut del Comitè d'Acció de Catalunya el Comitè del President de la Generalitat Lluís Companys i Fontjuda, el N.S.C. de l'interior i publicà la revista "Front de l'Acció de Catalunya" i l'opuscle L'Assassinat de Lluís Companys (37)

Però del juliol del 1943 fins al juliol del 1944 és difícil possible localitzar cap "Endavant" de la revista "Endavant" i darrer Butlletí d'Acció de Catalunya del desembre del 1943. Seguint amb les detencions del mes de novembre repercutí en la propaganda escrita del N.S.C.

F.P. Verrió comenta (38) que durant aquests anys a Catalunya l'esforç de propaganda i implantació orgànica, els contactes amb altres nuclis de l'oposició catalana, les relacions amb les forces basques i el creixement de l'organització a Barcelona i a les comarques catalanes fou parada a prova per l'aparall de repressió de l'estat que en els anys 1947 i 1948 realitzà nombroses detencions que afectaren greument l'estructura de l'organització. Aquesta dura prova determinà al Consell General del N.S.C., celebrat a França l'agost del 1949, a adoptar la línia presentada per les seccions de l'interior per la qual, sense deixar de banda ni modificar els objectius de reagrupament nacionalista, s'adoptà una estructura organitzativa de partit i s'acabava a l'interior amb la fluïdesa organitzativa que s'havia establert per adaptar-se a resistir l'escassa de les forces repressives.

L'any 1948 fou un any de poca activitat pel N.S.C. a França si hom s'atén a la documentació produïda. En tot l'any només foren publicats dos números d'"Endavant" (el 15 de gener i el 14 de maig) i no consta cap reunió de les organitzacions d'interior.

L'any següent formà Serra i Morat, el noi de Serra, un boner-
nat ministre sense cartera del govern de la República espanyola
a l'exili presidit per Álvaro de Albornoz i el M.C.C. de l'exte-
rior començà a registrar un augment de la influència del a-fa-
llach que desplejava les orientacions més radicals expressades
per Josep Rovira. Aquest mateix any el Consell Directiu de la
reunió celebrada a França el mes d'agost adoptà l'estratègia de
acció de reestructuració del Moviment presidida per l'Índic Iri.

Des d'aquell moment, en la reunió del 5 i 6 de juny al Consell de
Coordinació es prengueren també mesures relatives a la reestructu-
ra orgànica, que com s'acaba de dir, foren dues el Consell Direc-
tiu. (37) Al mateix temps, aprè la següent declaració política:

"El Moviment Socialista de Catalunya, després d'observar
amb molta atenció la situació internacional i sentir amb amara-
da sobtada la seva satisfacció:

Que les ambicions franceses tendeixen a ser fites de pa-
cada l'acció internacional per a introduir-se en les organisa-
cions de la ONU i per a obtenir ajut econòmic dels països
democràtics, han fracassat.

Aquest fracàs és, entre altres coses, un signe evident
de que la conjuntura internacional presenta encara esperan-
ces de pau.

El Moviment Socialista de Catalunya es declara convençut,
però, que aquesta pau només podrà assolir-se i perdurar si
el socialisme europeu sap menar amb coherència i unitat, aju-
dat pel moviment obrer internacional, l'obra deificadora
d'una Europa que sigui positivament una Tercera Força en-
tre el capitalisme americà i el totalitarisme soviètic.
L'Europa Unida i Socialista, ha de ser la veritable garan-
tia de la llibertat que, a tot arreu, va lligada a la recu-
lada de la guerra.

El Moviment Socialista de Catalunya, que desde el primer pa-
nent va cooperar en el Moviment Socialista de la Comunitat
d'Europa, proclama de nou la seva adhesió a aquest Moviment
i afirma que tots els seus militants treballaran amb el seu
màxim entusiasme en el Moviment Socialista de la Comunitat
Unida d'Europa, junt amb els seus companys del mo-
viment obrer que senten la mateixa voluntat d'unió
europea.

Però aquesta acció conjunta amb el moviment obrer europeu

el març i abril, amb obra i sense ella. El nostre programa és el de la independència federal, les llibertats de l'Estat, la plena i totalment democràtica i nacional, que el Govern del Govern de Catalunya, en l'última reunió, al qual s'hi va assistir plenament en la lluita contra Franco i dins el Moviment Socialista, representant la voluntat unànime de Catalunya.

El Moviment Socialista de Catalunya ha de continuar la seva lluita per aconseguir la independència d'aportar una nova estructura i de la terrible situació econòmica del país.

Declara que continua creient que l'única solució a la que té company la catalana en l'aplicació de la llei i el pacte tripartit: Govern provincial, consells de regidors i consells de garanties. Catalunya no deixarà sempre aquests consells propugnada ja fa temps per les forces representades del Govern Nacional de la Democràcia Catalana i de les diferents organitzacions polítiques que la presenten i que han arribat a una entesa preliminar. Ara, però, el Moviment Socialista, que per a obtenir la independència de Catalunya, l'organització d'unitat que es pot obtenir és de garantir que, alhora, les forces de l'interior de Catalunya, es constituïxi també Catalunya un Govern provincial català.

El Moviment Socialista de Catalunya ha sigut molt clar amb la seva decisió d'ajuntar-se amb les forces catalanes re-totolitaries que mantinguin aquest moviment i volguin donar-li una valor d'unanimitat nacional. Ara que cal estrenguer les relacions amb els representants i els líders del poble base - Govern i Consell de la Democràcia - als quals mantenen la mateixa actitud.

El Moviment Socialista de Catalunya creient, però, a pesar a un deure de lleialtat envers el poble català, el no feu remarcar palecament el greu perill de que aquesta independència catalana, única garantia de democràcia, al final de l'Estat espanyol, sigui menystinguda.

Fa crida, doncs, a la classe obrera catalana i tot el poble de Catalunya per a que es prepari activament, per la voluntat de resistència, per la incorporació a l'Estat sindical, per l'esperit de renovació atenta que ha d'eliminar des d'ara l'oposició al franquisme, a vèncer la difícil situació en que es troba Catalunya a la unió de Franco.

La llibertat de Catalunya serà aconseguida si en aquest moment el poble català cap redreçament unànime de l'última oportunitat llibertat.

El Moviment Socialista de Catalunya, a l'últim, amb fermament amb tota les forces que componen el nostre país, no sapirà ésser l'única d'aportar redreçament (16).

A partir del 1950 la documentació del N.S.C. a França és més abundant i des del mes de desembre d'aquell any es comença a publicar la publicació d'"Endavant" en format de periòdic. Són abundants també els Bulletins interns on es recullen els documents i propostes de resolució en vista a les sessions dels Consells de Direcció.

Verric, renuncià a l'acció política del N.S.C. als últims dels anys 60 dient que, el N.S.C. desenvolupà els seus objectes fonamentalment en dues direccions: la política catalana i l'acció de masses. La desaparició del Consell de la República Catalana havia deixat un buit que diverses escoles d'acció política tractaven d'emplir. A través d'un procés d'afinitat, basat més en el diàleg de personalitats que en el treball de les organitzacions, es constituí un Consell de Forces Democràtiques de Catalunya, presidit per Claudi Ametlla, Centra d'Acció Catalana, Diputat a les Corts Republicanes i antic líder del Front civil de Girona i Barcelona.

En aquest organisme de masses s'orientà el treball dels membres ni d'elements liberals i demòcrata-cristians, la representació del N.S.C. fou tardana i es produí quan les bases d'acció havien estat establertes i l'activitat del Consell havia estat orientada vers un diàleg amb els representants del pretendent Juan de Borbón i amb els sectors liberals de Madrid, tot la preeminència republicana de procedens del règim franquista (41)

A l'interior la principal incidència durant els anys cinquanta va tenir lloc a la Universitat de Barcelona, d'on procediria la major part dels quadres del Moviment, i a les ciutats. Entre aquestes destaca la incidència a les comarques terratenques (42) El front sindical tenia incidència de manera particular a Terrassa i Sabadell i algunes fàbriques de Barcelona (43) En aquest front el 1950 el N.S.C. va arribar a un acord amb la F.U. del P.S.O.E. per a tractar conjuntament de constituir la U.C.T. de Catalunya. A tal fi es reconstruí el Secretariat de Catalunya d'aquesta central sindical i es constituí un Comitè de

zativa que participà activament en la vaga general del 1953 (10).

El mateix 1953, M. Serra i Martí dirigí del Govern de França per fer-se càrrec de la presidència del Parlament de Catalunya i assistí al Congrés d'Estrasburg on fou escollit al Comitè d'Europa, com a representant del P.S.C., i després d'haver participat en la fundació del Moviment Socialista pro-Estatuts d'Europa.

Els dies 11 i 12 de desembre del 1953 hi hagué una important reunió del Consell de Coordinació. En ella va ser tractada la qüestió de l'organització del P.S.C. plantejant la divisió catalana, i la decisió fou la d'estructurar-se en "partit polític dels treballadors de Catalunya", la declaració i resolucions aprovades foren les següents:

"El Moviment Socialista de Catalunya, per ser més proper al Front Orgànic del Socialisme Català, ha decidit en l'experiència de l'acció de diversos organismes i grups per l'intergraçen, arribant a una identificació amb el gremi i l'oficina que cada any de treball en comú han produït i desenvolupat.

Acorda avui, doncs, estructurar-se en partit polític dels treballadors de Catalunya i amb requisit de l'elaboració de la seva carta constitucional i programàtica amb vista en la consecució de les següents finalitats:

- 1a) Eliminació de les desigualtats econòmiques i les injustícies socials que impossibiliten o dificulten el lliure desenvolupament de la personalitat i la realització de la pau i el progrés col·lectius.
- 2a) Afirmació i reconeixement dels drets nacionals de Catalunya per l'expansió de la seva cultura i l'elevació del nivell social i benestar del seu poble.
- 3a) Adscripció i fidelitat als principis de la democràcia que permetin la més ampla i decisiva participació popular en el governament de la nació.
- 4a) Cooperació en tota empresa federativa per aconseguir igualtat de drets nacionals i que conduïni a la unitat europea i participació en els moviments pro Estatuts d'Europa amb vista a la pau universal i a la solidaritat socialista de tots els pobles.

El Consell de Coordinació del Moviment Socialista de Catalunya rebé a Toulouse, encara en la preparació política i

cial que trova en la nostra terra i el nostre justíssim internacional, de i lo conditar els orgànics i accions del N. viment Socialista de Catalunya per a que el l'el'el'el' de contactes necessaris a l'illa catalana i les forces polítiques i socials que s'antinguin en el camp de la llibertat, França i el colgar el principi de la nostra llibertat a el pal.

Acorda també que, siguin els que siguin les causes i l'origen de la nova aliança internacional, que la política i acció revolucionària de la dictadura franquista, que condita en nos -al contrari- la nostra voluntat de lluitar pel manteniment de la classe obrera catalana per a l'el'el'el' de les millores condicions i les reivindicacions de l'el'el'el' al règim de justícia llibertat i demostren que prepa la nostra organització.

Afirma finalment la seva voluntat de lluitar activament la lluita contra el totalitarisme i les dictadures d'Europa i les potències occidentals, a condició que aquesta s'igui realment la garantia dels nostres drets nacionals i l'el'el'el' El resultat acord de la majoria de les Nacions Unides i el règim de Franco, s'aporta una nota contradictòria i que potes condicions que han de denunciar indignada, fer pública i fer publicament el país que per la d'el'el'el' i per la pròpia defensa d'Europa representaria la incorporació del país que a la comunitat de nacions lliures. (10)

El conve organitzat aprovat pel Comitè de Coordinació, a el període de discussió per a l'aprovació de l'el'el'el' i l'el'el'el' la presa de posició del Partit Socialista Català i del P.S.C. U.M. a Mèxic.

El P.S.C. en una lletra dirigida al C.E. del P.S.C. organitzat:

"Valdria que la reorganització del N. i l'el'el'el' de la reafirmació de l'el'el'el' del P.S.C., que, en l'el'el'el', va quedar congelada després de manifestar les nostres discrepàncies sobre l'orientació i tònica desenvolupada en el partit anterior. La posició dels companys que integren el P.S.C. és : actuar de veritat, dintre i fora de Catalunya com un N. independent; fer una declaració pública i categòrica de republicanisme a ultrança i que cap contacte no serà possible entre socialistes catalans i els partits que no reconeguin la nostra personalitat i no signifiquin una veritable garantia per les aspiracions de Catalunya, que mai no seran respectades i garantides per la d'el'el'el' de la monarquia borbònica, i per tant s'ha de restituir i conditar qualsevol pretensió dels borbònics capany la d'el'el'el' a restablir el seu règim pràcticament de la d'el'el'el' i l'el'el'el'.

tre poble. Que el P. ha de deslligament del camp de l'activitat de fer-se re, reventar pel socialisme, i per fer el pla intern del mal, i ha de fer sentir-hi l'evolució del moviment, que el P. ha de portar a l'evolució del moviment derivada dels estats dels estatuts de S. Martí, (1977), i que no pot donar validesa als acords presos pel P. després....

Aquesta evolució del P.S.C. ha de tenir per objectiu la dissolució i la creació del Partit, amb un programa de convulsions per a organitzar el moviment que s'ha de crear el partit més tard..." (41)

En canvi la resposta del Grup del P.S.U.F. a l'Àlex Sanja següent:

"... Hem tingut un breu canvi d'impuls i no ho podem dir..., tots procedents del P.S.U.F. Tenim la satisfacció de dir-vos que el descontentament del vostre intent de reconstruir el moviment ens ha plagat moltíssim i que no desistim a l'èxit. -fer la nostra part entenent que el P.S.U.F. és el que sigui possible. Si i desitjant que en el moment que es va a emprendre es tingui cert de les activitats que ens i a altres ens toca realitzar.- Respecte a les consideracions necessàries que és molt necessari a repetir-les per resultar greus, d'intentar crear un organisme amb característiques universals. Els que ens treballen lluny del que podem aconseguir amb un nucli cert al i veritablement important, sense veurem de fugir responsabilitats de cap mena, entenem que la nostra participació ha de tenir una bona determinació. Amb això entenem que poden evitar-se falsos interpretacions que a la llarga dificulten fer cap treball positiu..." (47)

Sobre la situació organitzativa del Moviment Socialista als anys 1950, veiem Luis Martín Ramos en el seu article La trajectòria del P.S.C. (48) on fa un desenvolupament del paper de la de la incidència, evolució interna i política del P.S.C. durant les dècades del 1950 i del 1960. Respecte al mateix comentari:

"Els militants del P.S.F. s'organitzaven de manera regular en col·lectius de base, per tal com la organització de les comissions habituales de la ciutadania: comitè d'habitants de cada barri i simi-llament -al marge també- entre diversos col·lectius. L'organització regular establerta sobre aquests bases, es caracteritzava en la seva estructura d'acció política: l'organització de les comissions, el front sindical i la vinya electoral. També, des de la dècada del cinquanta s'organitzava per l'organització de la vinya de fet, tal com les formes de relació regular de treballadors vinculats al Moviment, que existien regularment, però que no estaven integrats en l'estructura organitzativa; es reunien en tertúlies, informals i de característiques molt diverses, que en ocasions quedaven configurades pel fet de tenir els seus components una procedència política comú: militants del P.O. U.R. o de la U.S.C.

"L'activitat dels militants era coordinada per la direcció, delegada pel Congrés del Moviment. La direcció era dividida i compartida, entre el Consell General de l'Entitat i el Consell General de l'exili, ambdós amb el seu corresponent comitè executiu; periòdicament es celebraven reunions conjuntes d'ambdós consells, o de representants d'ells que reunia el nom de Consell de Coordinació. Les condicions de clandestinitat, que dificultaven la realització de congressos amb freqüència regular, feien determinar que el Consell de Coordinació jugués en ocasions el paper que l'organisme hauria assolit sobre el congrés en circumstàncies normals. (49)

La composició del Consell General del P.S.C. a França a principi del 1958 era: E. Serra i Borot, Josep Pallach, Enric Brusca, Josep Rovira, Jaume Coll, Joan Alou, Antoni Utrera, Adolf Puig, Josep Guiria i Jordi Arquer. I la del Comitè Executiu: Antoni Utrera, Enric Brusca i Josep Pallach. (50)

Els mesos de febrer i març del 1958 van correspondre a la vaga de Tramvies i de la vaga general a Barcelona. L'acte més important

dels militants del N.T.C. d'època. Félix Pons és el que dibuixà la vaga de Imprenta del 1951 i va centrar la participació de les organitzacions polítiques de l'època i del català en la vaga i en la seva incidència en el país i fins que un gran d'oposició i reivindicació va marcar els fets de Barcelona de març del 1951. Però que aleshores es presentava el problema dels partits i grups d'oposició, aleshores existents a Catalunya, des de la seva renovació clandestinitat, tingueren alguna cosa a fer i dir en els esdeveniments que es produïen a la ciutat. Aquesta cosa a fer i a dir, tant feix, sempre va ser a participació: ningú no va tenir la iniciativa de res, però totanys se'n va fer. Les forces, es va sumar a la iniciativa catalana i sense esgotar-se ni fatigues ni treball. Aquest totanys és el que sigui: va des dels comunistes fins al monàrquic- alguns els grups de monàrquics jaunistes que aleshores encapçalava el baró de Viver- passant, naturalment, per tots els altres partits i grups democràtics que en aquella època integraven l'oposició: E.S.S., F.S.C., C.N.T., U.C.T., etc. (51)

El que si feu "Endavant" feu donar un complet informe en les seves pàgines es recolliren, a través d'un correu que arribà a Barcelona, en un informe molt detallat, tots els personers de la campanya contra els tramvies, des de principis de febrer fins el 6 de març, fent una narració força objectiva dels esdeveniments, dia per dia, fins que va ser decidida la reducció dels preus dels bitllets. (52)

El juliol del 1951 va ser reconstruïda la Internacional Socialista en un congrés celebrat a Frankfurt en el que hi van representar 34 partits i que a la pràctica agrupà, analíticament els de països membres de l'O.T.A.M. i lligats a la política dels C.T.U. Els contactes que el M.S.C. mantenia amb el Partit Socialista anglès impulsaren a la direcció exiliada a demanar oficialment l'ingrés a la Internacional Socialista (53). La petició fou ratificada

però, abans de que la Internacional donés les dretes a les vivres polítiques internes que va provocar al sí del P.S.C. en la petició per considerar-la oportuna la i que no hi hagués cap d'un procés de reagrupament socialista que no es considerava encara acabat. En un altre sentit, la patició fou el típic dels mals entesos i difícils relacions amb la direcció del P.S.C.C., dins aquest contextava la representació dels partits del socialisme de l'est i de paranyal.

El mateix juliol del 1951, Manuel Serra i Ferrer signava l'opuscle Reflexions sobre el dret de Catalunya, que les col·leccions del Moviment Socialista de Catalunya publicaria el 1957.

La reunió corresponent al 1951 del Consell de Coordinació va celebrar-se amb la participació de delegats de Catalunya el 23 de setembre a Tolosa. En ella va ser valorada la protesta dels treballadors i de tot el poble de Catalunya els mesos de febrer i març anteriors, considerant que la manca d'un instrument eficaç de direcció impedia al poble de Catalunya afrontar totes les conseqüències d'aquella "gesta", tant en el pla interior com en el exterior i per tant, considerava que la tasca més urgent era la de canalitzar i coordinar el descontentament unànime dels catalans i dirigir-lo a la recuperació de les llibertats democràtiques i del dret del poble català a disposar del seu destí. En el marc internacional denunciaven l'ajuda dels E.U.U. a Franco i que de cap manera podien ser recolzats aliant-se amb un règim que n'era la negació. Als partits socialistes, a la Confederació Mundial de Sindicats Lliures i a la Internacional Socialista reclamava un nou efort que donés contingut positiu a l'acció antifrangquista internacional, al mateix temps ratificava la seva voluntat socialista i democràtica de que "mai cap conjuntura internacional aconseguiria tancar i amb la qual triomfaria" (34)

El Consell General del P.S.C. que fou elegit en aquesta reunió del Consell de Coordinació obtingué a l'acte per: Joan Alcega,

Armengol, Enric Clufar, Josep Lluís, Sr. C. L. Serra, Miquel C. yllà, Antoni Herrera, Manuel Biquel, Josep Pallach, Sr. C. L. Serra, i Morat. Aquest Comitè elegí per al Comitè Local de Catalunya i l'Escola, Manuel Biquel i Josep Pallach. Després de la mort del Sr. C. L. Serra, Josep Navira ja no era en el Consell General (15) Aquella fou, subseqüentment, la direcció del I.S.C. a França durant els anys 1950.

Al mateix temps el Consell de Coordinació aprovà la següent proclamació que venia a marcar un nou punt del seu ideal polític en aquell moment:

"El moviment socialista de Catalunya és la unió de la socialisme català per a l'acció social i política dintre una mateixa orientació i disciplina.
Aspira a ésser el partit dels treballadors de Catalunya i l'instrument polític del proletariat català junt amb les forces del cràtic-socialisme internacional.
Es declara fidel a les bases de la democràcia universal i acata el veredict del sufragi universal, lliure i directe.
Per tant, combat tota forma de dictadura i opressió i rebutja la violència i la guerra si no són en defensa d'ètica, de les llibertats públiques i del manteniment de la independència del poder civil.
No recula altra forma de sindicació alhora i, a més, pel que l'autèntica de classe, lliurement organitzable, sense intromissions governamentals ni vinculacions directes amb partits polítics o institucions confesionals.

. . . . .

El Moviment Socialista de Catalunya busca l'efort d' emancipació social i la superació de les lluites de classe en la realització de les llibertats individuals i col·lectives. El respecte a la persona humana, el desenvolupament de la consciència, de pensament i d'expressió, de fer-se una personalitat i cultura pròpia, elegir la seva preferència i facultat, i la garantia d'igualtat davant la llei, són els fonaments d'una existència individual digna i socialment feliç. El just i disposició dels béns legitimament adquirits són el complement natural.

Reivindica el dret de la nació catalana a l'autodeterminació, a l'afirmació de la seva personalitat i a l'expressió de la seva cultura, i desitja establir una feina d'existència, en plena igualtat, amb els pobles hispanics, per la cooperació i

Nouveau
naturel

ii

la història han aguantat. Propugnem la unitat de tots els països de la terra, sense exclusió de ningú ni d'altres, per a la pau, la justícia i la prosperitat comuna, i l'ordre, primordialment, per un federació eurasiàtica on les nacionalitats naturals i històriques es salvaguarden de la civilització i cultura occidentals.

Vol la socialització de les riqueses i dels mitjans de producció i d'intercanvi. Creu que la terra i el crèdit, les comunicacions i el transport general, la producció d'energia i força motriu, l'ample ús del treball, la explotació de les forces aquàtiques locals i altres obres públiques, com les seguretances socials i l'ensenyament primari i secundari - completament neutres - són funcions específiques de la nació o de l'estat. La terra, com element bàsic de la producció agrícola, ramadera i forestal, pertany a la nació arcaica que la seva explotació pugui fer-se individual o col·lectiva. El terratenent té dret a les necessàries garanties d'ocupabilitat i continuïtat i al reconeixement de les mil·leries d'illa per al rendiment però la terra no es pot considerar objecte d'especulació ni origen de renda particular, ni poder creuar arrels, censals o altres formes de domini, privats d'illa o d'indivisió.

Les empreses de tipus familiar o petit local no s'ajut temporal o reduït són de fet a socialitzar. Les que existint en concurrència múltiple i a quadrants en les distintes branques de la gran indústria moderna poden ésser socialitzades mitjançant la cooperació o la propietat col·lectiva, mentre que participen a la producció sense excedir el capital d'instal·lació i foment, com ara la importació del transport i del servei i de la seva durada, amb dret a l'instal·lació de les instal·lacions de direcció i la transferència de titularitat, etc. Les banques de crèdit industrial i comercial socialitzen en certa manera regularan l'expansió de les empreses, evitant de l'ajut de l'estat el qual, la formació de monopòlis, la creació d'organitzacions verticals i les especulacions especulatives, mantenint la lliure competència i la llibertat d'instal·lació per a un més gran rendiment encara que l'interès individual per la capacitat i la constància, base de tota producció.

.....

El Moviment Socialista de Catalunya és un fet per d'ordre i d'acció, serena i disciplinada, que vol establir l'ordre i crear un sentiment de responsabilitat en els seus militants. En la lluita diària cerca objectius concrets i preveu eleccions. Dintre el corrent universal del Socialisme dóna relleu a les particularitats i les adapta a l'ocasió i a la realitat humana. És que sigui la força viril, conciliadora i fecunda que Catalunya necessita per a superar la seva decadència. De dintre i fora de la pàtria treballarà en favor de la regeneració per l'assoliment dels grans ideals i la realització dels

objectiu principal que hem de perseguir és l'establiment d'equilibris, esforçant-se en aconseguir la confiança del poble per a orientar i dirigir la voluntat nacional cap a la victòria.

I declara que, de tots els objectius anteriors, el primer i el més essencial és el d'alliberar Catalunya i Espanya de la macabra tirania que les endogala i restituir-les al seu dretós estat d'indivisió i l'exercici de les llibertats civils per tal que puguin determinar llur sistema de govern i les formes institucionals que més convinguin a la realització de llur destí. Aquesta tasca primerenca i ineludible al front del Socialisme de Catalunya caldrà que, amb tota la força, els seus esforços i la seva capacitat de sacrifici, i per ella convida tots els catalans de totes les confessions i de tots els partits democràtics a la cooperació, per tal que tots plegats puguem reconquerir la vida de dignitat i de treball que obrirà al nostre poble les portes de l'esperança i la pau que Catalunya mereix i espera. (16)

Del 1952, a l'iniciar-se cap que el N.S.C. desenvolupava sistemàticament els carrets d'U.G.T. i que els lligava amb el Secretari de Catalunya i les relacions amb la direcció del P.S.O.E. a Madrid eren permanents, la qual cosa seria el fins a l'enderroc de la caiguda del 1953 (17).

A l'exili el N.S.C. des del 1951 i durant el 1952, juntament amb el F.H.C., Estat Català i el Moviment Democràtic Cristià de Catalunya a "Coordinació Catalana" organitzada per diverses declaracions sobre fets puntuals relacionats amb la política franquista.

El Consell de Coordinació de l'agost del 1956, als 16, 16 i 17, ratificà la línia política anterior (18) i a l'any 1957 concretament la manca a l'exterior d'una organització sindical representativa de la voluntat nacional catalana i la inactivitat dels homes que ocupaven càrrecs de màxima representació catalana. El l'acció sindical demanà a tots els seus militants i simpatitzants que dediquessin el màxim d'esforç a la tasca de reorganització sindical, col·laborant sense reserves amb totes les tendències del sindicalisme democràtic. Pel consell de Coordinació el franquisme continuava en la seva crisi profunda i de...

dre polític, social, econòmic i espiritual i la situació internacional entorn dels blocs hostils, fent afirmar que no podia ser acceptada al presència del franquisme pel seu caràcter totalitari en el bloc occidental que el dia demà seria.

"El nostre combat és d'una dual i serà dual: del.la lluita generalment a la lluita per la defensa de les llibertats democràtiques arreu del món i alhora combatem i fem front -en totes les ocasions- per l'enderrocament del règim franquista i el restabliment al nostre país d'aquelles llibertats democràtiques que avui hi són privades" (50)

La Lònica de l'any 1953 la donà la repressió franquista que al mes de febrer de què a tingué la detenció a S. de Josep de Miquel del M.S.C. de la U.C.T. i del P.S.C.F. (51). El M.S.C. a què la caiguda, des de la del 1953, afectà de manera particular a la segona generació del M.S.C.

Entre els detinguts Ramon Parquer, Jaume Viladon, A. Manià, F.P. Verric, E. Lacada, Ramon Herrera, Toni Ferrer (dèxim dirigent de la U.C.T. a l'interior i sent als càrrecs de la policia) (51)

Arran de la caiguda, de 3 en Reventós i Miquel Escobedo es promogueren les regnes de la direcció efectiva del Moviment a l'interior.

A França els organitzadors dirigents seguien amb la seva tasca i reunions habituals. El Consell de Coordinació es reuní els dies 22 i 23 d'agost i en la seva resolució saludava amb orgull "La lluita heròica dels nostres germans de l'interior de la península avui l'expressió als espanyols a Catalunya pel mèrit d'organització del M.S.C. i de la U.C.T. catalana" (52) En els diferents aspectes, polítics, sindical, internacional i socialista es reafirmaren en la trajectòria anterior.

Aquest mateix any dos desenvolupaments -can a venir a l'organització part del capítol- obligaren a la reflexió i a la crítica dels socialistes catalans, aspecte fets a en la caiguda a del F. acordat entre el Vaticà i l'Estat franquista (53) i el 1954.

da militar i econòmic entre el front i el Partit Socialista d'Amèrica del Nord (setembre).

Malgrat les detencions, al matí del 19 de juliol, a l'interior, es reuní el Consell General. A la reunió s'ha de continuar amb la línia mantinguda fins al moment, "plena unitat de tots els grups i elements dispersos del socialisme català, per aconseguir els objectius i els propòsits que pretenció en orden al Moviment i arribar a la unificació del gran Partit Socialista de Catalunya". Després d'això, que es tracta d'una línia política seguida la unitat de tots els socialistes catalans i que per fer-ho calia obrir un nou període d'activitat s'explicà amb els següents punts per aconseguir-los:

1953

- a)- És ineludible obrir una campanya a l'Estat i fora una crida a tots els socialistes catalans per obrir un període d'activitat i de representar al Partit Socialista de Catalunya amb totes les formes lliures que tal representació comporta. El primer pas perquè això sigui una realitat ha d'esser la desaparició de la Federació Catalana del P.S.O.E.
- b)- Cal aconseguir, i a priori, que la organització política catalana a través de la qual s'integrarà el socialisme democràtic, ha de representar al Partit Socialista de Catalunya amb totes les formes lliures que tal representació comporta. El primer pas perquè això sigui una realitat ha d'esser la desaparició de la Federació Catalana del P.S.O.E.
- c)- Cal arribar a una unió definitiva amb l'Executiva Nacional del P.S.O.E. (l'acció que ha de ser la primera) i fixar la representació del Socialisme Català en l'Estat i fora.
- d)- El Moviment Socialista de Catalunya ha d'èsser la plataforma i la organització política a través de la qual un nombre creixent de socialistes catalans vegin ordenant i estructurant i organitzant desenvolupant el seu pensament i la seva acció socialista.

Això no significa que el Moviment aspiri al triomf del Socialisme a Catalunya, sinó que vol servir a tal fi com instrument útil i eficaç per aglutinar tots els grups socialistes de Catalunya, en l'etapa prèvia per arribar a la fundació del partit que a Catalunya ha de desenvolupar i al principi de la Internacional Socialista, i en el futur transferir-se en la base pròpia i principal supletoria del partit, que ja sigui representant la seva política estructural orgànica, ja amb la fundació de tots els grups socialistes, ha de desenvolupar i la definitiva organització política del socialisme a Catalunya.

L'abril del 1954 i la d'irif...
Generalitat de Catalunya. El format publicat a di...
davant" publicat el següent a continuació:

"Ben punt el President del Parlament de Catalunya, ha dut a concordança de la publicat renuncia del senyor Irla, a l'ocupació del càrrec de President de la Generalitat, tal com ho exigeix l'article 44 de l'Estatut Interior.

El President Serra i Marot a l'assumir les funcions que li atribueix la Llei Catalana, adreça una postal de felicitació al President del Govern d'Espanya, senyor S. A. de Aguirre.

Iguament s'adreça salutacions, al President de la República Espanyola a l'Excmo senyor Bartolomé Barrios i als organismes institucionals esmentats. (14)

I el Consell General del N.C.C. la següent declaració signada a París, el 18 de maig del 1954 per Josep Solich, Antoni Ibarra i Manuel Miquel:

"El Moviment Socialista de Catalunya, ha presenciat dels greus esdeveniments que esdevenen els últims 28 dies circuleren relatius a un intent de violació de la legalitat institucional catalana la qual ha provocat l'alarma entre tots els catalans fidels a les institucions i als principis democràtics que han estat l'esper i l'orgull del nostre poble.

CONSTATA:

Que el President interí de la Generalitat, senyor Josep Irla, abandona el càrrec amb el qual havia estat investit per les disposicions de l'article 44 de l'Estatut Interior de Catalunya i la representació parlamentària que li havia conferit al nostre poble,

I que el depositari de la continuïtat institucional catalana resta avui l'actual President del Parlament de Catalunya senyor Manuel Serra i Marot, al qual passem, en virtut de les mateixes disposicions de l'article 44, a la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Serra i Marot, // President Generalitat

RATIFICA:

La seva fidelitat a les Institucions que l'hem anat ve donar-se al nostre poble les quals seran de treball del ciutadà nacional que reuneix a tots els catalans en un mateix sentiment i una mateixa fe en els destins de la Pàtria oprimida i les quals no poden obeir a altres principis ni altres objectius que a una rigurosa ètica política i personal que guii la nostra comunitat, tant en les seves relacions amb...

li pel... del... i...
S'ACORDA, finalment, a tots els catalans, per mitjà de les
i org... i individuals, l'obligació de...
...
la Generalitat de Catalunya. (35)

5 Agosto
1954

Elegit Josep Terradellas el 2 d'agost de 1954 President de la
Generalitat de Catalunya i Manuel, el Consell de Govern
se reuní a Parísy el cap de tres dies i el resultat de
seu treballament a N. Serra i Naret com a President Interí de
la Generalitat, aprovant una resolució política catalana
na en els següents termes:

"El Consell de Coordinació del Front Nacional de Catalu-
nya, reunit a Parísy els dies 7 i 8 d'agost, després
d'haver estudiat la situació política catalana,

CONSTATA: que els últims al darrer Parlament de Catalunya
residente a França, desestimant les disposicions dictades pel
President Interí de la Generalitat de Catalunya Manuel Serra
i Naret han acceptat els decrets del Regim del Govern Interí
del dia 21 d'Abril i el decret de l'any 1954 del senyor
Josep Terradellas, del dia 19 de juliol de 1954 en un acord
pres per un Consell de Catalunya".

CONSTATA també que aquestes línies directives de caràcter
de caràcter permanente catalana, la nomenament al se-
nyor Josep Terradellas com a President, i que tales
accions hauran ajunyat la crisi institucional catalana
fins a fer-la actualment insoluble.

REAFIRMA la seva cordial adhesió al que per imperi de la llei
Catalana ha estat President Interí de la Generalitat de Ca-
talunya, Manuel Serra i Naret i SECURARA que la solució a l'ac-
tual situació cal cercar-la en un ample desplegament dels catal-
lans que plantegi clarament els objectius bàsics de la
combat contra la dictadura i que sigui capaç de dirigir al
nostra i lla en lluita per la llibertat, fent que mitjà
als ciutadans de Catalunya expressar la seva opinió.

Els punts fonamentals que el nostre entendre hauria sostenir
aquesta coalició de forces catalanes són els següents:

- 1) La lluita contra la dictadura franquista és l'objec-
tiu primordial que ha de moure'ns a tots, i al qual hem
de concedir les diferències polítiques que regiren als ca-
talans

2) Desapropiar la Llibertat, als efectes de la qual s'ha de instituir el d'un Govern Provisional del de Catalunya, amb l'objectiu de restablir les llibertats democràtiques i d'organitzar el poble català.

3) La creació de forces catalanes capaces de defensar el d'un punt de coincidència amb els interessos del poble català i amb les forces democràtiques i llibertades que combaten contra el règim franquista i que tendeixen a objectiu essencial el retorn de la Llibertat i de la democràcia que a Espanya.

4) Alhora que un punt central d'acord general per mitjà de la qual les forces catalanes prengueren l'impuls definitiu d'un programa d'acció política i social que servís per a orientar la voluntat de reconstrucció i de renovació del nostre poble.

El Comitè Executiu del Moviment Socialista de Catalunya a l'Exili, d'acord amb l'organització de l'interès, establirà en contacte amb les forces polítiques i socials de Catalunya, igualment que amb les organitzacions patriòtiques, presentant-les d'entendre el seu objectiu comuna, a d'altres que puguin propiciar la constitució d'un organisme que sigui capaç de realitzar el seu el moment oportú (66)

Del 1954 és l'època de Josep Pallach El nostre combat (acció i respectiva del socialisme a Catalunya, d'El Comitè del Moviment Socialista de Catalunya.

El febrer del 1955 s'organitza a París "Treva Catalana", un nou organisme unitari compost per la C.N.I., C.N.C., C.N.C., a l'Exili, P.C.U.M. i el Consell Nacional Català. Els objectius de Treva Catalana són: a) defensa de la personalitat nacional de Catalunya; b) no acceptar altre règim que el de la democràcia i el respecte estricte als drets de l'home i de la ciutadania; c) procurar per tots els mitjans possibles restablir la pau i la convivència entre tots els ciutadans independentment dels principis i opinions que cada u lliurement proposés; d) aconseguir l'unió catalana amb el de les forces peninsulars que accepten en aquest principi. (67)

A l'ocasió d'aquest mateix any es reuní a l'Hotel de Catalunya la IV Conferència (Congrés) del Moviment Socialista de Catalunya.

havien presenciat el mateix dia de la darrera. El Grup del Consell de Coordinació es reuní girat al voltant de la (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10). El primer objectiu de l'organització política, social, cultural i científica és una sèrie d'acords entre polítics i científics, polítics, catalans, i així en amb els partits catalans i occidients. El Consell de Coordinació treballa en aquest sentit.

Les resolucions del Consell de Coordinació no s'ajusten a cap de les posicions que havia mantingut darrerament el N.S.C. (10) tampoc varià la concepció del Consell General i del Comitè Executiu. Les resolucions aprovades en la IV Conferència foren les següents:

"En aquest any del 1955, a la Lluita contra el feixisme i el totalitarisme per les futures generacions, els catalans de Catalunya ja el món han demostrat l'existència de principis i idees del socialisme democràtic internacional, i de la nostra praxi no continuem, aquí és el primer pas al costat de tots els pobles socialistes en la lluita per l'alliberació de l'humanitat de tots els feixismes, imperialismes i polítiques.

POLITICA INTERNACIONAL

Considerem el manteniment de la pau mundial com a tasca més urgent de la nostra època.

Entenem per tant que no podem negligències i fer contactes entre els grups humans per assegurar la condició pacífica dels pobles, mitjançant un sistema de cooperació col·lectiva basat en un veritable ordre jurídic internacional que garanteixi les llibertats dels pobles, els drets de l'home i faci el desarmament mundial.

En tot cas jutgem que hauria d'esser afeció immediata als homes de govern de tots els pobles, establir les bases de coexistència entre els que avui dublen grups polítics i obtenir mitjançant un conveni universal, la destrucció del perill atòmic.

Si els conveniments mai es precipitessin i les condicions d'arbitrariedad, demostren aquí el nostre desig d'una guerra, proclamem la nostra neutralitat, prudente de la organització que calament una creu de societat internacional per part dels a la pau universal. Aquesta posició de neutralitat però no podria tenir un efecte d'inhibició, no el contrari, calria aplegar a forces per que s'hi incorporaria tot el poble que lluita per la pau i que desilgen de qualsevol perill la guerra.

POLITICA I PLAN

Entenem que amb la firma dels acords amb la República dels Estats Units, el 14 de juliol amb el Y. L. I., i les diverses manifestacions sobre el procediment del Regim Federal per als elements representatius del país, s'ha obert una nova etapa en la vida de la tirania que aplasmaix els pobles, i el país i és per això que, a l'oposició a l'oposició nova i antiga, hi ha:

A) ACCIÓ SINDICAL.- Reacció de l'acció sindical i de la iniciativa, la perspectiva de la U.S.T., no es limiten a la política, sinó a l'acció política, a l'acció política, a l'acció política.

Col·laborar amb totes les forces i amb el govern que ens dia a dia la col·laboració per millorament del seu nivell de vida. Però es fa impossible distanciar els imperatius immediats d'aquesta tirania de classe que no pot prosperar-se a cap situació de fet.

Entenem, a la vegada que no es desentendrà l'organització sindical, la base de formació de qualsevol partit. No vull dir cap esforç per donar un camí a les forces que ens inculquen a les lluites socials del país, la consciència de classe, l'ideal d'igualtat i de llibertat, i de l'activitat política, i de l'acció política.

B) ACCIÓ SOCIAL AMB EL P.S.U.S.- Catalunya que continua sentint un imperatiu que el fa aldrar en un futur del país, per a evitar la revolució social i socialista a Catalunya, amb unes d'España, la coordinació de la nostra acció amb la dels nostres germans del Partit Socialista d'España.

Amb l'esperança que aquest criteri sigui acceptat i compartit, i indicant sempre amb la nostra política, la coordinació la coordinació socialista que volen que tingui el Partit Socialista Espanyol, ens comprometem a fer un esforç i a valentia com a dirigents per a aconseguir i establir un acord orgànic que permeti l'insertament i l'eficiència de l'acció socialista, i eviti els riscos que el país català ha sofert al Socialisme Espanyol.

POLITICA CATALANA - NOVES REALITATS DE LA VIDA

Com a resultat de aquestes darreres luites, i de l'existència de nous representatius de Catalunya que hauran d'assumir una actitud d'precisió, regular o participant de l'acció política del govern franquista, hem iniciat per volentat lliure voluntat, un moviment d'apropament i de lliure acció amb el govern, local, provincial i d'altres nivells.

Davant d'aquesta situació, que podem qualificar com a "nostra" pròpia i sentir-nos-hi a l'altura de la nostra, i de poder expressar la nostra posició absoluta com a elements d'acció política,

en els seus assumptes i en els seus interessos i en el valor de la unitat política i de la unitat d'acció per a tots els membres del grup. Els límits de la unitat política són, en el cas dels límits de la unitat política, aquells que poden servir d'instrument a les polítiques i a les accions de la U.P. i de la frangibilitat.

Constatem també que, a l'hora del problema de la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política.

RELACIONS AMB ELS PARTITS CATALANS.- "TEMES CATALANS"

Acordem ratificar totalment i anteriorment els acords presos pel Moviment Socialista de Catalunya i l'Esquerra, amb les seves orientacions polítiques, amb l'entrada en vigor del Pacte de Madrid del febrer del 1955.

Entenem que els dits acords són el resultat de la unitat política i que és imprescindible arribar a una unitat política i a una unitat política amb tots els elements orgànics i polítics que són necessaris per a la unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política.

Entenem que la ratificació d'acords de París inclou la denúncia del pacte de unitat política del C.U.C.C. i, a més, vista la impopularitat d'aquest acord, decidim que el pacte de París inclou, a més, la denúncia d'aquest pacte, per tal d'evitar més unitat política.

ACCIO SOCIALISTA

Aquesta acció es deu a la base essencial veure la qual continuarem dirigint el nostre treball, i a través de la qual obtindrem els millors fruits per a tots.

Cal que l'acció socialista, acció essencialment socialista, sigui dirigida vers la nova generació del nostre poble. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política.

Creiem que aquesta acció ha de desenvolupar-se de múltiples formes, amb la voluntat d'entendre-la en tots els camps, política, social i econòmica, i orientant-la a veure la unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política. Tal com que en la unitat política, hem de tenir en compte, a més de la unitat política, les diverses institucions i organitzacions, i la seva unitat política i de la unitat política.

Transcrita a partir de la resolució no. 14 de l'Assemblea del Partit Socialista de Catalunya a l'interior, en l'apartat de l'aportació documental d'aquesta primera part del capítol on que s'ha exposat l'evolució general del P.S.C. i de les seves posicions ideològiques i polítiques.

A l'any següent, el 1936, el franquisme va fer una sèrie de canvis importants de la seva línia, amb el desenvolupament de d'importantes accions populars (vagues, moviments de protesta, agitació estudiantil, etc.). Aquests canvis van provocar un nou replantejament de l'actuació i el programa polític de l'oposició antifranquista en general i del Partit Socialista de Catalunya en particular. Aquesta reflexió es va fer en el marc del Comitè de Coordinació del Partit d'agost del 1936. El resultat de tals reflexions serà exposat al final del capítol corresponent final del mateix.

El Moviment Socialista de Catalunya davant el franquisme i la
tutela relació amb el franquisme

El Moviment Socialista en les seves publicacions i en els seus actes i el moviment del franquisme i de la dictadura de Catalunya i de l'estat espanyol i de la política de l'oposició a l'estranger, en la resolució internacional i a l'estranger, llavors a l'estranger, etc.

La documentació recollida, si bé es basant en les referències esmentades, per regla general no es refereix a l'evolució de profunditat al règim i als seus efectes a la vida social i política. Segurament així ho fou el P.S.C. en les seves reunions i tots els nivells de l'organització, ara bé, en algunes vegades ho feren explícit en els seus òrgans d'informació. Els efectes reaccionaris; dictadura, tirania, fríase-falangisme són abundosos, i la consideració del règim franquista com a feixista i reaccionari també es manifesta a cada pas.

Per el P.S.C. el franquisme era una de les modalitats feixistes més reaccionaries i més estúpides; i el feixisme no el consideraven com un fenomen d'un poble determinat, ni d'una raça específica, sinó com a expressió reaccionària internacional que afectava les bases bàsiques de les grans civilitzacions de l'època, que feien de base a la seva civilització; cosa que no privava de que aquesta reacció internacional es manifestés a cada país seguint les seves característiques nacionals i a través dels seus problemes específics.

La descripció que feren del dictador fou la d'un autòcrata que passant la marxa sobre el poble espanyol i català, saltant i ballant, i llavors i espaterrant, derrotava cap al pit i proclamant-se defensor de la civilització occidental.

En novembre de 1938, el N.S.C. va publicar, el 10 de novembre, el N.S.C. en un article editorial d'"Unitat" (76) que plantejava si bé la guerra era acabada a Europa, calia continuar la guerra a la Península Ibèrica i que per aquesta raó el N.S.C. convidava a la guerra i d'invitar els pobles d'Espanya a participar en la guerra. I que si arreu es complia el centèsim aniversari de la Revolució dels Estats Units: "La guerra és acabada a Europa". A Catalunya, els socialistes van oficialitzar el fet, el 10 de novembre, i d'altres, escarnia la van de la violència dels crítics a les cròniques d'un poble ple d'angoixa, acatant durant la guerra, i callant la van de la ràbia dels aliats amb els senyals d'una península.

Malgrat això, el N.S.C. s'associava a la felicitat d'Europa, que s'havia deslliurat d'un "mal semi-històric", ja que els socialistes catalans també havien contribuït a Catalunya i a l'exili i no havien dissociat la guerra d'Espanya de la guerra mundial, i per això cantava amb els aliats i els aliats dels aliats.

Al mateix temps opinava que una ajuda a França i al Llatí ho manifestaven a l'opinió pública existents a integrar la llibertat i a rebre "una de les revolucions socials més revolucionàries i estúpides", seria molt difícil de fer i difícil sentir la plenitud de la seva joia. Però, encara que no se l'ajudés, no per això, retardaria l'actuació contra el feixisme, a lamentar-se. Continuar la guerra a la Península Ibèrica fins al restabliment d'un règim de llibertat, ja que opinava que:

"En un cas continental, quan una part de l'all sofreix una afacció tot el cas s'en racent. En aquest cas el que obligarà a tenir-lo en compte. No hi ha la de l'una de fer demagogia. Tanmateix, el més gran dels mètodes democràtics per a vencer, ja sigui en la guerra o en la política, és que els dirigents no ajudin la estabilització de França o en tant que ens ajuda a nosaltres contra ell. I aquesta afacció la burgesia, davant amb personalitat, i el més pit de totes dificultats, l'aspecte de personalitat de la guerra d'un combat per la llibertat, que ara pot ajudar en la península. La guerra, política o gran, en el cas de la Península Ibèrica contra el feixisme històric, ja.

que calupniava els altres per "no ser els", i que ja co-
 dió de les seves obres el lluminalisme i el "lluminalisme"
 tornacionalisme i l'heretisme empurats, i el de "no ser els"
 sense condició, però hi ha que una de les "no ser els" és el
 de les llums d'altres de la joia de la "no ser els". (71)

Aquesta inquietud davant la possible impopularitat de la guerra
 un cop acabada la guerra contra el feixisme i el nazisme, i fins i tot
 manifestat el N.E.C. que sempre abans de les revolucions apres-
 vades a la reunió d'El Salvador el 22 d'abril del 1945.

"A manera que s'acosta la fi de la guerra, la in-
 quietud guanya les masses populars i les classes. La
 il·lusió que el lliberament de França portaria amb si mateix
 el lliberament dels països hispànics, va cedint a l'incertesa
 i avui, a l'heretisme que es dona als darrers d'Europa, per
 a acabar la guerra a Europa, és més difícil per di que si-
 guin oblidades del lliberament les revolucions republicanes
 a Catalunya i a Espanya i a Portugal i a França." (72)

L'actitud a diferents fins aleshores i per cada una de les grans
 potències en les seves relacions amb el govern francès, depen-
 nava del Consell de Coordinació i de la política de col·laboració,
 donaven a entendre que el problema d'interès era, principalment, la
 relació amb la influència i el poder de l'Armada, i ju-
 gava en preferència a una apreciació de la guerra i de la seva;

"L'evolució d'Hitler sobre les diferències de criteri
 entre les tres grans potències en la relació amb el
 problema alemany i centre europeu, i en els quals l'interès
 no hi especulava la seva salvació, es lliça a un punt
 recollit, alienys sense de la defensa militar. La situació
 militar en pacència i la dependència geopolítica-econòmica
 d'Espanya, obligaven les tres grans potències di-
 rigents de la guerra a sacrificar, la guerra, les seves
 contradiccions principals per a coincidir en l'augment
 del règim i la potència militar alemanya.
 El cas francès és diferent. queda separat i aïllat del de
 la zona de contacte immediat de les tres grans potències
 i el problema que representa és el d'interès de la vi-
 da del continent i pel curs dels darrers dies, com en cas
 d'Alemanya. Així, pot ser un punt de partida i de la

interès de part dels reis de castella i aragó i de la corona, de imprescindible compliment de les condicions de la guerra amb un "cas capaç" i la guerra "prolongada".

Per tant, els reis d'aragó i castella van adoptar una política de col·locar el "cas capaç" i de diferenciar-se respecte a la guerra d'Espanya i per, així, que els interessos de procedir a la guerra, en planes polítiques de la guerra i polítiques de guerra, van ser tantament per a castella un element d'unió amb la corona aragonesa.

Consideraven també, que hauria estat molt diferent l'evolució si el "cas capaç" hagués estat resolt fins a la guerra:

"Aquesta diferència afecta pr fonamentalment la manera d'efectuar-lo amb el mateix per part de les diverses classes socials i polítiques d'aragó. Si els països de l'occident, hagués estat obligats de resoldre el problema capaç, fins al cas de la guerra va lluitar contra els països de l'Est, de la política de la guerra de l'Est i de l'occident, aragó i castella van ser prioritari, per tal que haurien de estar en un altre estat, ja que, amb tota la guerra d'Espanya, el problema de la guerra diferenciant. La política d'aragó i castella de la guerra de la guerra de l'Est i de l'occident, independentment de la guerra de la guerra de l'Est i de l'occident, en tant que nom d'influència política.

I per tant, el problema del règim quedava en un altre estat. Si no s'ho consideraria de del punt de vista del règim, així en tant que afavoriria o garantiria una manera de influència. En tant com a resultat que, per davant de la guerra de la guerra de l'Est i de l'occident, la situació dels republicans es va poder guanyar importància en tant que s'una classe als interessos d'una gran potència, interessada en guanyar dintre la guerra de l'influència la posició política econòmica peninsular.

Amb tot consideraven que en la forma de presentarse al règim, ni la representació francesa, ni la ideologia falangista podria salvar-se, fos quin fos el criteri internacional que s'adoptés. El que sí podria succeir, però, era una situació de guerra de guerra, tot mantenint el privilegi de les classes econòmiques, donant a l'exterior una aparença de canvi i d'libertat, però, en realitat,

als dirigents d'una política de terra pròpia, tant per a justificar la seva política davant el poble de Catalunya com la seva opinió.

El N.S.C. estava convençut de que a través d'aquesta política i a la vida del poble de Catalunya i de l'estat espanyol, s'evitava que existís un problema essencial en relació amb el nou règim polític i que els partits que els partits i organitzacions de la república espanyola els a novava crèdit internacional.

"Som a prop de una política exterior definida, basada en de la capacitat que ens fem reconèixer de polítics republicans, dintre el règim republicà la política exterior de l'Estellin, que avui obtindrem la dignificació.

La conclusió que dedueix el N.S.C. de tot l'evolució que, a més de la unitat propagada fins aleshores a través de la política interior, el que calia a breu era resoldre el problema de la unitat antifeixista a través de la representació d'una unitat que tendís al mínim de voler representar els dos grups de unitat d'exiliant d'un país, per tal que el problema d'aquesta unitat esdevingués un problema central de la realitat catalana, i aquesta unitat la veia s'ajunçant

"Un pacte immediat entre els tres règims, els catalans, representatius del conjunt de característiques econòmiques i tècniques i que en la seva totalitat engloba la més alta capacitat de forces polítiques i socials principals: "Junta Española de Liberación" "Solidaridad Social" i "Frente Nacional Base", no pot negar ningú que representa el més alt valor representatiu que el simple pacte directe i fàcilment vulnerable de les organitzacions, per a la possibilitat de d'alegar d'ordre exterior que pugui obtenir.

Finalment, jurant als destins de la Península Ibèrica de trobar ven en joc, el N.S.C. creia que havia d'acceptar-se el de la responsabilitat d'acció contra el feixisme i l'establir, de tot intent de restauració autoritària. Calia explicar el valor representatiu de les forces, tècniques i socials de la república

Ulica d'interès internacional, i de la qual dependia el futur
l'interès efectiu de la S.F.U. i de la seva política de polí-
tics de crítics en particular.

En el marc d'aquesta política general i la situació de "España
ma Espanya 1", la situació amb l'assassinat del 19 de juliol
de 1936 i el de 17 de juliol de 1937 (73)

"L'ombra de la revolució prou era afilada i exigent i de tant
Catalunya que en els últims dies de la revolució. La
divisió de les forces que s'adonaven per la República és
més accentuada que en altres llocs, degut a les diferències
d'apreciació que s'han establert sobre la natura de re-
dre el problema nacionalitari dintre el marc de les limita-
cions de la legalitat republicana. A través d'aquests di-
visions de caràcter polític s'hi troben, però, molts
lluites per a l'unitat i de tendència, degut a que la políti-
ca catalana no està centrada entorn d'un partit de veritable
disciplina ideològica.

La divisió entre legalistes i antilegalistes, en relació a
l'acceptació de l'Estatut i la Constitució ja produïda a Ca-
talunya i en els medis catalans exiliats a França, a Llatí-
i a Amèrica, una serie d'atacs prebels de l'Estatut, i les
forces orgàniques d'unitat d'acció de les forces catalanes.
Trobar un camí d'unió que les pugui unir en un mateix
pensament i en un sola organització és una tasca difícil i
que depèn de la voluntat de tots. Torna l'esperança, però que
per l'accent que poden tenir els que lluiten a l'interior
de Catalunya contra Franco, la seva organització d'unitat, par-
tal com al mateix temps de la més completa, pot aconseguir
imposar-se."

Davant d'aquesta situació considerava impossible la unificació
en un sol organisme del conjunt de l'opinió, i que que
les diferents instàncies catalanes no tinguin un caràcter.
I per això, propaven anar a la unitat a través d'una política uni-
taria a diferents nivells per tal de facilitar l'interès dels ca-
talans. (74)

I aquesta era la visió que el N.C.C. en tenia de la continuïtat
del fracàs en acabar-se la guerra mundial i els esforços que
propocava per tal de combatre la dictadura franquista i aconseguir
el restabliment de la llibertat i de la democràcia en tot el
Espanya en aquells moments internacionals que s'estaven produint.

semblava del tot favorable a la lluita antifranquista.

Davant la resolució de la C.N.U. del desembre del 1944, per copiar el criteri del M.S.C. sobre el paper jugat per la C.N.U. a les Illes en relació al règim franquista, hem de llegir amb atenció la declaració de l'Assemblea General de la C.N.U. del desembre del 1944, en la que condemnava el règim franquista i reconeixia la plena sobirania de la nació catalana i la independència de l'estat espanyol.

L'opinió antifranquista a l'M.S.C. aleshores, no tenia una suficient força per abatre tots els obstacles a l'estat espanyol i confiava que a través d'aquesta organització internacional es produiria el recol·lectament necessari per a complementar els esforços de la resistència interior i de l'exili. Ho per això, la redacció que en la documentació del M.S.C. omplien un copai important el caràcter de la resolució de la C.N.U. respecte la lluita antifranquista i la situació peninsular.

La posició socialista partia del principi que la pervivència del franquisme era un fet internacional. "Els resultats d'experimentació de la C.N.U. ens diuen això: que el joc d'interès del qual verem ser víctimes durant la guerra es desenvolupa al "lloc" (75)

Immediatament després de la declaració del 13 de desembre del 1946 el M.S.C. donà un recepte a través de la seva premsa, tant a l'"Endavant" de l'interior com al de França de la C.N.U. record, el primer en un article intitulat significativament "Una decisiva", i l'altre, Després de la resolució de la C.N.U.

El M.S.C. de l'interior, que al mateix mes de juny havia celebrat la I Conferència, en l'article editat aleshores considerava que era aquella mateixa una fita decisiva de la lluita per l'alliberament de Catalunya. El problema de la independència del franquisme havia entrat a l'ordre del dia després de l'adopció de la resolució del

franquisme depenent del paper que jugués el poble i l'opinió de l'interior i de l'exterior. Considerava l'objectiu principal aquells moments havia de ser arribar a la constitució d'una nova organització legalitzada i la possibilitat d'actuar en el terreny de les realitats internes i internacionals i de desenvolupar de l'evolució del país, en aquest sentit, afavorint en la unitat de la Catalunya interior i en la d'afavorir la banda de la III República i la de cercar una política política que en un primer moment tendís a defensar la personalitat política i jurídica de Catalunya, estructurant després la Península a breu terme en una federativa i a breu terme formes socials i econòmiques, polítiques i jurídiques que fessin possible la vida democràtica a Catalunya.

Les realitats polítiques i diplomàtiques a breu terme que havia de bastir-se la unitat antifranquista havia de tenir al seu punt de partida en el resultat de l'Acord de la O.N.U., "en la qual s'ha condemnat d'una forma més categòrica que mai, el règim franquista, però en la qual s'ha tendit a tenir en compte la democràcia a constituir "un govern acceptable", ja que després d'aquesta resolució s'havia actuat ràpidament "la dimensió de que la crisi i la liquidació del franquisme impliquen la crisi i, potser, la liquidació prèvia de la política basada en la legalitat republicana".

"Anglaterra, França i l'Estats Units d'Amèrica del Nord que ja el 5 de març havien donat la seva tripartida opinió que recolzarien un Govern provisional que desenvolupés l'objectiu, normalització de la vida política i jurídica i social no lliures, s'han ratificat, en el fons, en el sentit d'aquella política, i han desistit de creure al caràcter de punt de partida en contra del que passà en la reunió del Consell de Seguretat de setembre de l'any passat, quan el vot de Grècia, amb el vot favorable de la Unió Soviètica, va posar recelers del nostre continent a ser pau una cosa y dient que ha de ser el camí de la unitat catalana, i no dirien, més, que, segons ella, és l'única via vàlida. Per què no el seguim, doncs?" (76)

Aquesta fou l'opinió del N.S.C. de l'alta mar. A l'exterior s'arribà a unes conclusions semblants:

"Després de la resolució de la C.M.C. sobre l'aplicació de les disposicions d'entrada en vigor de la llei de la C.M.C., després de la resolució de la C.M.C. sobre la llei de la C.M.C., després de la resolució de la C.M.C. sobre la llei de la C.M.C., després de la resolució de la C.M.C. sobre la llei de la C.M.C., després de la resolució de la C.M.C. sobre la llei de la C.M.C." (77) p.15.

La posició de la pràctica d'una política d'indianisme de socialisme català en França, que ja ha estat ja parlat "podria ser que aquestes classes de l'altre país es convertissin per a Catalunya en una mena de 'front'"; per tant seria necessari que la força política de Catalunya, com a mínim, en els darrers dies i progressistes catalans, enfrontant-se més amb els dels seus companys, i així, podríem decidir en un sentit o en un altre, el destí de la nostra terra." (78)

"El compte d'èxit si li ha d'haver de quedar bé hem de dir; i durant el període d'activitat el comitè de treballadors de Catalunya, des de què hem de dir, i el comitè de treballadors de Catalunya, des de què hem de dir, i el comitè de treballadors de Catalunya, des de què hem de dir. La història de Catalunya, tal com ha estat, en aquest moment, és, el resultat de la darrera guerra. És la crucial en una etapa que esdevindrà l'última. És la crucial. Els nous de la república; els nous de la república; els nous de la república. I després de les dues darreres de la darrera guerra i el crític de: "Catalunya, història de la República!" que no hem d'oblidar" (79)

Al cap d'un any el N.C.C. espanyol va quedar ja per jugar amb les Nacions Unides respecte al franquisme amb la posició de passivitat a l'oposició. Comentant el document sobre la posició de Catalunya al torn d'Espagna a l'Assemblea General de la C.M.C. del 17 de novembre del 1967, "Endavant" de l'Esbarri català: (78)

"Després de l'Assemblea de les Nacions Unides, l'últim demòcrata peninsular ha estat submergit per un moviment de passivitat. El govern, un efecte, s'ha de dir, a més de dir que l'era franquista, davant la pressió de la C.M.C. o abans de la C.M.C., s'ha d'oblidar, i així, respectivament a no fidal... Aqueixos que els han d'oblidar, tot el món d'ill. La història de la C.M.C. amb la desolació total, i guanyat amb el seu treball. Els nous de la internacionalització del 'N.C.C.' i els nous de la C.M.C." (80)

estretament"

Per la seva manera de dirigir i pel que significa de contribució entre l'activitat política de l'oposició i l'acció política fins als finals de l'any 1947 i el paper que ha jugat la Unió de França i E.U.C., més que el consens, i el paper de transmissió de la carta de l'Estímul Militar i de l'"Estímul" de l'Interior:

"Es cal emergir per la nostra fe i per, ara, el coratge de la font dels nostres ideals, de l'ideal de la llibertat, de la justícia, implacable, cruel i bella, que és, en definitiva, la que el món d'avui està vivint. La llibertat és el que el món d'avui està vivint i el que, per cert, ha de ser.".

Constatem, en primer lloc, un fet. Fins fa poc, la voluntat de libertat dels nostres ha estat més de voluntat que de fecció. Una voluntat, en efecte, en un estat d'interiorització en tiva que fa de la claredat dels nostres ideals. L'odi al franquisme ha estat més fecció que voluntat i més de les nostres forces que operaven en la política internacional d'aquesta postguerra, i que al final de la guerra s'havia ja que si haguessin pogut marcar fructífers i eficients i els recursos en el món reconstruït a partir del 1945. Fins aleshores les úniques que semblava que podien fer fructificar els nostres esforços alliberador. Després de la guerra s'havia ja que al cap, així mateix, a prop de la "Carta de l'Atlàntic" i les quatre llibertats del President Roosevelt, les nostres guanyats els camins del món creient que les nostres idees, que són ni més, ni més, ni més de dret que ara de fet, és a dir, la llibertat i, amb ella, una vida més digna. Tot això en el nostre país, en efecte, aquest dret, per des de fa trenta anys, és un inútilment que all'aspecte a la nostra llibertat. Per això, doncs, la força diplomàtica, que s'ha de fer, s'ha de fer, s'ha de fer de les Nacions Unides, que ha de ser efectiva i efectiva al retorn del nostre país a un règim democràtic, i a la llibertat ja a favor nostra? De la nostra llibertat i de la nostra vida més digna d'haver-se combatut la guerra, repetitive, i de la nostra vida més digna que fins ara s'espera fer, ja que les nostres apel·lacions a la "Carta de l'Atlàntic", i les quatre llibertats del President Roosevelt i a la consciència de l'opinió mundial no les ha fet ballar guanyant d'elles. Per això i no ens han estat de cap utilitat?

Tenia els fets davant nostre: Polònia, Itàlia i Anglaterra, han vingut reclamant eleccions lliures a Polònia, Itàlia, Bulgària, Rumania i Hongria, però quan les eleccions, s'ha estat, en condicions que no són democràtiques. I així, i així, i així

han fet lloc a... i peró...
trucció del... i France...
partament d'...
nostra...
Europa occidental...
Europa...
Europa...

Freguem-nos de...
l'Assemblea de les Nacions Unides...
solta...
nosaltres...
volem...
lla...
nacions...
problema...
primera...
també...
siqués...
riques...
el...
ment...
velgut...
única...
neofeixisme...
tercera...
voluntat...
ables...
gat...
durant...
la...
acionats...

El govern...
oblidi...
Europa...
mai...
lligada...
Llibertat...
darrera...
la...
berista...
ciàtiques...

Fragment de l'obra...
de ser transcrita...

de les aspiracions i el desig de llibertat política internacional, al mateix temps, el 1937, l'any de la guerra civil, el diari català, el "públic", amb el seu director, Joan Lluna i Mont, i el diari de "públic", amb el seu director, el dictador Franco, per a continuar desenvolupant el "públic", llavors, hi ha un article editorial, següentment seu redactat per la mateixa redacció que l'anterior, és el "públic" en l'any de (1937) amb el títol "El programa d'Españya 1937" on hi s'exponeix l'evolució política, social i econòmica i agraïent. El "públic" que es parla de "públic" i "públic". Veia el país al centre de l'evolució i al mateix temps, presentant sobretot l'aspecte econòmic. En el "públic" hi ha una producció constant i una manca de "públic" (a la, potser li), la constant inflació amb la manca de "públic" i el valor de la moneda, la quasi paralització del comerç exterior, la disminució de les collites i, com a conseqüència, la fam que patia el poble i la misèria que regnava a totes les llars. Una llarga i única cosa que es mantenia dreta era la carcer de "públic". La societat catalana, ja no era una societat, sinó una societat afectada per la dictadura, a l'evolució i agraïent i agraïent i agraïent individualisme agressiu per tot arreu; havent estat "públic" tot el que era espiritual i humà, a més de "públic" i "públic", l'arbitrariedad era llei i la hipocresia i l'engany va ser la característica de la religió catòlica. L'Españya oficial era una realitat de "públic" i "públic", sense la qual la massa de la població catalana, realment, orfe de "públic" i "públic", "públic" i "públic". Malgrat aquest trist panorama, però, l'autor expressava un judici d'optimisme i confiança en el futur: darrera el gran silenci i el buit que havia envaït el poble, hi havia l'Españya del don, l'Españya i "públic".

L'altra part del panorama el portava el general Franco, capitanejant el règim, al que definia com una "públic" i "públic" que resolva les energies de "públic". Al dictador el veia passant la màquina sobre el cos del poble català i anant, saltant i ballant, grinyolant i capelant, el "públic" cap al pit i proclamant-se defensor de la civilitat catalana.

Un cap d'estat disposat a deixar colonitzar el país de la manera que fos per tal de poder-se mantenir ell i els seus en el poder, a la cecera de crèdits ianquis, únic mitjà de consolidació de l'obligarquia i d'évitar l'enfonsament; però que ni amb crèdits ni sense ells era capaç de reconstruir el país, quan, després de vuit anys de franquisme, no havia fet, sino tot el contrari, el país havia retrocedit.

L'alternativa que els socialistes presentaven davant aquest tètric panorama era el canvi polític. La instauració de la democràcia, i aquest objectiu havia de ser comú a tots.

1950, crèdits del U.S.A. i anul.lació sancions de la O.N.U.

Una data important a reflexionar sobre la pervivencia de la dictadura franquista fou l'any 1950. L'entesa econòmica del franquisme amb el capitalisme nordamericà començà anar sobre rodes i a finals d'any les Nacions Unides anul.laren les sancions contra el règim franquista.

Sobre la primera qüestió, l'any anterior "Endavant" havia publicat dos articles de periodistes americans, però el mes de juliol del 1950, un mes abans de que el Congrés dels Estats Units d'Amèrica del Nord votés un crèdit per a Espanya d'un màxim de 62.500.000 dòlars, "Endavant" (82) comentant les contradiccions econòmiques del règim franquista afirmava que "la negativa americana de concedir crèdits era rotunda; que el Banc d'Importació i Exportació, podia concedir-ne amb garanties i que per al capitalisme americà aquestes garanties volien dir la desaparició de l'absurd sistema estatal que regia parasitariament la vida econòmica. Davant d'això el que podia fer Franco no era res més que aguantar, sense fer el que precisament li demanaven de canviar, ja que liberalitzar econòmicament la dictadura significaria obrir-hi una escletxa tan profunda que l'esfondrada política seguiria després. Amb tot i aquesta posició obligada de

Franco, els esforços no cessaven i en aquells moments a Madrid hi havia el president i dos sots-presidents del Chase National Bank i el Secretari de Comerç exterior era a Washington.

L'altre esdeveniment important fou a finals del 1950 l'anul·lació de les sancions imposades per la O.N.U. al franquisme el 1946. Aquest fet fou considerat pel Consell de Coordinació del M.S.C. a França en la seva reunió del 11 i 12 de novembre del mateix any com una "neta victòria del general Franco"; la resolució aprovada en la reunió deia que l'acord de la majoria de les Nacions Unides referent al règim de Franco, assenyalava una neta contradicció amb la voluntat de menar activament la lluita contra el totalitarisme i les dictadores, i feia remarcar de nou públicament el perill que per a la democràcia i per a la pròpia defensa d'Europa podia representar la incorporació del franquisme a la "comunitat de nacions lliures" (83).

I l'article editorial del mateix número "d'Endavant" en que fou publicada la resolució esmentada del Consell de Coordinació, comentant l'actitud de la O.N.U., afirmava que la situació era particularment greu per a l'oposició socialista pel fet de que en el marc internacional, "gracies a una votació vergonyosa dirigida pels Estats Units i sostinguda pels règims més tronats de Sudamèrica i els païssos àrabs havia permès per primera vegada una neta victòria del franquisme". L'editorial remarcava amb amargor la poca vergonya i covardia imperants en les reunions internacionals. I afirmava que si fos cert que l'abandó de l'ostracisme hovés de conduir Franco a traspassar lentament el poder a la monarquia, els socialistes catalans no cedirien ni un moment la seva posició.

"Al servei de la classe de Catalunya menarem el combat de la justícia i de la llibertat que ha de conduir al triomf. Aquesta és la nostra posició als esdeveniments recents. No és dia ni d'una hora. Es l'obra permanent, l'acció quotidiana d'uns homes que no es resignen a ésser presoners del passat i que

saben que llur esforç perseverant i sense defallences és la millor garantia del pervindre" (84)

1951 Vaga de tramvies -vaga general.- El 1951 va tenir lloc a Barcelona la vaga de tramvies, seguida d'una vaga general (85) Fou la protesta més important de la història del franquisme fins aquells moments. El M.S.C. proporcionà a través d'"Endavant" una excel·lent informació dels esdeveniments (86).

La valoració i conseqüències dels fets fou analitzada pels socialistes catalans amb els següents termes: la primera constatació que feren fou la de l'existència d'un esperit d'oposició clarament manifestat pel poble; pel règim franquista significà una primera derrota a l'interior i, el menys que podia dir-se era que malgrat la represi6, ja no faria tanta por; la protesta barcelonina venia a confirmar un fet que l'experiencia històrica de 150 anys confirmava: no hi hauria ni tant sols inici de soluci6 democràtica possible sense que el poble de Catalunya vessés el seu enorme potencial social i emocional en una cause que havia de sentir com a pròpia (87)

El mes de setembre, el Consell de Coordinaci6 valorà els esdeveniments de Barcelona -als que qualificar de "gest magnific de protesta dels treballadors i de tot el poble de Catalunya- i d'altres llocs de l'estat. Considerà que la manca d'un eficaç instrument de direcci6 havia impedit al poble de Catalunya aprofitar totes les conseqüències de la "gesta", tant en el pla interior com internacional. I al costat dels textos resolutius, del Consell de Coordinaci6, l'article editorial d'"Endavant" feu un balanç en el que reconeixia -"i no calia témer dir-ho"- que el poble català havia depassat durant les jornades de març tots els partits i organitzacions que pretenien dirigir-lo, i que havia ensenyat a tots quina era la única arma capaç d'anorrear "La conjunci6 del crim i del robatori" que regnava a Espanya.(88)

Si aquesta era la posici6 a l'exili, el Moviment Socialista a l'interior de Catalunya poc temps abans, a l'edici6 provisional

d'"Endavant", de maig-juny en un article editorial sota el títol La fi d'un règim, resumia el desenvolupament de la vaga a Catalunya i en el seu propagament a Euzkadi, extraint-ne les següents conseqüències:

"En el pla interior ha demostrat: que una acció de masses és possible sempre que es produeixi en moments i llocs oportuns; que el franquisme s'ha d'inclinar davant d'una protesta col·lectiva. (abaixament de les tarifes dels tramvies, anul·lació de mesures represives, destitució d'autoritats, etc.); que el poble no ha perdut la facultat de reaccionar virilment, malgrat els 12 anys de franquisme i que ha arribat el moment que els homes i els equips que volen servir al país i que es diuen portadors d'idees renovadores, han de posar-se al front d'aquesta onada de protesta, orientar-la i provocar-la, disposats a tot.

Internacionalment, s'ha posat de relleu que el problema espanyol existeix, i existirà mentre i tant no desaparegui el franquisme, per altra banda, el món lliure encara posseeix un fons emocional, que vibra davant l'heroïsmes i l'esperit de revolta d'uns homes que només demanen PA I LLIBERTAT" (89)

1953 El Concordat. Un esdeveniment, qualificat com "la victòria més important aconseguida pel General Franco després de la guerra civil", fou la signatura del Concordat entre el Vaticà i l'estat franquista, el mes d'agost de l'any 1953. "Endavant", arran d'aquest fet es preguntava: "si hi ha victòria i vencedor, deu haver-hi vençut? Qui és el vençut?

"La II República? No car aquesta fou vençuda el 1939, potser abans, el 1936 al no destituir el govern republicà els generals que conspiraven. Es Catalunya?, Tampoc puix el poble momentàniament derrotat, continua mantenint la flama i la voluntat nacional no serà adulterada per aquest pacte del Vaticà amb el tirà. D'altres n'hem vist. Es pot ser el país Basc el vençut. Creiem que tampoc, car si els catòlics bascs han continuat bascs malgrat els bisbes també ho restaran ara a desgrat del Concordat. Es la classe obrera doncs? Malgrat les intencions de Mgr. Herrera, els treballadors no es preocupen gaire dels capellans sino es per denunciar la complicitat constant de l'Església amb els opressors.

Qui són doncs els derrotats d'aquesta nova victòria del general Franco? No serà la pròpia Església la vençuda? No, puix el Concordat diu que li assegura tots els privilegis que fins ara tenia - polítics econòmics i sobre tot educatius-

l'Església resta mestressa de l'ensenyament. No, tampoc són els interessos materials de l'Església els vençuts d'aquesta gran batalla que el senyor Artajo ha presidit.

On és, qui són els vençuts doncs? Potser simplement els altres interessos, els espirituals, que l'Església espanyola acostuma a confondre amb els materials i que ara el Vaticà ha sacrificat obertament. Són segurament Bernanos i Mauriac i Maritain i Carrasco i Formiguera i el Cardenal Vidal i Barraquer, els vençuts. I amb ells els sacerdots bascs afusellats per Franco. I potser, finalment, el veritable esperit cristià, altra vegada crucificat a Espanya...

Que consti que a nosaltres no ens estranya ni creiem que canviï molt la situació. El possible duo Franco-Estats Units esdevé un trio: Franco, Estats Units, Vaticà i això explica la decisió després de 13 anys d'espera. Dios los cria... diem els castellans. Ho sentim, així sí, pels catòlics sin-cers de casa nostra i de tot el món, que hauran enrogit davant tant de cinisme.

1953. El pacte econòmic i militar amb els EE.UU. L'altre victòria franquista del 1953 fou la signatura del tractat econòmic i militar de Franco amb els EE.UU. d'Amèrica. Un pas molt important de cara a la permanència del dictador al poder i a la seva acceptació internacional.

Arran d'aquest pacte el Moviment Socialista de Catalunya feu immediatament una declaració en la qual denunciava els acords entre el franquisme i els EE.UU. com un acte de mercadeix, resultat de la immoralitat d'una aliança entre un país que deia defensar la democràcia i les "deixalles del feixisme", i el situava en la conjuntura de la guerra freda. Tot el pacte era condemnable i el M.S.C. no reconeixia cap de les seves clàusules. El seu significat pel franquisme era un indubtable reforçament exterior malgrat la situació internacional existent i les reticències de cert països europeus. Calia denunciar "aquesta nova Santa Aliança que tindria Franco com a definidor suprem i l'estat teocràtic que el Vaticà ha instaurat amb el Concordat, com a objectiu d'una nova creuada". Davant del fet, que reforçava la dictadura en el terreny internacional, obria pels socialistes catalans una incògnita a l'interior:

"I ha Espanya hi ha Catalunya, hi ha el País Basc, hi han les realitats nacionals que la Dictadura no ha pogut enorrear. I sobretot hi ha una realitat social, una classe obrera inquieta, cansada de passar miseria, que ha renovat les energies en aquest misteriós rejuveniment que és la incorporació de noves generacions, i que avui cerca desesperadament millorar la seva situació econòmica i social.

Aquestes son les bases del nostre esforç en la nova situació que la intervenció americana crea. L'acció sindical clandestina dirigint i orientat el combat dels obrers; la vigilància catalana envers tots aquests possibles "successors" del règim que s'agiten desesperadament en aquest nou "retable de las maravillas" que és la vida madrilenya d'avui. Monàrquics, Opus Dei, falangistes de Solís, corrents d'Acció Catòlica... tots cerquen adeflarats com aprofitar la nova situació.

El Congrés de Falange i la baralla amb els catòlics, després de l'article "oposicionista" de Calvo Serer, son una manifestació més d'aquesta crisi interior. D'altres n'hi hauran...

"Ara si que he guanyat la guerra civil", digué el Caudillo quan Artajo li portà el pacte signat. No pas encara per a guanyarla realment - i això ja es impossible- devia ésser capaç de superar en comptes de rabajar-se en el record de la gran traïció i de fer-ne la mèdula de la vida oficial espanyola. Però àdhuc per a guanyar-la momentaniament el franquisme ha de resoldre encara el gran problema del règim: el de sobreviure's el d'assegurar una continuïtat, que sap precaria i prenyada de perills. A aquest objectiu dedicarà ara el dictador tota l'atenció. Nosaltres també disposats a barrar el pas a totes les restes del franquisme. A aquesta batalla que voldriem que fos la final d'una guerra que continua sense cloure's cal que Catalunya i la classe obrera aportin tota la intel·ligència i tota la decisió quan el moment arribi. L'objectiu val la pena: es tracta no gens menys que de reconquerir la llibertat i de contribuir a construir un món pacífic i sense dictadors. (90)

Entrada a la ONU. El graó final en el camí de l'acceptació internacional del franquisme fou l'entrada a la O.N.U. de l'Espanya de Franco, el desembre del 1955. El comentari més immediat que feu "Endavant" de tal esdeveniment fou obra de Manuel Serra i Moret en un article que duia per títol El Premi (91). En el afirmava que l'ingrés de l'Espanya franquista a l'organització de les Nacions Unides era un fet descomptat, sense impor-

tància i que no havia merescut cap comentari de la premsa internacional, deia amb un llenguatge ple d'ironia, i continuava: "ja feia anys que les Nacions Unides anaven davallant per tal de que l'Espanya franquista no hagués de pujar cap graó per a poder-hi entrar"

Com a punt final d'aquesta extensa exposició d'opinions i textos del Moviment Socialista de Catalunya des del 1945 sobre alguns dels elements claus de la permanència del franquisme en el poder de l'estat espanyol, es recull a continuació el Manifest al poble de Catalunya (92) que el Consell de Coordinació del Moviment Socialista de Catalunya en el seu Xè aniversari i en unes dates en que el franquisme manifestava una de les seves crisis més aguditzades, feu públic:

"Poble de Catalunya:

El règim del General Franco, nascut de la guerra civil que suscità amb l'ajuda del feixisme internacional, ha entrat en la crisi decisiva de la seva existència. L'any 1956 marcarà el moment crucial d'aquest règim ignominios, el fracàs del qual és ja visible per tot-hom. Les protestes universitàries de les noves generacions, que només han conegut la dictadura i la refusen energicament; les vagues obreres a Navarra, Euzkadi i Catalunya han estat els símptomes externs d'aquest immens descontent que avui remou tot Espanya.

Després, la crisi econòmica, s'ha enfondit encara més i si els industrials i els comerciants no poden sortir d'un cercle viciós de crèdits no pagats i de préstecs amb interessos, els assalariats són les principals víctimes d'una inflació desmesurada que fa avui d'Espanya el país d'Europa on el nivell de vida es més miserable pels treballadors. Els pagesos entretant resten sotmesos, a un aparell parasitari estatal, que és incapaç de trobar solució a l'esforç de producció i d'abaratiment, però que serveix per augmentar la misèria popular.

En el pla internacional la follia política "del Imperio" es solda amb nous fracassos. "L'ajuda" americana sols serveix per finançar les bases de bombarders atòmics, mentre que la campanya d'excitació dels àrabs contra les democràcies europees obligava finalment al propi Franco a abandonar el Marroc, contribuint però a provocar perills de guerra a la Mediterrània.

Aquest tràgic balanç del franquisme no seria complet sense fer esment del rissec profund que corca el règim i que aquest mesos ateny també punts culminants: LA DICTADURA NO TE NI POT TORNAR S'DEVENIDUR, i no ha pogut assegurar una successió que eviti nous trasbalsos al país. El providencialisme del generalíssim, que tant bonic fa en les monedes desvaloritzades, implica aquesta terrible amenaça del país: enfonsar-lo de nou, a la mort del dictador en una nova guerra civil, o- en el millor dels casos- retornar a les baralles de taifes militars que caracteritzen una part del segle XIX espanyol.

Per nosaltres, socialistes catalans, només hi ha un remei a tots aquests mals: donar la paraula al poble, previ el retorn de les llibertats democràtiques. Es un remei que no es taumatúrgic, ni providencial. Un remei que reclama, al contrari, un llarg i penos esforç de formació ciutadana, de formació obrera, de formació sindical i política. Aquest treball l'hem començat ja fa anys, i ens ha costat il·linites i sacrificis. El continuarem amb entusiasme, sense defel·lences convençuts de la bondat de la nostra tasca de penetració en la consciència de un poble que els anys de tirania i d'embrutiment no ha pogut anorrear.

Feta aquesta promesa, que només depén de la nostra voluntat i que tota sola ja ens asseguraria el triomf, volem però adreçar-nos àdhuc a les forces socials que ens són adversàries, fins i tot a les que han sostingut la dictadura quan no l'han promoguda, per dir-les si no s'adonen de l'abim on aboquen Catalunya guardant la passivitat amb la qual suporten el depaerament econòmic i social, l'embrutiment cultural i l'estrocament de les fonts vives de la nostra terra. Una vegada més afirmem públicament la nostra voluntat d'assegurar un règim de convivència ciutadana nascut de la voluntat popular. En ell, Catalunya retrobarà les seves llibertats i serà per tot Espanya el que ha estat sempre el nostre poble: l'esperò del progrés econòmic, l'impulsor de la llibertat i de la democràcia i la senyera de la justícia social.

NOTES

NOTES: PARTIT OBRER D'UNIFICACIÓ MARXISTA (1939-1944)

- (*) Per a la realització del present capítol he estat consultada fonamentalment la següent bibliografia i documentació:
- ALBA, V.: Historia de la resistència antifranquista (1939-1955)
- ALBERICH, M.: Cronologia del Partit Obrer d'Unificació Marxista
- PCUM. Primers anys de clandestinitat; COLL, J.- PASC, J.: Josep Rovira. Una vida al servei de Catalunya i el Socialisme;
- MELAS, I.: La lluita socialista durant el franquisme. Cronologia;
- OLIVER, J.- PAGES, J. i P.: La premsa clandestina (1939-1956)
- Propaganda y documentos antifranquistas; VERDÚ, F.-P.: La formació del P.S.C.; "Adelante. Boletín del P.O.U.M. en América"; "La Batalla. Órgano del P.O.U.M."; "Boletín de Información del P.O.U.M.", ed. por el Comité Ejecutivo; "Boletín interior del partido Obrero de Unificación Marxista", Ed. por el Comité de Relaciones del P.O.U.M. en Francia; "Boletín Interior de la Juventud Comunista Ibérica P.O.U.M."; P.O.U.M., Órgano del Partido Obrero de Unificación Marxista en América.
- (1) ALBERICH, Manel: Cronologia del Partit Obrer d'Unificació Marxista (PCUM). Primers anys de clandestinitat, en "Debat" (Centre d'Estudis Socialistes, Barcelona), núm. 4, juliol, 1978, p. 29
- (2) el 1948 el Moviment Socialista de Catalunya readitava el seu contingut sota el títol L'assassinat de Lluís Companys. 15 octubre 1940 (Edicions Front de la Llibertat, Catalunya, octubre, 1948).
- (3) "Butlletí dels Amics del Front de la Llibertat" (Londres), núm. 2 maig, 1946.
- (4) Veure els capítols "La concepció política del Front de la Llibertat", pp 244-255 de Josep Rovira. Una vida al servei de Catalunya i el Socialisme (Edicions Ariel, Barcelona, 1978).
- (5) Id. p. 246

- (6) Veure: ALBA, Victor (Pere Pagès): Historia de la Resistència antifranquista (1939-1999) (Ed. Planeta - Col. Textos-, Barcelona, 1978) pp.71-73; COLL-PANE: Josep Ravina, pp. 243-243
 MITRANI, Thérèse "Denise": Servicio d'évaluation (Paris, 1946):
 BUELO GARCIA, Adolfo: Servicio de evaluación, "Historia y vida" (Barcelona), gener, 1977.
- (7) A l'exili existien dues U.G.T, de Catalunya. Una encapçalada per Miquel Ferrer i més o menys vinculada al Partit Socialista Català (Mèxic), i una altra de tendència comunista amb Josep Meix i Tomàs Felinero com a figures principals.
- (8) ALBERICH: Cronologia, pp.26-30 "Enlletat" (Mèxic) en el núm. 2-3 del novembre del 1944 en la secció "Documentis" deia recollir un ampli extracte del Manifest d'aquella Conferència, i en realitat era extracte d'un document de la II Conferència del P.C.U.M. del juny de l'any següent (1944).
- (9) ALBERICH:
- (10) Com per exemple la resposta que el Comitè Executiu del P.C.U.M. i el Comitè de Catalunya de la U.G.T. donaren a una consulta d'Antoni Ravina i Virgili encarregada pel president de la Generalitat Josep Irla, publicada a Resposta al President de Catalunya - Lletra oberta al Sr. Churchill (Edicions Front de la Llibertat (1944).
- (11) Extractes de la declaración política sobre el "Frente de la Libertad", aprobada por la IIIª Conferencia Nacional del P.C.U.M., a "PCUM" Organó del Partido Obrero de Unificación Marxista en América (Mèxic), núm. 1, novembre, 1944.
- (12) ALBERICH: Cronologia, p.30
- (13) Veure: !Par un Frente de Libertad! Informe y declaración de la IIIª Conferencia Nacional del P.C.U.M. reunida clandestinamente en Barcelona, el pasado mes de junio, a "PCUM" (Mèxic), núm 1, novembre, 1944.
- (13 bis) Entre ells El caso de la Falange, extracte de la "Fortnightly Review" de Londres.
- (14) Veure: COLL-PANE: Josep Ravina, pp. 250-262; MITRANI, Thérèse:

- L'exili polític català (Ed. Aymà - Fies, Barcelona, 1979), pp. 91-93. El text del manifest fou publicat sota el títol Per la llibertat de Catalunya. Solidaritat Catalana (C.F.I., París, 1945). El van signar a París el 6 de gener del 1945 Josep Tarradellas per E.R.C., Lluís Nicolau d'Oliver per Acció Catalana Republicana, Felip Solà Sanizares pels republicans de la Lliga Catalana, Josep Rovira pel Front de la Llibertat i Joaquim Cornudella pel F.N.C.
- (15) Creat el novembre del 1945, les seves "Bases" foren publicades el desembre del mateix any. Era integrat per E.R.C., Acció Catalana, Estat Català, U.D.C., F.S.C., Front de la Llibertat i F.N.C., "Endavant", Butlletí interior del Moviment Socialista de Catalunya, núm. 18, 31 desembre 1945.
- (16) COLL-PANE: Josep Rovira p.250
- (17) Col·laboraven amb donatius i regells amb els "Amics del Front de la Llibertat", A.Certines, P.Serrat de Parera, S.Salada, J.Ventura Surda, Vicenta Durant, J.Letova i Solà, A.Àlia Treeta, J Vilanova. "Butlletí dels Amics del Front de la Llibertat", (Londres) núm. 2, maig 1946.
- (18) ALBERICH: Cronologia, pp.30-31
- (19) Veure: PORTOLA, Luis: El P.O.U.E. y la Alianza Nacional de Fuerzas Democráticas, a "Dibat" cit. pp. 26-40
- (20) Per la constitució del F.S.C., veure més endavant. També: VERDIE, F-P.: La formació del F.S.C., a "Dibat" cit. pp. 2-25; COLL-PANE: Josep Rovira, pp. 263-273
- (21) COLL-PANE: Josep Rovira, p.266 També: Activitats de Partit. Conferència del 11 i 12 novembre, a "P.O.U.E." Butlletí d'Informació (França), núm. 1, desembre 1944.
- (22) Edicions "La Batalla", Barcelona, 1936. El 1972 se'n feu una reedició, com a suplement del número 179 de "La Batalla", amb una presentació de Vilfredo Gileno, sota el títol El P.O.U.E. ante los problemas de la revolución española.

- (23) "Boletín de Información del P.O.U.M." Editado por el Comité Ejecutivo (Londres), núm. 3, 15 abril 1939: Editorial.
- (24) Id. Resolución política del Comité Central Ampliado.
- (25) Resolución sobre la disolución de la Internacional Comunista, a "Adelante", núm. 3, agosto 1943
- (26) El P.O.U.M. a todas las trabajadoras, a "La Batalla", Organó del Partido Obrero de Unificación Marxista, Año XV (5ª época), setembre 1944, núm. 1.
- (26 bis) En una reunió celebrada a primers de març del 1939.
- (27) Que podria ser el Centre Marxista Revolucionari Internacional.
- (28) "Boletín de Información del P.O.U.M.", cit. pp. 5-6.
- (29) El P.O.U.M. ante el hundimiento de la España antifascista, resolución política publicada al "Boletín de Información" cit. pag.16.
- (30) "Boletín de Información" cit. p.12
- (31) "Adelante", núm.1, noviembre 1942.
- (32) Resolución sobre la manruquia en España, a "Adelante", núm. 3 agosto, 1943.
- (33) Equivalia a condemnar tota temptativa d'"Unió Nacional" amb tals elements.
- (34) El Grupo del P.O.U.M. en México ante las tareas políticas de la emigración española, a "Adelante", núm.3. agosto, 1943.
- (35) El Grupo P.O.U.M. en América en la lucha por la liberación del pueblo español, "a P.O.U.M." (México), núm 1, noviembre del 1944.
- (36) Ibid.
- (37) En algun escrit es troba l'afirmació d. que el franquisme seria enderrocat mitjançant la revolució socialista que comportaria la guerra mundial.

- (38) Moltes vegades una mateixa publicació apareix en les seves revistes, com era el cas al que es fa referència, en les quatre primeres pàgines sota el títol de "Unitat" i les dues darreres sota el de "Fronte de la Libertat".
- (39) El 1945 sortí a Barcelona "Unitat" de la línia del moviment Socialista de Catalunya.
- (40) De l'article Los éxitos primer del S.S.I.I.I.I.I.I., a "Unitat" núm. 5, març del 1944.
- (41) Los problemas españoles de la izquierda, a ibid.
- (42) Ibid.
- (43) Segons Josep Coll, que reproduïx el text, el titular fou Josep Rovira, veure COLL-Pena: Josep Rovira, 247-250. Aquest text fou publicat el 1944, en la seva versió castellana, en un Coll especial d'"Unitat" el mes de maig i en l'opuscle Resposta al Prevident de Catalunya - Lletra de Lluís Companys Churchill, en dues edicions: una en català i l'altra en castellà.
- (44) Cinisme franquista, a "Fronte de la Libertat", núm 9, novembre 1944. De la mateixa publicació veure: Francia ha hecho declaraciones.
- (45) Veure: OLIVER, J.-PAGE, J. i P.: La prensa española (1939-1950). Propaganda y documentos antifranquistas (Ed. El Financiero - col. Textos-, Barcelona, 1978), pp. 183-184 en la qual en versió castellana reproduïx una altra octaveta del front de la llibertat, de tot i estil semblants.

NOTES: PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA, 1939-1944

(*) Per a la redacció del present capítol ha estat utilitzada la bibliografia mínima per a poder establir un nexa entre la documentació consultada i aportada en vistes a establir una mostra de la trajectoria política del P.S.U.C. i de la seva visió del franquisme i la situació de la Catalunya franquista. Si bé n'ha estat consultada d'altre cal citar la següent:

ALBA, V.: Història de la Resistència antifranquista (1939-1955);
 BORRAS, J.: Políticas de los exiliados españoles, 1944-1950;
 COLOMER, L.: Joan Comorera i la transformació del PSUC en el Partit dels comunistes de Catalunya; COMORERA.: Socialisme i qüestió nacional (edició a cura de L. Colomer i Calsina);
 FERNANDEZ, A.: Las formaciones políticas en el exilio; HERMET, G.: Los Comunistas en España. Estudio de un Movimiento político clandestino; FERRER, M.: Memòries (vol. IV) Historia del Partido Comunista (La Havana); OLIVER, J.-PAGES, J. i P.: La prensa clandestina (1939-1956). Propaganda y documentos antifranquistas; PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA (Comité Ejecutivo): Aportació a la història política, social i nacional de la classe obrera de Catalunya; PSUC: Per Catalunya, la democràcia i el socialisme; ROMAN, J.: Un partit de lluita i de combat;
 SAURET, J.: L'exili polític català; VILAR, S.: La oposició a la dictadura. Protagonistas de la España democràtica;

Ultra els documents que son citats al text, cal fer referència aquí a l'aplec de documentació cara l'exterior del Partit que sota el títol Materials del P.S.U. de C. 1939-1943, recull una còpia mecanografiada de la major part d'aquest tipus de documentació. La premsa consultada ha estat: "Acció" Butlletí d'informació i estudi de l'emigració catalana a la Gran Bretanya" (Londres); "Butlletí de la Comissió Catalana del P.C.M." (Mèxic) "Catalunya" "Catalonge", joirnal hebdomadaire. Organ des immigrants catalans; "Catalunya". Organ de l'Aliança Nacional de Cata-

lunya a França; "Catalunya" Portaveu dels Catalans d'Amèrica; "Lligam" Butlletí mensual d'informació de la U.G.I. de Catalunya; "Retorn" (Santiago de Xile); "Treball" (Catalunya).

(1) Carta del Comitè Executiu al President del Govern Sr. D. Juan Negrín, Perpinyà, 15 de febrer del 1939.

(2) Per una visió molt diferent de la reunió d'Anvers veure el Vol. IV de les Memòries de Miquel Ferrer, còpia mecanografiada, p. 34-48. Afirmar M. Ferrer, assistent a la reunió que no hi havia pas el ple del C.C. del P.S.U.C. i si en canvi una nodrida representació del P.C.E.; el títol que dóna a la reunió és el de "una reunió clandestina P.S.U.-P.C.F. que acaba a cops de cadira".

(3) Un dels sancionals fou Pere Ardiaca, director de "Treball", COLOMER, Leandre: Joan Comorera i la transformació del P.S.U.C. en el partit dels comunistes de Catalunya (1939-1943), Tesis de llicenciatura, Universitat de Barcelona, setembre del 1978, còpia mecanografiada, p. 38.

(4) COMORERA, Joan: Contra la guerra imperialista i per l'alliberament social i nacional de Catalunya. Informe de... als militants del P.S.U. de Mèxic, D.F., 8 de setembre del 1940. (Partit Socialista Unificat de Catalunya-Secció Catalana de la Internacional Comunista), p. 7-8.

(5) Extracte de l'informe del company Joan Comorera, Secretari General del Partit Socialista Unificat de Catalunya, pronunciat en la primera sessió del Comité Central celebrat a Anvers, els dies 2 i 3 de març del 1939 amb un preàmbul explicatiu, i Manifest del Partit Socialista Unificat.

(6) Ibid. p. 5-9.

(7) Ibid. p. 19.

- (8) Ibid. p. 25
- (9) Ibid. p. 26-27
- (10) Ibid. p. 27-28
- (11) COLUMER: Joan Comorera, cit. p. 143-144; també PSUC: per Catalunya, la democràcia i el socialisme (L'Avenç, Barcelona, 1976) p. 69
- (12) La línia nacional del P.S.U. de Catalunya (còpia mecanografiada recollida a Materials del P.S.U.C., 1939-1943, p.34-40)
- (13) COLUMER: Joan Comorera, cit. p. 161, a partir d'informacions d'Evarist Massip.
- (14) Sobre aquest article l'opuscle de Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya ("Comorerista"), Aportació a la història política, social i nacional de la classe obrera de Catalunya (Publicacions Treball Modern, 1969) p.10, diu: "En efecte, el juliol del 1939, el company Josep Miret va rebre un extens i històric article titulat Catalunya unida vencerà per a publicar a la pàgina catalana de "La Voz de Madrid", que dirigia a París César Falçón. Aquest record commemoratiu del 19 de juliol duia la signatura de "Joan Comorera, secretari general del P.S.U. de C., Secció Catalana de la I.C.". I l'article no es va publicar fins al cap de tres setmanes i en dues parts: la segona n'ommes deu ratlles amb la signatura!".
- (15) Amb el qual és transcrit a Materials del P.S.U.C. cit. p. 49-63.
- (16) Títol amb el que fou impres formant un opuscle de 8 p. Es a aquesta edició a la que es fa referència.
- (17) Catalunya no es sotmetrà, cit. p. 7-8.

- (18) En aquells moments Aliança Nacional de Catalunya no era més que una consigna.
- (19) Altres documents del P.S.U.C. d'aquesta etapa foren dues cartes una adreçada a l'Honorable President de la Generalitat de Catalunya pels consellers del P.S.U. de C., signada per Joan Comorera el primer de maig del 1939 i l'altra del C.t. del P.S. U.C. adreçada a les delegacions del Partit al continent americà. Ambdues cartes són recollides a Materials del P.S.U.C., cit. p. 44-48 i 64-80 respectivament.
- (20) Més informació sobre la reorganització del P.S.U.C. a l'exili i a Catalunya a COLUMER: Joan Comorera, cit. p. 269-264; també respecte a Mèxic FERRER: Memòries, vol. cit
- (21) COLUMER: Joan Comorera, cit. p. 245.
- (22) PSUC: Per Catalunya, la democràcia i el socialisme, cit. XX Introducció de Gregori Lùpez Raimundo, p. 13-14
- (23) VILAR, Sergio: La oposició a la dictadura, Protagonistas de la España democràtica (Aymà, Barcelona, 1976²) p. 210-221.
- (24) COLUMER: Joan Comorera, cit. p. 257-258
- (25) "Amsterdam", pot tenir el mateix significat que "Anvers".
- (26) PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA (SECCIO CATALANA DE LA INTERNACIONAL COMUNISTA): Per l'alliberació Social i Nacional de Catalunya. Als militants del P.S.U., a l'emigració catalana, a tots els catalans que a Catalunya lluiten, contra l'opressió i el terror de Franco. (Amsterdam, abril de 1940), preàmbul, s/n.
- (27) Ibid. p. 4-10.
- (28) Ibid. 12

(29) Ibid. 16-17.

(30) Ibid. p. 23-25.

(31) COMBRERA, J.: Contra la guerra imperialista, cit. p. 37-39.

(32) CULNER: Juan Combrera, cit. 275-276

(33) Veure nota 3 del capítol sobre el M.S.L.C.

(34) Pel recobrament de la Pàtria! Aliança Nacional de Catalunya!
P. 6-7.

(35) Ibid. p. 11

(36) Ibid, p. 12-13

(37) OLIVER, J.-PAGES, J. i P.: La premsa clandestina (1939-1956). Propaganda y documentos antifranquistas, (Plantara, Barcelona 1978), p. 23-24 i 36-38.

(38) SAURET, Joan: L'exili polític català (Aymà-Proa, Barcelona, 1979), p. 178. Un cop creada la U.N.F., l'Aliança Nacional de Catalunya adoptà el mateix programa que la plataforma impulsada i controlada pel P.C.E., veure Joan COMBRERA: Franco i Falange són la guerra (Publicacions Catalunya, desembre 1942) p. 26-28, i Cataluña en esta etapa de nuestra lucha contra Franco y la Falange, a "Nuestra Bandera" (Mèxic), núm. 11, 30 novembre 1943, p. 41-47.

(39) Existeixen molt poques informacions sobre la Unió Democràtica Espanyola, José BORRAS a Políticas de los exiliados españoles, 1944-1950 (Ruedo Ibérico, París, 1976) comenta: "donada la situació en que es vivia a França, res té d'estrany que Mèxic es convertís, en aquells anys, en el principal centre de les activitats dels sectors polítics i sindicals espanyols a l'exili. Al marge del procés reorganitzatiu que va seguir cada un d'aquests sectors- que també s'inicià a Mèxic- .... interessa registrar aquí

que, entre els anys 1939-1940, aparegué a Mèxic el primer conglomerat polític espanyol, denominat Unión Democrática Española. El 1942 aquesta entitat funcionava a tots els països no ocupats pel nazisme, on els que hi residien refugiats espanyols.

"Era una prolongació del Front Popular- Barrio-, amb participació inclusive del P.C.E.". Aquesta afirmació sembla que ha de ser posada en quarantena donat que, a la mateixa època funcionava també a Mèxic un altre conglomerat, denominat Acció Republicana, que era compost per Izquierda Republicana i el Partido Federal, i presidit per Martínez Barrio". (p. 14).

(40) Encara que llarg el text és transcrit donat que existeix molt poca documentació sobre la valorització i formes de plantejar-se la guerrilla a Catalunya.

(41) Carta oberta del Comitè Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya a les organitzacions, militants i simpatitzants, Suplement de "Retorn", Santiago de Xile, 1942, p. 16-18.

(42) Cal recordar que l'any 1942 fou l'expulsió de José del Barrio.

(43) Així com se sab que la data fundacional de U.N.F. fou el 7 de novembre del 1942, no ha estat possible determinar la data de constitució d'Aliança Nacional de Catalunya. El programa de Unión Nacional Española era: 1) Trencament de tots els lligams d'Espanya amb Hitler i tots els països de l'Eix. Adhesió als principals punt de la Carta de l'Atlàntic i de la Conferència de Moscou; 2) Depuració de l'aparell de l'estat principalment de l'Exèrcit de Falangistes que propugnin demostrar que han estat enrolats per força; 3) Amnistia per a tots els perseguits per la falange per causes polítiques. Anulació de les sancions imposades per la jurisdicció especial (Tribunals militars, responsabilitats polítiques, franc-maçòniques, comunistes, fiscals, etc.). Reparació dels danys causats per injustes sancions administratives o penals;

4) Restabliment de la llibertat d'opinió, de premsa, de reunió, d'associació, de consciència i de pràctiques privades o públiques de cultes religiosos; 5) Política de reconstrucció d'Espanya assegurant a tots els espanyols les condicions elementals de vida política, econòmica i social, inherents al ser humà. Revisió de les fortunes fetes indegudament durant el període franquista; 6) Creació i preparació de les condicions necessàries per a la convocatòria d'eleccions a través de les quals els espanyols d'una manera pacífica i democràtica escollissin una Assemblea Constituent a la qual un govern d'Unió Nacional donarà comptes. Aquesta Assemblea Constituent promulgarà una Carta Constitucional de Llibertat, d'Independència i de Prosperitat per Espanya" (UNION NATIONALE ESPAGNOLE: Programa, Imp. Coopérative, Périgueux).

(44) La Unión Nacional es una necesidad vital para la liberación de los pueblos de España, a "Nuestra Bandera" (Mèxic), núm. 4, 31 agost 1942, p. 44-50.

(45) Aquest article de "Treball" ha estat traduït i publicat a OLIVER, J.-PAGES, J. i P.: La prensa clandestina, cit. p. 34-36.

(46) P.S.U.C. (C.E.): Aproximació a la història política, social i nacional de Catalunya, cit. p. 10-11. CUBER: Joan Comorera, cit. p. 361-372.

(47) Ressolució del Comitè Central del P.S.U. davant la proposició de la Internacional Comunista (Mèxic, 24 de maig del 1943).

(48) COMORERA, Joan: Una nova etapa històrica (Publicacions Catalunya, Mèxic, 1943.)

(49) COMORERA, Joan: Els enemics de la unitat combatent dels catalans (Editat per la Comissió de Propaganda i de Relacions del

C.C. del Partit Socialista Unificat de Catalunya a Mèxic (1943). Aquest opuscle és una bona mostra del sectarisme del P.S.U.C. en aquells moments.

(50) "Lluita". Portantveu dels treballadors catalans a França, núm. 2, 14 febrer 1945. "Lluita" del del gener de 1945 fins l'agost del 1950, en un total de 270 números fou l'òrgan del P.S.U.C. a França i el seu principal portaveu.

(51) Sobre "Treball", veure Apunts per a una història de "Treball". Una premsa al servei del poble, "Treball", núm. especial, 17-19 de setembre de 1977; també FABRA, J.M.-HUERTAS, J.M.-RIBAS, A.: Vint anys de resistència catalana (1939-1959), p. 114-115.

(52) COMORERA, Joan: La Batalla de la Pau (Publicacions "Catalunya", Mèxic, 1945), p. 51-52.

(53) Ibid. p. 52-53. Aquesta visió tan optimista de la situació del P.S.U.C. i de l'Aliança Nacional a Catalunya, oferta pel Secretari General del partit, era desmentida per la dura realitat del moment. Segons el testimoniatge de Nogués i Evarist Massip, a la immediata post guerra no existí cap estructura del P.S.U.C. a Catalunya i el 1945 l'organització era mínima i sense incidència sobre la vida del país. L'escassa documentació produïda pel P.S.U.C. a l'interior durant el període 1939-1945 ho ratifica. Veure NOGUES: (Informe de les activitats del P.S.U. de C. a l'interior (1943-1944)) i MASSIP, Evarist: Memòries Polítiques.

En aquesta mateixa conferència Joan Comorera explicava que la majoria de militants del P.S.U.C. residents a Amèrica, havien arribat a aquest continent camuflats d'uguetistes, de militants del P.C.E. o de militants d'altres partits republicans i afirmava que el número de militants del P.S.U.C. a Amèrica era,

a principis del 1945, 500; 250 a Mèxic, un centenar a Santo Domingo, menys de cent a Xile, i la resta en nuclis molt petits a Cuba, Panamà, Colòmbia, Veneçuela, l'Argentina, Uruguai i Paraguai.

(54) "Catalunya"/"Catalogne". Journal hebdomadaire. Organe des immigrants catalans (França), núm. 4, 26 agost 1939.

(55) COMORERA, J.: La Batalla de la Pau, cit., p. 10-11.

(56) "Catalunya"/"Catalogne", núm. 4, 26 agost 1939.

(57) Ibid., núm. 1, 5 agost 1939.

(58) Ibid., núm. 2, 12 agost 1939.

(59) Ibid.

(60) COMORERA, J.: Catalunya no es sotmetrà, cit. p. 1-2.

(61) Ha fet un any que Catalunya fou sotmesa, "Catalunya" Portantveu dels catalans a Amèrica (Mèxic), núm. 1, 18 febrer 1940.

(62) P.S.U.C. (Secció Catalana de la I.C.): Per l'alliberació Social i Nacional de Catalunya, cit. p. 19-20.

(63) Ibid. p. 20-22.

(64) COMORERA, Joan: La situació internacional i nacional (Santiago de Xile, 1942), p. 31.

(65) "Nuestra Bandera" (Mèxic), 31 agost 1942.

(66) Ibid. p. 39.

(67) COMORERA, Joan: Franco i Falange són la guerra (Publicacions "Catalunya", Mèxic, (1942)).

(68) Ibid. p. 5-6.

(69) Ibid. de la p. 6-10 explicava quina havia estat la contribució a la crisi de la classe obrera, la pagesia, la petita burgesia i la burgesia, caracteritzant d'una manera especial

- el caràcter que tenia la lluita antifranquista a Catalunya.
- (70) Ibid. a la incidència de les victòries aliades hi dedica
va les p. 11 i 12.
- (71) Ibid. p. 13.
- (72) Ibid. p. 6.
- (73) Ibid. p. 13-14.
- (74) Ibid. p. 22-23
- (75) Ibid. P. 25.
- (76) En aquest opuscle no es citava mai Aliança Nacional de
Catalunya sinò només Aliança Catalana.
- (77) Veure nota 43 d'aquest mateix capítol.
- (78) Núm. 31, 19 juliol 1942.
- (79) Ibid. núm. 46, 19 juliol 1943
- (80) Catalunya en esta etapa de nuestra lucha contra Franco y Falange, p. 41-47.
- (81) Ibid. p. 46.
- (82) núm. 71, 23 desembre 1944.
- (83) La Batalla de la Pau, cit.
- (84) Ibid. p. 6.
- (85) Ibid. p. 8.
- (86) Ibid. p. 10-11, Subrallat a l'original.
- .

NOTES: MOVIMENT SOCIAL D'EMANCIPACIÓ CATALANA (M.S.E.C.)

- (1) Bibliografia: COLOMER, L.: Joan Comorera i la transformació del P.S.U.C. en el partit dels comunistes catalans (1938-1943)
 FERRER, M. La Generalitat de Catalunya a l'èl·li ; id.: Memòries (IV vol.); documentació del M.S.E.C.: "A tots els militants del P.S.U. de C. Als treballadors de Catalunya (declaració del novembre del 1940); A tots els treballadors catalans dispersos pel món. A tots els obrers i camperols de Catalunya (manifest del M.S.E.C. de març del 1941) ; El "Moviment Social d'Emancipació Catalana" i la guerra germano-soviètica (declaració, signada el 30 de juny del 1941); A propòsit del Consell Nacional de Catalunya (Declaració de l'octubre del 1941, signada conjuntament amb el "Catalunya", Grup Nacionalista Radical,); "Butlletins d'Informació del M.S.E.C." n.ºs. 1,2,3, (gener, febrer i març de 1942).
- (2) Miquel Serra Pàmies, Victor Colomer, Miquel Ferrer, Joan Gilabert, Ramir Ortega, A. Artís Gener, Felip Barjau, Jaume Bellmunt, Jaume Camps Illa, Pilar Crespo, Josep Cuyàs, Albert Cuyàs, Angel Estivill, Ramon Fabregat, Pere Foix, Joan Fronjosà, Miquel Fustaguères, Hèctor Gally, Josep Garcia Borràs, Llorenç Gibernau, Dolers Lasalle, Josep Llistosella, Santiago Lloret, Pere Matalonga, Marià Mejam, Joan Pie, Josep Pinyel Balla, Francesc Requena, Josep Soler Vidal, Abelard Tena, Salvador Vidal Rossell. Joan Comorera reproduïx el manifest i dóna una relació de signats una mica diferent, hi afegeix Lleís Aymamí i Baudina i en canvi se oblidava d'altres (veure COMORERA, J.: Contra traïdors i enemics, contra la guerra imperialista i per l'alliberació social (i nacional) de Catalunya.., desembre 1940).
- (3) Joan Comorera digué que el manifest era "ignominiós", "Monument de degeneració i de cinisme" i que els seus autors, "Alguns, casos clínics", el feien circular clandestinament per la seva "baixesa moral, la seva traïció de la causa de Catalunya

al proletariat català", al mateix temps que recollia la biografia dels signataris més significatius amb un llenguatge punyent ple de calúmnies i insults personals (COLOMERA: Contra Traïdors i enemics, cit. pp 15, 18-22).

(4) Miquel Serra i Pàmies havia estat nomenat membre del C.E. del P.S.U.C. a la "reunió d'Assers", Miquel Ferrer era Secretari general de la U.G.T. de Catalunya, Vicent Colomer, regidor de Barcelona.

(5) Veure el capítol "La bolxevització: tensions internes" a COLOMER, Leandre: Joan Comorera i la transformació del P.S.U.C en el Partit dels Comunistes Catalans (1939-1943), tesi de licenciatura, Barcelona, setembre del 1978 (còpia mecanografiada), pp.265-298.

(6) Moviment Social d'Emancipació Catalana, "Butlletí d'Informació", el número 1 aparegué el gener del 1942, i tenia periodicitat mensual; han estat consultats els números 1,2 i 3., s'ignora si després del març del 1942 continuaren de sent publicats.

(7) COLOMER: Joan Comorera, pp. 280-281; FERRER, Miquel: La Generalitat de Catalunya a l'exili (Ed. Aymà, Barcelona, 1977) pp. 79-80.

(8) COLOMER, ibid. p. 282, citant una conversa amb Miquel Ferrer.

(9) Referència implícita a la supeditació del P.S.U.C. respecte al P.C.E.

(10) En el "Butlletí d'Informació", núm. 2 de febrer del 1942 ratificaven i concretaven alguns punts de l'orientació política, econòmica i social del manifest-programa de març de l'any anterior; entre el punts que concretava cal destacar l'aspiració a "realitzar el socialisme a Catalunya"; de col·laborar "pel

trionf del règim socialista a tot el món .... Volem que s'estableixi a Catalunya, i com a primera etapa, un nou sistema polític i econòmic que comporti avantatges evidents per a les masses populars i faci possible incrementar la riquesa col·lectiva".

(11) Manifest de març del 1941.

(12) El "Moviment Social d'emancipació Catalana" i la germanosoviètica, Estats Units Mexicans, 30 de juny del 1941.

NOTES: PARTIT SOCIALISTA CATALA

(*) Per a la realització d'aquest capítol ha estat utilitzat exclusivament documentació del Partit Socialista Català: del juliol del 1942 al juny del 1944, el "Butlletí del Partit Socialista Català", editat a Mèxic, amb un total de nou números; a partir del novembre del 1944, a través de "Nova Era" Portantveu del Partit Socialista Català a Mèxic nou números en la seva primera època, fins el maig del 1946, i dos números de la segona: número, 1 (juliol, 1947) i número 2, (agost-setembre, del mateix any).

(1) La data exacte prové d'una conversa amb Isidre Molas mantinguda el desembre del 1978.

(2) Partit Socialista Català, a "Butlletí" núm.1, juliol 1942

(3) "Nova Era", núm.7, agost-setembre 1945: Resposta del Partit Socialista Català al Secretariat del M.S. de C.

(3 bis) De diverses publicacions del M.S.C. han pogut ser recollits els següents noms de militants del P.S.C. i si més no, col.laboradors de "Nova Era": Manuel Serra i Març, Miquel Ferrer, Joan Carreras i Palet, Víctor Colomer, Angel Estivill, J. Soler Vidal, Joan Fronjosà, Felip Barjau, Jaume Camps, Marià Martínez Cuenca, A. Gilabert i Ramonosa, A. Artís Gener "Tisner", Carme Julià, Dolores Piera, J. Reure Torrent, Pere Matalonga, Joan Gilabert, Pere Foix, Francesc Requena i Mas, Pere Alnar, J. Aïmari, Alcàntara Gucart, Dr. Bergés Ribalta, Dr. Cuyàs, Pere Escrivà, Dr. Miró, Ramón Perera, Pelai Sala, Villarrevia, Joaquim Xirau.

(4) "Nova Era": Resposta del Partit cit.

- (5) El Partit Socialista Català davant la dissolució de la Internacional Comunista. Aquesta declaració, signada a Mèxic el 11 de juny del 1943, en la signatura demana la composició del Comitè Executiu del P.S.Cà.
- (6) "Butlletí" núm.4, 31 de març del 1943.
- (7) "Nova Era", núm.1, novembre del 1944.
- (8) Segurament Gilabert feia referència a la "Declaració d'Amsterdam" del P.S.U.C., publicada sota el títol Per l'alliberació Social i Nacional de Catalunya. Als militants del P.S.U., a l'emigració catalana, a tots els catalans que a Catalunya lluiten contra l'opressió i el terror de Franco. A Escocau, Comera, Del Barrio i Serra Pàmies no van arribar-li fins a mitjants del mes de juny del 1939.
- (9) Joan Gilabert: què és el Partit Socialista Català, "Butlletí" citat.
- (10) Veure: Editorial de "Nova Era": Presència i presentiment del nostre Partit, núm.1, novembre 1944
- (11) El dedicat al Moviment Social d'Emancipació Catalana.
- (12) La nostra posició, al "Butlletí", núm.2, setembre del 1942.
- (13) La tasca a fer, al "Butlletí" núm.3, desembre 1942.
- (14) Miquel Ferrer: Reforma o Revolució ?, al Butlletí, núm.2 setembre 1942.
- (15) Per un Front Obrer Català, a "Nova Era", núm. 1, novembre 1944. Tambè núms 2 (desembre, 1944) i 3 (gener-febrer, 1945).
- (16) Aspecte molt reiterat en els escrits del P.S.Cà. i sempre pensant amb la dependència del P.S.U.C. respecte del P.C.E.

- (17) La premsa del P.S.CÀ. dedicava bastant sovint l'atenció al tema sindical. Veure els Bulletins n.ºs. 1, 2, 3, 4 i l'Informe del Secretariat de Catalunya de la Unió General de Treballadors a l'exili, editat a Mèxic pel mateix Secretari de Catalunya el gener del 1947.
- (18) Resposta del Partit Socialista Català al Secretariat del M.S. de C., a "Nova Era", n.ºm. 7, agost-setembre, 1945.
- (19) Desembre del 1944.
- (20) Manuel Serra i Moret: Socialisme democràtic, a "Nova Era", n.ºm 2, desembre del 1944.
- (21) Declaracions del nostre company Pèl·li Sala a "El Nacional", reproduïdes per "Nova Era", n.ºm. 8, octubre-desembre del 1945.
- (22) Per la trajectòria de la U.C.T. de Catalunya a l'exili i la posició del Secretariat del corrent vinculat al P.S.CÀ., veure l'Informe del Secretariat de Catalunya de la Unió General de Treballadors citat
- (23) En un article de Miquel Ferrer, Reforma o Revolució ?, n.ºm 2, setembre del 1942.
- (24) n.ºm. 4, 31 de març del 1943: Carta de Londres.
- (25) Ibid.
- (26) Un fugitiu dels batallons de Franco diu: el Partit Socialista Català serà el gran partit de Catalunya, a "Nova Era", n.ºm. 3 gener-febrer del 1945.
- (27) El nostre optimisme, editorial de "Nova Era", n.ºm. 4 març-abril del 1945

- (28) El feixisme en derrota, a "Nova Era" núm.4, març-abril del 1945.
- (29) Catalunya, capdavantera en la lluita contra Franco, a "Nova Era", núm.4, març-abril, 1945.
- (30) La successió de Franco, Editorial de "Nova Era", núm.5, maig del 1945.
- (31) Franco i el franquisme davant el món, al núm. 9 de "Nova Era" maig del 1946.
- (32) L'articulista fa referència a la declaració signada pels governs dels Estats Units d'Amèrica del Nord, de França i del Regne Unit a primers de març del 1946 en contra del règim del general Franco.
- (33) Franco i el franquisme davant el món.
- (34) Editorial de "Nova Era", segona època, núm.2, agost-setembre del 1947.
- (35) Ibid.

NOTES : GRUP "ENLLÀ!"

(*) Per a la redacció d'aquest capítol ha estat consultada exclusivament la revista "Enllà!" de Mèxic, publicada entre l'octubre del 1944 i el desembre del 1945, amb un total de set números.

(1) Pràcticament tota la informació sobre els objectius del grup redactor d'"Enllà!" i dels punts de coincidència dels seus editors i col.laboradors, és extreta d'una "Declaració" signada a Mèxic, pels que serien els seus editors, redactors i col.laboradors, el 18 d'agost del 1944 i que fou publicada en el primer número de la revista, corresponent al mes d'octubre del 1944.

(2) "Enllà!", núm. 2-3, novembre-desembre del 1944.

(3) Una pau en gris..., a "Enllà!", núm.5, juny del 1945.

(4) Una nova etapa comença ... Les eleccions angleses i la política espanyola, a "Enllà!", núm. 6, setembre del 1945.

(5) "Enllà!", num.5, juny del 1945.

(6) "Enllà!", num.7, desembre del 1945.

(7) En aquest article no considerava en aquells moments adequat abatre el capitalisme per mètodes violents. Opinava que la cooperació era una palanca a les mans dels treballadors per substituir l'economia capitalista i així donar pas al cooperativisme, "el camí més dreturer per arribar al socialisme".

NOTES: CREACIO DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

(*) Bibliografia i documentació utilitzada: COLL-PANE: Josep Rovira ; GORKIN, Julián: El P.O.U.M. ante el reagrupamiento Socialista; QUER, Joan: El Moviment Socialista de Catalunya a l'exili; VERRIE, F.-P.: La formació del M.S.C.; "Boletín Interior del Partido Obrero de Unificación Marxista" (ed. Comitè de Relacions a França); "Butlletí Interior del P.O.U.M." (Ed. Comitè de França); "Endavant", Butlletí Interior del Moviment Socialista de Catalunya; "Enllà!" (Mèxic); "Nova Era" (Mèxic); "Quaderns del Comunisme" (Ed. P.S.U.C.) ; "Treball" Organ Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya.

(1) Josep Rovira era l'únic membre del Comitè Executiu del P.O.U.M. que actuava a França; dels altres membres, dos eren empresonats i els altres dos a Mèxic.

(2) Josep Rovira, una vida al servei de Catalunya i del socialisme, pp-263-266.

(3) Ibid.

(4) Veure: les resolucions de la I Conferència del P.O.U.M. a França transcrites al capítol del P.O.U.M. (1939-1944).

(5) Cal distingir entre el Comitè de França i el Comitè de Relacions del P.O.U.M. a França, el primer era el responsable polític del partit elegit en la I Conferència del P.O.U.M. a França i el segon era el responsable de la fracció continuista del partit.

(6) COLL-PANE: Josep Rovira, pp 266-267.

(7) "Butlletí Interior de P.O.U.M.", núm 2, gener del 1945.

(8) La direcció del P.S.O.E., però, no estigué d'acord amb la constitució del M.S.C. ("Allí donde hay Partidos organizados, no tienen porque inventarse "movimientos", II Congrés del P.S.O.E. Tolosa, 1946).

- (9) COLL-PANE: Josep Rovira, p. 276
- (10) Ibid.
- (11) "Butlletí Interior del P.O.U.M.", num. 2, gener del 1945; "Endevant", Setmanari del Moviment Socialista de Catalunya (Tolosa), Any I, núm 1, 24 de febrer del 1945.
- (12) Ibid.
- (13) "Endevant", núm., 24, de febrer del 1945.
- (14) "Butlletí Interior de P.O.U.M.", núm 2 gener del 1945: Creació del Moviment Socialista de Catalunya a França.
- (15) Respuesta del Comité de Relaciones de Francia al Comité Ejecutivo del P.O.U.M., arran d'una proposta del C.E. del partit al Comitè de França i al Comitè de Relacions a França amb l'ànim de trobar una solució a la crisi i l'existència de dues fraccions organitzades a l'interior del partit, "Boletín Internacional del P.O.U.M." (Ed. Comitè de Relacions), núm.8,5 de setembre del 1945.
- (16) A la col.lecció consultada del "Boletín Interior del P.O.U.M." hi manca el nú. 2 del març del 1945.
- (17) C. de F., abreviació de Comitè de França.
- (18) De la circular signada a Burdeus el 10 de febrer del 1945 pel Secretariat Polític del Comitè de la Gironde, "Boletín Interior del P.O.U.M." (ed. Comitè Departamental de la Gironde), núm. 1, febrer del 1945.
- (19) VERRIE, F.-P: La formació del M.S.C., a "Debat" (Centre d'Estudis Socialistes, Barcelona), núm 4, juliol del 1978, p.12.
- (20) A la III Conferència Nacional del P.O.U.M.: Proceso de Unidad Socialista, a "Boletín Interior del P.O.U.M." (Ed. Comitè de Relacions), núm. 11, 22 de novembre del 1945. Aquest mateix núm. recull més informació sobre la III Conferència del P.O.U.M. a l'interior.

- (21) Informe del C.E. de España al C.R., a "Boletín Interior del P.O.U.M.", núm. 11, 22 de novembre del 1945.
- (22) Tercera Conferencia del P.O.U.M. (Vers la unitat socialista) a "Debat" cit., pp 54-80, i en especial 79-80. Sota aquest títol es recullen les tesis generals i les posicions concretes i raonades del sector pro-Moviment del P.O.U.M. a l'interior, de cara a la III Conferència Nacional del P.O.U.M., octubre del 1945.
- (23) VERRIE: La formació del M.S.C., pp. 13-15, la transcriu.
- (24) "Resolución del Grupo del P.O.U.M. en Mejiro sobre la escisión producida en el Partido", inclosa en l'opuscle de J.Grokin: El P.O.U.M. ante el reagrupamiento socialista (Ediciones P.O.U.M. Mèxic, D.F. (1946), pp 27-29. El "Boletín Interior del P.O.U.M." del Comitè de Relacions en el número 9, del 25 de setembre del 1945 reproduïx la "Resolució del Grup del P.O.U.M. a Mèxic" del 10 d'agost del 1.945.
- (25) S'adheriren al contingut polític del document: Tomàs Tusó, Joan Vila, Joan Carreras, B. Costa Amic, Jaume Ros, Ramón Sales F. Camps Ribera, Joan Parera, Carme Bahí, J. Leandro Austric, F. Cama, Luisa Gómez, Dolors Ros, Albert Puig, Rosa Agramunt.
- (26) Opuscle cit. pp 17-18
- (27) La direcció del P.S.O.E. desautoritzà la signatura dels representants de la Federació Catalana del Partit.
- (28) El primer número d'"Endavant" Organ del Moviment Socialista de Catalunya " Organització d'Amèrica", fou publicat l'agost del 1946.
- (29) En aquesta ocasió també la direcció del P.S.O.E. desautoritzà la signatura dels representants de la Federació Catalana. El document fou reproduït a "Endavant" núm. 21, del 9 de març del 1946.
- (29 bis) "Endavant" (Perpinyà), núm. 26, juliol-agost 1946.
- (29 tri) COLL-PANE: Josep Rovira, cit. p. 276.
- (30) Segona època, núm. 1, juliol 1947.

- (31) Número 6, setembre del 1945.
- (32) Reproduit a "Endavant", número 21, 9 de març del 1946.
- (33) II Congreso del Partido Socialista Obrero Español. Memoria que presenta el Pleno Nacional. (Tolosa, 1946), pp 24-25
- (34) ARDIACA, Pere: El P.S.U. i la lluita contra el trotsquisme "Quaderns del Comunisme", núm.5, juliol-agost del 1946, p.39
- (35) Consigna del P.S.U.C.
- (36) Referència a la "Carta oberta al poble anglès", citada al capítol sobre el P.O.U.M., 1929-1944.
- (37) En diverses ocasions el P.S.U.C. identificava el Partit Socialista Català amb el Moviment Socialista de Catalunya.
- (38) Referència al número 2 del "Butlletí Interior del P.O.U.M." de gener del 1945, editat pel Comitè de França.
- (39) La Unió Socialista no va arribar a tenir una estructura orgànica després de la guerra d'Espanya. Ara bé un grup de militants originaris de la U.S.C. sí que participaren en el seu nom en la constitució del M.S.C., com ja està dit.
- (40) "Lluita" Butlletí dels Treballadors Catalans a França, núm.6, 24 d'abril del 1945.
- (41) Carta oberta del Comité Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya al Consell Directiu d'Esquerra Republicana de Catalunya a Barcelona, a "Treball", núm.19, primera quinzena d'octubre del 1946
- (42) "Quaderns del Comunisme", núm.5, juliol-agost del 1946.
- .

nis antipopulars i antipopulars

NOTES: EL PARTIT OBRER D'UNIFICACIÓ MARXISTA A PARTIR DEL 1945

(*) Per la redacció d'aquest capítol ha estat consultada la següent bibliografia i documentació: ALBERICH, Honoré: Cronologia del Partit Obrer d'unificació Marxista (POUM). Primers anys de clandestinitat; ADRUER-GIRONELLA, Enric: El POUM el partit d'una revolució desfigurada i traïda; GURKIN, Julián: El P.O.U.M. ante el reagrupamiento socialista; OLIVER, J-PAGES J. i P.: La prensa clandestina (1939-1956). Propaganda y documentos antifranquistas; PLAN de Reivindicaciones Políticas y Sociales del P.O.U.M.; PORTELA, Luis: El POUM y la Alianza Nacional de Fuerzas Democráticas; Publicaciones del Partit Obrer d'Unificació Marxista (P.O.U.M.) ("Bulletin d'Information". F.I.E.H.S., nú. 1, mars 1976); Tercera Conferència del P.O.U.M. (Vers la unitat socialista; VILLIÚ F.P.: la formació del M.S.C. Les publicacions periòdiques del P.O.U.M. consultades ha estat: "La batalla" (França); "La Batalla" (Espanya); "Boletín Interior" (Mèxic); "Boletín Interior del P.O.U.M." (Ed. Comité de Relaciones. França); "Boletín de Orientación e Información" (Espanya); "Butlletí Interior" (Comitè de França); "Catalunya Socialista". (Organ en llengua Catalana) França; "Informaciones Poumistas" (full d'informació França); "Juventud Obrera" (Joventuts del P.O.U.M. França); "P.O.U.M. Cuadernos de "La Batalla" (França).

(1) Enric ADRUER-GIRONELLA: El P.O.U.M. el partit d'una revolució desfigurada i traïda, a "Debat" (Centre d'Estudis Socialistes Barcelona, núm. 5, juliol del 1978, p. 37-38.

(2) El Comitè de França definia el Front de la Llibertat amb els següents termes: "El Front de la Llibertat no és un partit ni ve a substituir cap partit. Es l'aplec, l'organització d'un anhel, d'una voluntat general. Es el que amb terminologia corrent en diem un moviment ampli de masses, popular. Es l'expressió física d'un desitg de llibertat de tot un poble"

(Comentari polític: "El Front de la Llibertat" i "Solidaritat Catalana", al "Butlletí Interior del P.O.U.M." (comitè de França), núm. 3, febrer 1945).

(3) El Comitè de França entenia que el Front de la Llibertat havia tingut un encert en ajudar a la creació de Solidaritat Catalana, perquè "el sentiment de llibertat, inseparable del de justícia, ha de prendre forma real i orgànica. I en la realització d'aquests dos sentiments, el primer en estar-hi present ha d'esser aquell organisme que n'ha fet la seva bandera. Es que fora lògicament explicable la inhibició del Front de la Llibertat de la Solidaritat Catalana, en tant que aquest organisme es proposa ésser l'aglutinant de TOTES les forces anti-franquistes que volen lluitar per l'alliberament de Catalunya i de tots els pobles d'Espanya?" (Comentari, cit. nota anterior)

(4) El "Butlletí" que edità el Comitè de França, el núm. 1 tenia per capçalera "Butlletí d'Informació. P.O.U.M.", desembre 1944; i, a partir del núm. 2, "Butlletí Interior del Partit Obrer d'Unificació Marxista". El darrer número consultat ha estat el 12 del 12 d'abril del 1946, s'ignora si continuà essent publicat a partir d'aquesta data.

(5) Veure: ("Butlletí Interior", núm. 4, març-abril 1945, dedicat ~~ex~~clusivament a comentar la reunió i a la publicació dels textos resolutoris.

(6) Alguna vegada en la documentació de la fracció continuista es parla d'aquesta conferència com la II Conferència del P.O.U.M. (exemple: "La Batalla" (F.), núm. 3, 19/7/1945).

(7) Veure l'article Editorial Per una sola vegada i el text del projecte de Resolució al "Butlletí Interior", núm.6, juny 1945.

(8) Veure el text de la proclama que la fracció continuista redactà en resposta al pacte de Solidaritat Catalana i de la constitu-

ció del Moviment Socialista de Catalunya i la contesta que la proclama feu el Comitè de França. Proclama i contesta que de la proclama feu el Comitè de França. Proclama i contesta foren reproduïdes al "Butlletí Interior", núm. 3, febrer 1945, sota el títol El veritable plec intern del Partit.

(9) "Butlletí Interior", núm. 9, desembre 1945.

(10) Respecte aquesta conferència, veure "Butlletí Interior", nùms. 10,11 i especialment, 12. Aquest darrer recull les resolucions aprovades.

(11) "Butlletí Interior", núm. 12, 12 abril 1946.

(12) Ibid.

(13) Ibid.

(14) Per seguir la trajectòria de la fracció continuïsta veure "Boletín Interior del P.O.U.M.", el núm. 1 i possiblement, el 2 foren editats pel Comitè de la Gironda; a partir del núm 3, pel Comitè de Relacions del P.O.U.M. a França. El darrer número que es té constància de la seva publicació fou el núm. 47 del 20 de setembre del 1949. El punt de vista del Comitè de França sobre el desenvolupament de l'activitat fraccional continuïsta fins el juliol del 1945 està exposat en una carta dirigida al Grup del P.O.U.M. a Mèxic, el 10 de juliol del 1945, publicada al "Butlletí Interior", núm. 7, juliol 1945.

(15) Referència a la proclama citada a la nota 8 d'aquest capítol

(16) El número fou publicar el 25 de maig del 1945; el febrer del 1956 arribava al núm. 129 i continuà publicant-se durant la resta del temps del franquisme. El seu director fou Pere Bonet.

(17) El gener del 1946 s'havia iniciat a l'interior la publicació de "Catalunya Socialista"

(18) "Boletín Interior", núm. 7, 10 juliol 1945.

(19) Ibid.

(20) En relació amb el plet intern del partit, la Conferència de reconstrucció del P.O.U.M. en la resolució sobre el Comitè de França aprovada resumí en els següents punts l'actuació d'aquest Comitè:

1. Presentar-se com a dirigents d'un organisme exclusivament català.
2. Negació total dels principis bàsics del socialisme com presuposa el pactar amb les forces reaccionàries catalanes i moure's al marge de les organitzacions obreres.
3. Silenciar completament el nom del P.O.U.M. En efecte, durant el set mesos que el Comitè de França ha exercit la direcció no ha pres, en nom del partit, posició davant de cap problema; publicat periòdic, manifest o resolució de cap classe. Oficialment davant la massa dels treballadors exiliats i davant el moviment obrer internacional, el P.O.U.M. només ha existit per la voluntat dels que s'han oposat a la política del C. de França.
4. Creació del "M.S.C." paròdia de partit, muntada exclusivament per liquidar el P.O.U.M. Es a través d'aquest organisme i del F. de la LL. que la fracció liquidacionista desenvolupa la seva política, contrau compromisos, presenta tesis i resolucions que res tenen en comú amb el pensament socialista que sempre ha animat i anima al P.O.U.M.
5. Infracció constant de la disciplina i de la democràcia interna. En efecte, segons manifestacions del delegat del C.F. a la Conferència de Novembre, aquesta tenia un caràcter consultiu. El Partit d'Espanya havia de determinar, en últim cas, la línia política a seguir. Les posicions oficials del partit a Espanya són: manteniment del P.O.U.M.; del seu caràcter de partit peninsular; dels seus principis socialistes revolucionaris i ingrés monetari a la A.D. Totes aquestes posicions són combatudes pel C. de F. fent cas omís de la voluntat del Partit a Espanya i d'unes decisions que prometé acatar.
6. El C. de F. saboteja inclús les decisions de la Conferència de Tolosa que es resumeix essencialment: manteniment del P.O.U.M. i Bloc polític de les forces obreres i petit burgeses.
7. Sabotatge constant i falsificació de les posicions polítiques i informacions del Partit de Mèxic i Espanya que no convenen a la seva política.

8. Finalment, el Comitè que preten ser l'expressió de la voluntat del P.O.U.M. a França proposa oficialment la seva liquidació i la creació d'un nou organisme. Culminació lògica d'un procés liquidacionista seguit amb gran constància. " (D'una fulla sola en mig de la col·lecció del "Boletín Interior")

(21) "Boletín Interior", núm.7, 10 juliol 1945.

(22) "La Batalla" (F), núm.3, 19 juliol 1945.

(23) Veure "Boletín Interior", núm.11, 22 de novembre 1945, recull diversos documents relacionats amb l'esmentada Conferència de l'Interior. Cal recordar que la III Conferència Nacional del P.O.U.M. foren en realitat dues conferències paral·leles, per un cantó la tendència pro-Moviment que reconeixi el Comitè de França i per l'altre la fracció continuista que reconeixia el Comitè de Relacions.

(24) Veure "Boletín Interior", núms. 17 (31/5/46) i 18 (18/6/46) i "La Batalla" (F.) núm 15 (3/5/46).

(25) El text de la resolució fou publicat al "Boletín Interior", núm. 18, 18 juny 1946.

(26) Ibid.

(27) Al núm 21, amb el títol El Partido Obrero de Unificación Marxista ante los problemas de España.

(28) Núm. 57, 1 de maig 1948, Veure també "Boletín Interior", núm 43, 13 de maig 1948.

(29) "La Batalla" (F.), núm. 57, 1 de maig 1948.

(30) "P.O.U.M. Cuadernos de "La Batalla". Crítica-Discusión-Infomación. Boletín destinado exclusivamente a los militantes del Partido Obrero de Unificación Marxista", núm 3, 15 de maig 1951.

- (31) Núm: 117, 12 de juny 1953.
- (32) Ibid.
- (33) D'aquests dos Butlletins no ha estat possible consultar-ne cap.
- (34) Segons el Butlletí interior del C.E. d'Espanya, núm.8, reproduït al "Boletín Interior", núm 11, 22 de novembre 1945
- (35) VERRIE, L.F.: La formació del M.S.C., a "Debat", núm 4, juliol 1978, pp. 11-12.
- (36) A nivell estatal el P.O.U.M. però, no aconseguí mai formar part de l'A.N.F.D.. Veure Luis PURTELA: El POUU y la Alianza Nacional de Fuerzas Democráticas, a "Debat", cit. p. 26-28.
- (37) Les propostes dels delegats a França foren:
1. Convenir que sols un Congrés del P.-Congrés que haurà de celebrar-se a Espanya, acompanyat prèviament d'un període de discussió- pot acceptar o rebutjar els problemes que es plantejaren a la Conferència de Tolosa.
  2. Fer jugar el P. orgànicament i políticament. El pensament del P., doncs, serà expressat a través del P.O.U.M i del seu òrgan "La Batalla".
  3. En tendre que el P. és un procés d'unificació marxista i peninsular.
  4. Crear moviments socialistes, que fins poden prendre formes orgàniques, amb el momentani objecte d'educar els elements dispersos i inquiets i per afirmar les relacions amb altres organitzacions afins, impulsant de fet un clima vers l'unificació que faciliti la tasca quan la crisi del moviment obrer prengui formes concretes.
  5. Constatar la impossibilitat de prosseguir "Front de la Llibertat".
  6. Aranjament de la crisi interna sobre la base de la verdadera democràcia.
  7. Necessitat de determinar la política d'aliances -única política inajornable- entre el P. a Espanya i a França i, tant que possible, a Mèxic, sobre les bases següents:
    - a) La unió de forces sols és saludable realitzar-la a través

d'aquell organisme que millor aglutini a tots o a la majoria dels partits i organitzacions que formaren front a Franco el 18 de juliol del 1936 i, en particular, a les perspectives del moviment obrer.

b) Reconèixer que, avui per a avui, sols les Aliances de Forces democràtiques omplen aquests desitjos, tenint en compte les característiques que es viuen a Espanya.

c) Propugnar per una solució federal de l'estructura de l'estat, procurant establir una situació de "de facto" mitjançant el reconeixement de les personalitats de Catalunya i Euzkadi concretament en funció del pacte". (del "Boletín Interior", núm. 8, 5 setembre 1945). La posició del Comitè de relacions al respecte fou publicada en el mateix "Boletín Interior" del que ha estat recollida la proposta. La del Comitè de França en el seus "Butlletí Interior, núm.8, agost 1945.

(38) Tot fa suposar que la "Carta del camarada X" a la que molts butlletins i textos del P.O.U.M. fan referència sigui obra de Joaquim Maurin. Les proposicions que aquest dirigent del partit feu des de la presó foren:

1. Només un Congrés del P. celebrat en condicions normals a la península, precedit del corresponent període de discussió i amb intervenció democràtica de tots els sectors avui desperdigats i impossibilitats, podrà prendre l'acord d'una fusió definitiva amb un altre o altres nuclis, que comporti la seva desaparició. Fins que això no succeeixi, el nom del partit serà mantingut.

2. Considerar encertada la constitució de l'A.N.F.D. a Catalunya amb la participació del nostre partit - després de la campanya d'infàmies stalinistes- la qual cosa prestigia el nostre P. i el permet col.laborar activament amb el moviment de resistència que representa l'A.N.F.D.

3. Considerar com encertada la creació del Moviment Socialista de Catalunya com un front de nuclis socialistes, la qual cosa permet aixamplar els contactes del nostre partit i assentar les bases d'una possible ampliació seva, en el futur, amb la fusió d'altres nuclis socialistes.

4. La idea del Front de la Llibertat, si pugué ésser justa en el passat, quan no existia una unitat de les forces democràtiques i no s'havia produït encara el reagrupament dels militants al voltant del seu respectiu partit u organització, ha estat superada, ara per la constitució de l'A.N.F.D. Entossudir-se en mantenir la idea del Front de la Llibertat, després de la constitució de l'A.N.F.D. podria ser interpretat com un propòsit de crear una A.N.F.D. dintre de l'A.N.F.D.

5. Tant a la Península com a França es publicarà "La Batalla" com a òrgan del Partit, alternant la seva publicació amb "Unitat" i "Endavant", com a portaveus del Moviment Socialista de Catalunya.
6. L'esforç principal d'organització serà dirigit a Catalunya mantenint i vigoritzant, però, els nuclis existents fora, alguns dels quals com els de Castelló i València donen proves d'una vitalitat admirable.
7. Es mantindran les millors relacions de camaraderia possibles amb els militants del P.S.O.F. i de la C.N.I., la qual cosa facilita l'existència de l'A.N.F.D.
8. Sobre la base del reconeixement de la personalitat de Catalunya i Euskadi, el nostre partit ha de ser campió de l'estructura federal de la Península Ibèrica.
9. La consigna "Socialisme i Llibertat" han de ser l'eix al voltant del qual ha de girar la propaganda del nostre partit.
10. Un cop unificats en el seu pensament i en la seva acció, el Comitè del partit a la Península i a França, el Comitè del Partit que representa a tots els militants sense excepció, desenvolupant una tasca conjunta sobre la base d'aquesta resolució.
11. Celebrar periòdicament contactes personals entre representants del Comitè Peninsular i el de França. (Del "Boletín Interior", núm. 8, 5 setembre 1945. Aquest número conté a més la resposta del Comitè de Relacions a la carta.

(39) El punt de vista de Josep Pallach i altres companys, també desde la presó, es resumia en aquest punt:

1. Orientar els nostres esforços a la constitució del gran Partit Socialista Obrer Català que resolgui els problemes social-polítics de Catalunya d'acord amb els principis marxistes de la indissolubilitat dels problemes revolucionaris peninsulars. Treballar i desenvolupar el més possible, la nostra acció en aquest sentit, dins del Moviment Socialista de Catalunya,
2. Fer confiança a la Conferència i al Comitè de França, per a resoldre sota la proposta d'aquest darrer del truncament de la fusió, en el sentit de que l'esforç suplementari que pot reclamar-nos, serà ben vingut si és un pas endavant per la consecució d'aquest objectiu primer.
3. Aprovar les mesures preses contra les activitats fraccionals que només poden crear confusió i reclamar que es mantingui inflexiblement la línia majoritària assegurant el dret de les minories a discutir-les i propugnar-les en els períodes de les

discussions.

4. Propugnar la Unitat Antifeixista amb objectius concrets sota la forma de Pacte Peninsular i Blocs Polítics. Orientar l' A.D. de Catalunya en aquest sentit, no reexceix la consigna del Bloc Català.

5. Alçar l'envargadura de la lluita antifranquista al nivell de les institucions governamentals i desenvolupar-la en una acció intensa i decidida de la resistència, a través d'un Consell Català de la Resistència que agrupi, amb el Front de la Llibertat, tots els partits i organitzacions de resistència interior".
(Del "Butlletí Interior", núm. 8, agost 1945.

(40) No ha estat possible consultar-ne cap, i s'ignora la seva continuïtat. Veure VERRIE: La creació del M.S.C., cit. p. 12.

(41) Recentment fou reproduït a "Debat", núm. 4, juliol 1978. p. 54-80.

(42) La informació de la III Conferència, sector continuïsta, procedeix del "Boletín Interior", núm. 11, 22 de novembre 1945.

(43) Manuel ALBERICH: Cronologia del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM). Primers anys de clandestinitat, a "Debat, cit. p.32.

(44) Ibid.

(45) "La Batalla" (F.) núm. 20, 18 agost 1946.

(46) Ibid.

(47) "Boletín Interior", núm. 21, 3 d'octubre 1946.

(48) Núm. 21, març de 1947.

(49) "Boletín Interior", núm. 25, 22 de abril 1947.

(50) ALBERICH: Cronologia, cit. p. 32.

(51) "La Batalla", núm. 40, 15 juny 1947.

(52) ALBERICH: Cronologia, cit. p. 32, i Isidre Nolas: La lluita so-

cialista durant el franquisme. Cronologia, confonen la V Conferència del P.O.U.M. amb la VIII, celebrada l'octubre del 1951.

(53) "La Batalla" (F.), núm. 75, 20 juny 1949.

(54) Veure més amunt nota 30.

(55) Ibid.

(56) Ibid)

(57) Ibid.

(58) Veure nota 52. La documentació relacionada amb aquesta Conferència fou publicada a "P.O.U.M. Cuadernos de "La Batalla", núm.5, 5 de novembre 1951, i "La Batalla" (F.), núm. 103, 12 novembre del 1951.

(59) "La Batalla" (F.), núm. 103, 12 novembre 1951.

(60) A la segona part del capítol és comentada més extensament la resolució sobre la situació espanyola i la lluita per l'enderrocament de Franco.

(61) "P.O.U.M. Cuadernos de "La Batalla", núm. 5, 5 novembre 1951.

(62) "La Batalla" (F.), núm. 109, 10 juny 1952.

(63) Publicada al "Butlletí Interior", núm 7, juliol 1945. Era signada per Joan Carreras, B. Costa Amic, Carlos Encinas, Enric Girone-lla, Julian Gorkin, Martí Juanola, Narcis Molins, Jaume Ros, Ramón Sáles, Tomàs Tusó, Joan Vila, Sergi Balada. Els "Boletín Interior" del C. de Relacions també en les seves pàgines recolliren alguna carta de militants del P.O.U.M. a Mèxic, especialment de Julián Gorkin.

(64) El text de la resolució, datat el 10 d'agost del 1945, fou publicat al "Boletín Interior", núm. 9, 25 setembre del 1945. Signaren

la resolució a més del que havien signat la carta esmentada anteriorment -nota 63- Rosa Agramunt, Carme Bahi, Francesc Cama, Jordi Camps, César Font, Dolors de Sales, Olga Nin, Ira Nin, F. Molins i Fàbrega, J. Puig, Dolors Ros, Lluïsa Gomez, Parera, Pilar i Magí Sen, Vlady Serge, Leandro Austric.

(65) Resolución del Grupo del P.O.U.M en México ante la escisión producida en el Partido, inclou a l'opuscle de Julián GORKIN: El P.O.U.M. ante el reagrupamiento socialista (Ediciones P.O.U.M., Mèxic, (1946), p. 27-29.

(66) A todas las tendencias y a todos los militantes del P.O.U.M., inclou a l'opuscle de J. GORKIN, cit. p. 30-31

(67) "P.O.U.M." Cuadernos de "La Batalla", núm. 3, 15 maig 1951.

(68) La preocupació de "La Batalla" (F.) pels temes relacionats amb el franquisme és de remarcar, especialment el que feien referència a aspectes econòmics de la vida del franquisme i de les seves imbricacions amb el capitalisme internacional. Una mostra il·lustrativa és la sèria que fou publicada en deu números des del 23 de gener al 31 d'agost del 1946 redactada per Juan Andrade sota el títol El poder financiero internacional en España.

(69) I ara que...? article Editorial del "Butlletí Interior", núm(5 maig)1945.

(70) Ibid.

(71) La qüestió espanyola, a Ibid., núm. 3, febrer 1945.

(72) I ara que...? a Ibid., núm (5 maig)1945

(73) La situación española y la lucha contra la dictadura franquista (Resolució política adoptada a en la II Conferència del P.O.U.M.) a "La Batalla" (F.) núm. 3, 19 de juliol 1945

(74) El gobierno de la República, Editorial de "La Batalla" (int.)

núm 3, novembre 1945.

(75) Núm. 14, 1 maig 1946, Balance de siete años de régimen franquista.

(76) La evolución de la situación española, al "Boletín Interior" núm. 19, 15 julio 1946.

(77) Editorial del núm. 26, 15 novembre 1946.

(78) Editorial, núm. 27, 30 novembre 1946.

(79) Y ahora que?, Editorial de "La Batalla", núm. 29, 31 desembre 1946.

(80) Situación actual del problema español, "Boletín Interior", núm. 24, 20 març 1947.

(81) Situació que segons el Comitè de Relacions havia quedat inaugurada amb el manifest fet públic per l'A.N.F.O. el 19 de juliol del 1946, en el que per primera vegada es mostrava públicament disposada a negociar amb els elements monàrquics per establir una col.laboració en comú que permetés l'enfonçament de Franco, (Ibid)

(82) Las postimerias del régimen franquista, "La Batalla" (int.), núm. 4, desembre 19.

(82) !Viva la República!, "La Batalla" (int.), núm. 19, gener 1947. L'article ha estat reproduït a OLIVER, J.-PAGES, J.i P.: La prensa clandestina, cit. p. 177-178.

(83) Franco, monárquico sin rey, al servicio de quien le salva. "La Batalla" (F.), núm. 36, 15 abril 1947.

(84) Aquest full ha estat reproduït íntegrament a OLIVER, J.-PAGES, J.i. P.: La prensa clandestina, cit. p. 200-201

(85) Ante el plebiscito hitleriano. El pueblo de España lucha contra el franquismo y por las libertades democráticas

"La Batalla" (F.), núm. 41, 1 juliol 1947.

(86) La farsa del 6 de julio, "La Batalla" (int.) núm. 23, juliol 1947. Article reproduït íntegrament a OLIVER, J.-PAGES, J. i P.: La prensa clandestina, cit. p. 215-218. Aquest número de "La Batalla" fou en darrer que el P.O.U.M. edità a l'interior de l'estat.

(87) Lecciones políticas del Referendum. Conmemoración del 19 de julio, "La Batalla", 43, 15 agost 1947.

(88) Resolución del Grupo del POUM en México Sobre el Momento Político Español: "Boletín Interior del POUM, a l'exemplar consultat no hi havia cap més referència sobre aquest butlletí, ni data ni editors, ni lloc de publicació; la única referència és la data signada del document, "México, D.F., 15 de agosto de 1947."

(89) Resolución sobre la situación española, "La Batalla", núm. 57, 1 maig 1948.

(90) "La Batalla", (F.) núm. 91, 25 novembre 1950.

(91) Pel Ple de Secretaris veure La situación española despues de los acontecimientos de Catalunya, Euzkadi y Madrid (Resolución política del Pleno del P.O.U.M.). "La Batalla" (F.), núm. 99, 10 de juliol 1951. La informació sobre la VIII Conferència i textos resolutoris són recollits a "La Batalla" (F.) núm 5, 5 novembre 1951. Per informar de la valoració del P.O.U.M. sobre les vagues ha servit de base la resolució del Ple Departamentals ja que fou la primera i més completa presa de posició.

(92) "La Batalla" (F.), núm. 119, 29 d'octubre 1953.

(93) Ante la alianza americano-falangista. Declaración política del Comité Ejecutivo del P.O.U.M., "La Batalla" (F.), núm 100, 30 juliol 1951.

(94) Ante la firma de la Alianza Washington-Madrid. Declaración política del Comité Ejecutivo del P.U.U.M., "La Batalla" (F.), 119, 29 octubre 1953.

(95) Despues del ingresos de latirania franquista en la O.N.U. Una lección definitiva, "La Batalla" (F.), núm 120, 7 febrer de 1956.

NOTES: EL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA. 1945-1968

(*) Pel present capítol la bibliografia utilitzada és la següent: CIRICI, Alexandre: Algunes notes parcials sobre l'origen dels grups socialistes catalans de la post-guerra, COLL, J. -PANE, J.: Josep Rovira. Una vida al servei de Catalunya i del socialisme, FANES, Felix: La vaga de tramvies. Una crònica de Barcelona, MARTIN RAMOS, J.L.: La trayectoria del M.S.C., FOLAS, Isidre: La lluita socialista durant el franquisme. Cronologia, OLIVER, Joan: La primera Conferència socialista a l'interior, OLIVER, J.-PAGES, J.iP.: La premsa claudestina 1939-1956. Propaganda y documentos antifranquistas, PALLACH, Josep: El nostre combat (Acció i perspectives del socialisme a Catalunya), QUER, Joan: El Moviment Socialista a Catalunya a l'exili, VERRIE, F.P.: La formació del M.S.C., Les publicacions del M.S.C. utilitzades son: "Endavant" de França Catalunya i Mèxic i els "Butlletins interiors" de França i Catalunya.

(1) Segons comentava J.P. VERRIE: La formació del M.S.C a "Debat" (Centre d'Estudis Socialistes. Barcelona), número 4, juliol del 1958, p.15.

(2) Ibid.

(3) A la pràctica foren dos, un pel P.O.U.M. i l'altre per la U.S.C.; el lloc corresponent al representant de la F.C. del P.S.O.E. no fou mai cobert.

(4) "Endavant" (Tolosa), núm. 2, 25 març 1945.

(5) Se'n publicaren 156 números; el darrer fou editat el maig del 1968, a la mort de Josep Rovira i dedicat a la seva memòria. Des del 1950 figurà com a director Josep Pallach.

(6) La numeració de les reunions del Consell de Coordinació és molt irregular. S'ha optat per no numerar-les. En el mateix "Endavant" de França, han estat observades irregularitats en la numeració

- (7) "Endavant" (França, núm.4 maig, 1945), Resolució sobre política general.
- (8) Ibid. Resolució sobre política catalana.
- (9) Veure el resum dels acords i resolucions aprovades a "Endavant" (França) núm. 17, 15 desembre 1945.
- (10) CULL-PANE: Josep Rovira, cit. p. 276.
- (11) VERRIE: La formació del M.S.C. cit. p. 13
- (12) Per l'evolució i detalls de la gestació del M.S.C. a Catalunya durant l'any 1946, veure VERRIE: La formació del M.S.C. cit. pp. 15-17, i A. CIRICI: Algunes notes parcials sobre l'origen dels grups socialistes catalans de la post-guerra a "Debat" núm. 4, juliol del 1978, pp. 37-40.
- (13) "Endavant" (França) núm. 18, 31 desembre 1945. També VERRIE: La formació del M.S.C. cit. p. 18-21. El C.N.D.C. s'integraven a més Unió Democràtica, Acció Catalana, E.R.C., Unió de Rabasaires, Estat Català, Partit Republicà d'Esquerra i F.N.C. A Catalunya el maig del 1945 havia estat creada l'A.N.F.D. de Catalunya en la que s'integraven diverses de les organitzacions signants del Solidaritat Catalana a França, però el desembre del mateix any es separaren de la instància estatal per a constituir el C. N.D.C., que centrà les seves bases constitucionals en termes molt semblants als proposats per l'A.N.F.D., encara que el Consell incrementà el seu caracter nacional català a través del reconeixement explícit del President de la Generalitat de Catalunya, a l'exili, Josep Irla, i de totes les funcions del poder del govern autònom català - a la vegada presentava un projecte polític que afectava tots els nivells de la reconstrucció política de Catalunya.
- (14) Veure el capítol "La creació del M.S.C."

- (15) El text de les resolucions aprovades feu publicat a "Endavant" (Perpinyà), núm. 25, 1 de juliol del 1946.
- (16) Ibid. Política socialista.
- (17) Ibid.
- (18) Ibid. Una política sindical.
- (19) Ibid. Política catalana.
- (20) Ibid. Política espanyola
- (21) Ibid. Política europea.
- (22) L'editor responsable fou B.Costa-Amic; el director, Angel Estivill; el consell de redacció el composaven, Jordi Arquer, Joan Carretero, Claudi Esteve Fabregat, Vicenç Riera Llorca, Josep Soler-Vidal i Joan Vila; els seus col·laboradors eren: Lluís Aymami Baudina, Felip Barjau, Jordi Benejam, Joaquim Bohigas Francesc Cama, Camps Ribera, J.Camps Illa, Jordi Camps, Joan Carreres, Enric Cerezo, Victor Colomer, Miquel Curco, Francesc Duran Rosell, Miquel Ferrer, Pere Foix, Joan Fronjosa, J. Garcia Borràs, Antoni Gilabert, J.G. Gorkin, Francesc Graells Carme Juliá Pere Matalonga, Porta, Albert Puig Marqués, Pere Porcalles, Jaume Ros, J. Roure Torrent, Ramón Sales, Tisner, Tomás Tussó, Vlady.
- (23) No ha estat localitzat cap més número.
- (24) "Endavant" Organ del Moviment Socialista de Catalunya "Organització d'Amèrica" (Mèxic) núm 1, agost del 1946: [editorial, Cap al gran Partit Socialista de Catalunya.
- (25) CIRICI: Algunes notes parcials, cit. pp. 36-39 parla i dona referència sobre la preparació i desenvolupament de la reunió.

Veure també, J. Oliver: La primera Conferència socialista a l'interior, a "Debat", núm. 4, juliol 1978, pp. 45-47.

(26) "Endavant" (Perpinyà) núm. 29, 28 de gener del 1947.

(27) Ibid. foren publicats els textos resolutius. A "Debat" núm. 4, juliol 1978 hi són reproduïts (pp.48-53). El núm.4, de gener del 1947 l'"Endavant" de l'interior publicà les resolucions de forma resumida.

(28) La formació del M.S.C., p. 21

(29) "Havia cregut que hi portaria la seva personalitat patriarcal més que política. No fou ben bé així. Home de temperament procliu als càrrecs representatius, estigué a la direcció del M.S.C. a França fins el dia de la seva mort (el 1957)" (Joan QUER: El Moviment Socialista de Catalunya a l'exili, a "Debat", núm. 4, juliol 1978, p. 44).

(30) "Endavant" (Perpinyà), núm. 31, 2 de maig del 1947.

(31) A Mèxic els corresponia tres representants, el nom dels quals no figurava a la font documental utilitzada, el "Butlletí Interior destinat exclusivament als adherents del Moviment Socialista de Catalunya-Front Orgànic del Socialisme Català", (juliol 1947).

(32) El Comitè Permanent de la Democràcia Catalana era integrat pel C.N.D.C. i l'A.N.F.D de Catalunya. L'acta de constitució del C.P.D.C. fou publicada al "Butlletí Interior del M.S.C.-Front Orgànic del Socialisme Català", juliol 1947. Veure J. Oliver- J.iP. PAGES: La premsa clandestina, p. 30

(33) "Endavant" (Perpinyà), núm. 35, 15 de gener del 1948.

(34) Entre molts altres hi assistiren Edmón Vallès, F.P. Verrie Salvador Clop, Miquel Casablanca, Joan Sala i Ramón Porqueras. (Andreu CASTELLS: El socialista sabadellenc Jaume Viladoms Valls

Sabadell, 19/VIII/1913-16/X/1976, a "Debat", núm. 5, juliol 1978, pp. 39-42.

(35) De les discussions, resolucions i significació de tals conferències no ha estat possible consultar cap document que ens fes referència.

(36) VERRIE: La formació del M.S.C., cit. p. 21

(37) Redició d'un text publicat pel P.O.U.M. a "L'Espurna" la tardor del 1940 i en que es denunciava el processament i mort de Lluís Companys.

(38) La formació del M.S.C., cit. p. 21

(39) La circular interna que informava dels acords del Comitè de Coordinació no ha estat localitzada.

(40) "Endavant" (Perpinyà), núm. 39, juliol 1949.

(41) La formació del M.S.C., cit. p. 22

(42) Que va quedar interrompuda després de la caiguda del 1953 i no torna a restablir-se fins a principis dels anys 60 (J.L. MARTIN RAMOS: La trayectoria del M.S.C., a "Debat", núm.5, juliol 1978, pp. 8-9.

(43) "Hispano Suiza", "Harry Walker", "La Maquinista" "Hispano Olivetti" (ibid).

(44) VERRIE: La formació del M.S.C., cit. p. 22.

(45) "Endavant" (Paris), desembre 1950.

(46) "Butlletí Interior del Moviment Socialista de Catalunya", (juliol, 1950).

- (47) Ibid, agost, 1950.
- (48) "Debat", núm. 5, juliol, 1978 pp. 7-15
- (49) Ibid.
- (50) "Butlletí Interior del Moviment Socialista a Catalunya", (juliol 1950).
- (51) Fèlix PANES: La vaga de tramvies del 1951. Una crònica de Barcelona (Les eines, Laia, Barcelona, 1977) p.91.
- (52) "Endavant" (París), núm. 43, març 1951. Al llibre de J. OLIVER-J.i.P. PAGES: La premsa clandestina, cit. pp.305-312 és publicada una traducció castellana de l'informe.
- (53) El document que el M.S.C. va adreçar a la Internacional Socialista demanant la seva entrada fou publicat en la seva redacció original francesa a un suplement d'"Endavant" del mes de juny del 1951; en català ho fou a l'"Endavant" (París), núm 47, de juliol-agost del mateix any.
- (54) "Endavant" (París), núm. 48, setembre 1951.
- (55) Ibid.
- (56) Ibid.
- (57) Veure VERRIE: La formació del M.S.C., cit. pp. 22 i 23.
- (58) A la documentació prèvia a la reunió del Consell de Coordinació a més del Report del Consell General, Josep Pallach redactà un projecte de resolució i Josep Rovira una interessant sèrie de comentaris polítics. Tot fou publicat al Butlletins Interiors corresponents al 1952.
- (59) "Endavant" (París) núm. 55, setembre 1952.

(60) Joan Raventós a l'entrevista realitzada per Sergi VILAR a l'obra La oposició a la dictadura. Protagonistes de la Espanya democrática (Aymà, Barcelona, 1976) p. 257, afirma erròniament que les detencions foren el 1951.

(61) Isidre MOLAS: La lluita socialista durant el franquisme. Cronologia; VERRIC: L'formació del M.S.C., cit. p. 23-25, ho explica amb detalls.

(62) "Endavant" (París), núm. 62, agost-setembre 1953.

(63) "Butlletí Interior del Moviment Socialista de Catalunya", setembre 1953.

(64) "Endavant" (París), núm. 67, maig 1954.

(65) Ibid. Per aquesta qüestió de la successió de Josep Irla com a President de la Generalitat de Catalunya a l'exili veure: Miquel FERRER; La Generalitat de Catalunya a l'exili (Aymà, Barcelona 1977, pp. 165 i següents i els annexos; Joan SABRET: L'exili polític català (Aymà, Barcelona, 1979) pp. 114-122.

(66) "Endavant" (París), núm. 69, juliol-agost 1954.

(67) Ibid. núm. 75, març-abril 1955.

(68) Ibid. núm. 78, agost-setembre 1955.

(69) Ibid.

(70) (núm 4 maig 1945)

(71) Ibid.

(72) Ibid. Resolució sobre política general.

(73) Ibid. Resolució sobre política catalana

- (74) Veure la primera part del capítol on són exposades les bases per a facilitar la unificació.
- (75) La ONU i nosaltres, article Editorial d'"Endavant" (Perpinyà) núm. 25, 1 de juliol del 1945.
- (76) L'hora decisiva, article Editorial d'"Endavant" (interior) núm. 4, gener 1947.
- (77) Després de l'Assemblea General de la O.N.U., article Editorial d'"Endavant", núm. 28, 29 de gener del 1947.
- (78) Ibid.
- (79) 15 desembre 1947.
- (80) Ibid.
- (81) Una traducció al castellà de l'article fou publicada al llibre La premsa clandestina, pp. 246-247, de J. OLIVER-J. i P. PAGES.
- (82) París, sense numerar, ni data, però segurament del juliol del 1950.
- (83) "Endavant" (París), núm.40, desembre 1950.
- (84) La nostra resposta, article Editorial d'"Endavant" (París) núm. 40, desembre 1950.
- (85) Veure F.FANES: La vaga de tramvies, cit.; també J.OLIVER-J. i P.PAGES: La premsa clandestina, cit., pp. 287-323.
- (86) Veure el número de març del 1951 i següents.
- (87) La lliçó de Barcelona, article Editorial d'"Endavant", n. 43, març 1951.

- (88) L'acció d'avui i demà, article Editorial d'"Endavant",
núm. 45, setembre-octubre 1951.
- (89) "Endavant" (interior), núm. 26, maig-juny, 1951.
- (90) "Endavant" (París), núm. 63, octubre-novembre 1955.
- (91) Ibid. núm. 80, desembre 1955- gener 1956.
- (92) Ibid., núm. 84, agost 1956. Aquest mateix número recull,
també, les resolucions aprovades en aquesta important reunió
del Consell de Coordinació del P.S.C.

PRESENTACIO

El present volum recull una relació de 4.144 fitxes bibliogràfiques de llibres i opuscles, publicats entre el 1939 i el 1975, els quals tenen com a punt comú de referència el franquisme o l'estat franquista.

El conjunt forma part d'un treball de recerca i de ressenya bibliogràfiques realitzat sota la direcció del Dr. Emili Giralt. La coordinació del treball i la major part de la recerca i localització de les obres i opuscles de la bibliografia la realitzà en Joan Oliver, a la tesi del qual s'adjunta com anex, col.laborant-hi en ella Joan Pagè i Pelai Pagès. A la redacció de les ressenyes, que per raons òbvies, no es recullen an aquest anex, hi col.laboraren, a més dels historiadors esmentats, Jesús Gutiérrez, Mercè Sala, Eva Serra i Gemma Tribó. El suport econòmic de la Fundació Jaume Bofill ha fet possible tant la tasca de recerca bibliogràfica com la redacció de les ressenyes.

La bibliografia abarca, com s'acaba de dir, les obres i opuscles que tenen com element comú el franquisme i l'estat franquista, les publicacions oficials o oficioses del règim i les de circulació legal a l'interior de l'estat i les publicades a l'exterior, i les de l'oposició, fins i tot les obres clandestines. Sempre i quan fossin editades entre l'abril del 1939 i el novembre-desembre del 1975.

En ella s'ha procurat omplir de manera exhaustiva el següent esquema previ:

Primer, entre les obres de caràcter general, les específiques sobre el franquisme i l'Espanya franquista, les que abarcaven un període concret de l'era de Franco i una mostra d'aquelles que, abarçant un període cronològic i temàtic més ampli, tractaven el franquisme.

Segon, els textos de caràcter ideològic i polític, oficials i de l'oposició (a l'interior i a l'exili), així com els de crítica.

Tercer, els textos legals, a través de la cita d'obres on eren aplegats sistemàticament, i les obres que comentaven o criticaven la legislació del règim franquista.

Quart, les obres que feien referència a les institucions polítiques del règim i de l'oposició.

Cinquè, les obres que tractaven aspectes concrets de la formulació i actuació polítiques del règim, i de les seves conseqüències; les que ho feien d'una manera general i les que ho feien sobre aspectes específics: política econòmica, social, cultural, informativa, educativa, militar, sanitària, judicial, repressiva, nacional-regional, laboral, sindical, turística, etc.

Sisè, les que feien referència als diversos aspectes i conjuntures de la política exterior: guerra mundial (Eix, División Azul", nacions aliades), guerra freda, Europa, C.E.E., Hispano-Amèrica, EE.UU. O.N.U., Gibraltar, Vaticà, Països Socialistes, etc.

Setè, les que tractaven la política colonial i, en concret, del Marroc, Ifni, Sahara Occidental, Guinea.

Malgrat l'exhaustivitat amb la que s'ha pretès confeccionar la relació bibliogràfica, la mateixa no és completa; en primer lloc, perquè moltes obres poden haver passat per alt; d'altres han estat recollits els títols a través de les fonts bibliogràfiques i del buidatge de les biblioteques que són citades a part, però la voluntat d'adjuntar una ressenya a la fitxa bibliogràfica a l'inventari, ha fet que no hagin estat incloses aquelles obres que no va ser possible consultar o localitzar una recensió; d'altres, finalment, donada l'abundància d'obres citades d'un mateix tema, no s'ha cregut oportú el multiplicar en excés la mostra. Amb tot, però, les llacunes que necessàriament hi ha hom creu que poden ser subsanades a partir de la informació del present recull.

El fet de centrar la recerca a Barcelona pot ser un altre element que influeixi sobre el contingut bibliogràfic i es doni una prioritat a Catalunya, sobretot pel que fa referència a la recollida de bibliografia de la clandestinitat i exili, puix que els fons bibliogràfics i de documentació clandestina consultats han estat únicament els ubicats a Catalunya (F.I.E.H.S.B., C.E.H.I.B., I.E.L.B., C.H.C.B., B.A. de Mont.).

Si d'una manera o altra aquest recull bibliogràfic pot ser útil a l'investigador o a qualsevol altra persona interes-

sada en l'estudi o aproximació al malauradament llarg període de la història de l'estat espanyol viscut sota la dictadura del general Franco, hauran estat assolits els objectius que hom pretenia en iniciar el treball.

FONTS BIBLIOGRÀFIQUES

- "Bibliografía Española".- Dirección General de Archivos y Bibliotecas.- València, 1969-1975( ).
- "Bibliografía General Española e Hispano-Americana".- Madrid, 1941-1942.
- "Bibliografía Hispánica".- I.N.L.E.- Madrid, 1942-1959.
- "Boletín del Depósito Legal de Obras Impresas".- Madrid, 1960-1-68.
- "Boletín de Orientación Bibliográfica".- Ministerio de Información y Turismo. Dirección General de Cultura Popular.- Madrid,
- "Índice Histórico Español".- Centro de Estudios Históricos Internacionales.- Barcelona, 1953-1975.
- "El Libro Español". Revista mensual del I.N.L.E.- Madrid, 1961.

RELACIO DE BIBLIOTEQUES CONSULTADES AMB LES SIGLES CORRESPONDENTS TAL COM FIGUREN AL FINAL DE CADA FITXA BIBLIOGRAFICA

B.A.B.	Biblioteca Arús, Barcelona
B.A.Mont.	Biblioteca de l'Abadia de Montserrat
B.C.B.	Biblioteca de Catalunya, Barcelona
B.C.E.S.	Biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, Sabadell
B.Col.Mèx.	Biblioteca del Colegio de México
B.N.M.	Biblioteca Nacional de Madrid
B.N.Mèx.	Biblioteca Nacional de México
B.P.B.	Biblioteca Privada, Barcelona
B.U.B.	Biblioteca Universitària, Barcelona
C.E.H.C.B.	Centre d'Estudis d'Història Contemporània, Barcelona
C.E.H.I.B.	Centre d'Estudis Històrics Internacionals, Barcelona
C.E.S.S.C.V.C.	Centro de Estudios Sociales de la Santa Cruz del Valle de los Caídos
C.U.B.(N.Y.)	Columbia University. Butler Library, New York
F.D.U.B.	Biblioteca de la Facultat de Lletres de la Universitat de Barcelona
F.I.E.H.S.B.	Fondation Internationale d'Etudes Historiques et Sociales sur la Guerre Civile d'Espagne de 1936-1939, Barcelona
I.E.L.B.	Institut d'Estudis Laborals (E.S.A.D.E.), Barcelona
I.E.S.S.C.B.	Instituto de Estudios Sociales, Sindicales y Cooperativos de Barcelona
N.Y.P.L.	New York Public Library
N.Y.U.B.	New York University, Elmer Bobst Library
P.S.U.C.B.	Arxiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya Barcelona
S.H.U.B.	Seminari d'Història de la Universitat de Barcelona

CRITERIS D'ORDENACIO

Ordre alfabètic d'autors, editors o director.

Obres anònimes: pel títol.

Obres patrocinades per alguna entitat: entrades pel nom de l'entitat, excepte quan apleguen articles signats, conferències, etc., que són entrades pel títol.

Quan és una obra col·lectiva, si els autors són més de quatre, també és entrada pel títol.

Pseudònims: sempre que era conegut el nom de l'autor, les obres han estat entrades pel seu nom entre parèntesi seguit del pseudònim.

Cada entrada -autor, entitat, etc.- és ordenada cronològicament. Quan això és impossible, ho és alfabèticament per títols. En l'ordenació cronològica es té en compte, sempre que és possible, la primera edició de l'obra.

Els informes i obres de periodicitat anual no hi figuren. En alguns casos, però, ha estat inclòs un volum com a indicació (exemple: "Informes anuals de l'O.C.D.E."; "Espanya, perspectiva 196..").

Els opuscles i obres de la clandestinitat són d'una tipologia tan diversa i complexa que moltes vegades ha estat impossible donar una fitxa bibliogràfica completa i precisa.

Cada fitxa bibliogràfica conté al final les sigles d'una biblioteca on existeix l'obra. Quan no hi figuren sigles vol dir que la referència ha estat tretta d'"Índice Histórico Español" i després l'obra no ha estat possible consultar-la a cap biblioteca.

REPERTORI BIBLIOGRAFICI

- ABAD DE SANTILLAN, DIEGO: Mensaje acerca de la situación actual del Movimiento Libertario Español. Exposición hecha por el compañero... en la Asamblea de militantes de la subdelegación de la CNT en La Argentina, el 10 de Junio de 1946, aprobado por unanimidad con el acuerdo de hacerlo llegar al movimiento libertario español de América, Europa y Africa. Circulación interna.- s.e.- Buenos Aires, 1946.- 30 p. (21x13).- FIEHSB.
- : Estrategia y táctica. Aver, hoy, Mañana.- Col. "Biblioteca Cajica de Cultura Universal", nº 100.- Ed. José M. Cajica Jr.- Puebla(Mexico), 1971.- 327 p. (14x9,7) SHUB.
- ABARCA, PEDRO: Cartas a las nuevas generaciones españolas.- Col. "Perspectivas Españolas", nº2.- Ed. Finisterre México, 1968.- 188 p. (17x11).- SHUB.
- ABELLA I GIBERT, DELFI: El nostre caràcter.- Col. "Panorama actual de les idees".- Ed. Rafael Dalmau.- Barcelona, 1961.- 64 p. (18,5x13,5).- SHUB.
- ABELLAN, JOSE LUIS: La cultura en España(ensayo para un diagnóstico).- Col. Divulgación universitaria. Serie cuestiones españolas, 30.- Ed. Cuadernos para el diálogo.- Madrid, 1971.- 348 p. (18x11,5).- FIAB.
- ACCIO LEMONEUTICA EUBLEA.- s.e.- Barcelona, 1966.- 4 p. multcop. (31x22).- BNM.
- ACCION CATOLICA ESPAÑOLA: Declaración colectiva de los Revdmos. Metropolitanos y Estatuto.- Graficas Benzal.- Madrid, 1960².- 59 p. (16,5x12).- BNM.
- ACCION CATOLICA OBRERA: La lucha de clases.- Ed. SAPIENSI distribuciones- libros.- Madrid, 1959.- 24 p. (19x1,5) BNM.
- ACCION COMUNISTA: Plataforma política.- s.e.- s.l.- 1970-1971.- 32 p. (21,5x13,5).- CEHIB.

- : Orientaciones tácticas para el movimiento obrero.-
s.e.- s.l.1972.- 40 p.(21x14,5).- CEHCB.
- ACCION ESPAÑOLA TRADICIONALISTA: Esquema Doctrinal.-
Ed. Publicaciones de la Delegación Nacional de la AEE.
Madrid, 1964.- 32 p.(21,5x15).- BNM.
- ACCION REPUBLICANA DEMOCRATICA ESPAÑOLA: Manifiesto de
fundación y bases doctrinales.- s.e.-s.l.1959.- 105.
(20,5x13).- FIEHSB.
- : Homenaje a Jose Giral.- Ed. ARDE.-Mexico, 1963.- 32 p.
(22,5x16).- CEHCB.
- ACCION SOCIAL EMPRESARIAL: Valoración empresarial de los
resultados de los convenios colectivos en España(1958-
-1970).- Ed. Fondo para la investigación Económica y so-
cial de la Confederación española de Cajas de Ahorros.-
Madrid, 1972.- 215 p. (21,5x15,5).- IEESCB.
- ACEVELO, EVARISTO: Cartas a los coltíboros empujados.-
Introducción de DAMASO SANTOS.- Sección Cultural. Serie
ensayos.Col."Novelas y Cuentos".- Ed. Magisterio Es-
pañol, S.a.-Madrid, 1969.- 368 p. (18x11).- IEESCB.
- : El despiste Nacional.- 3 vols.-Ed. Magisterio Español
Madrid, 1971.- 364+340+338+p.(18x11).- IEESCB.
- : Carta abierta a un hincha.- Grupo editorial Guadiana.
Col."Carta Abierta".- Ediciones 99.- Madrid, 1973.-
113 p. (21x13,5).- IEESCB.
- ACEVES, JOSEPH: Cambio social en un pueblo de España .-
Barral editores.- Barcelona, 1971.- 202 p.(13x19).-
IESSCB.
- ACTO de conmemoración del XXXVIII aniversario de la Fun-
dación de la Falange Española,celebrado en el Palacio del
Consejo Nacional del Movimiento, el 29 de Octubre de 1971.
Discursos de Jesus F. Bueno Álvarez,conferenciario Nacional del
Movimiento,Raimundo Fernandez Cuesta, delegado de la Falange
General de Falange Española y Francisco Franco, Presidente

- Jefe nacional del Movimiento.-Ediciones del Movimiento Madrid, 1971.-48 p. (21x14,5).- SHUB.
- ACTO conmemorativo del XXV aniversario de la promulgación de la Constitución de la República española, celebrado por los diputados de las Cortes constituyentes en el exilio.- s.e.-Mexico, 1956.- 28 p.ilustr.(23x15).- B.N.Mèx.
- LA agricultura y el desarrollo económico y regional.- Serie Monografías, nº12.- Ministerio de Agricultura.Servicio Nacional de Concentración Parcelaria y Ordenación Rural.- Madrid,1964.- 106 p. (24,5x17,5).- BNH.
- AGRUPACION PATRIOTICA CATALANA: Als catalans de Xile.- Impr. "La Sud-America".- Santiago de Xile, 1943.- 23 p. (18x13,5) FIEHSB.
- AGRUPACION DE EXPORTADORES METALURGICOS DE CATALUÑA: Plan de acción expansiva de la exportación metalúrgica.- Ed. Graficas Saturno.- Barcelona, 1969.- 198 p (24x17).- IESECB.
- AGRUPACION GUERRILLERA DE LEVANTE Y ARAGON: Llamamiento. Por un consejo central de la resistencia antifranquista. Por un programa nacional y democrático.- Ed. Patronato de ayuda a A.G.L.A.- Mexico, 1948.- 16 p.(16x11).-BAR.
- AGRUPACION DE PERIODISTAS DE INFORMACION ECONOMICA: La Economía española en crisis. Informe 1974-1975.- Ed. Graficas Cañizares.- madrid, 1975.- 245 p.(22x16).- IESECB.
- AGRUPACION SOCIALISTA ESPAÑOLA-PSOE; UNION GENERAL DE TRABAJADORES: El P.S. y la UGT frente al problema político de España.- Ed. Adelante.- Mexico, 1947.- 104 p.(20x15).- CEHCB.
- AGUADO, SANCHEZ, FRANCISCO: El maquis en España. Su historia.- Ed. Libreria Editorial San Martin.- Madrid, 1975.- 117 p., 24 f. ilustr. (21,5x14).- CEHCB.
- : El maquis en España. (Sus documentos).- Libreria Editorial San Martin.- Madrid, 1975.- 468 p.(21x14,5).- CEHCB.

- AGUILAR CANOSA, SANTIAGO: Las inversiones de capital extranjero en España.- Ed. Banca Más Sardá.- Barcelona, 1973.- 70 p. (30x20,5).- CEHCB.
- AGUILAR GÓMEZ, ANTONIO: Índice General de Legislación Social. Comprende cronológicamente, por fichas individuales, cuantas disposiciones se han dictado sobre cada materia y Reglamentación.- Ed. Aldus, artes gráficas,- Santander, 1964⁵.- 655 p. (22x16).- IESSCB.
- AGUIRRE, JULIEN: Operación Oro. Cómo y por qué ejecutamos a Carrero Blanco.- Edes. Mugalde-Ed. Ruedo Ibérico.- Hendaye-Paris.- 1974.- 191 p. (21,8x15,5).- SHBR.
- AGUIRRE BELLVER, JOAQUÍN: Por los pasillos de las Cortes.- G. del Toro, editor.- Madrid, 1972.- 263 p.-30 lam. (22x14) FDUB.
- AGUIRRE DE CARCER, NUNO; FERNÁNDEZ DE LA LOZA, GOZALO: La política exterior de España;- Editora nacional-IEP.- Madrid, 1963,- 63 p. (23,5x16).- BUB.
- AGUIRRE ELUSTONDO, JOSÉ ANTONIO: Así está la enseñanza primaria. Hablan los maestros. Informe CAUR.- Ed. Aguirre Elustondo.- San Sebastián, 1969.- 334 p. (22x27).- IESSCB.
- AGUIRRE Y LECUBE, JOSÉ ANTONIO DE: De Guernica a Nueva York pasando por Berlín.- Ed. Vasca, Ekin.- Buenos Aires, 1943 426 p ilustr. (20x14).- B.N.Méx.-
- : Cinco Conferencias pronunciadas en un viaje por América. Ed. Vasca Ekin, s.r.l.- Buenos Aires, 1944.- 256 p. (20x14).- CEHCB.
- : Freedom was flesh and blood.- Ed. Victor Gollancz, ltd. London, 1945.- 290 p (19x12,5).- CEHCB.
- : Mensaje de Gabon del ^rresidente... s.e.- New York, 1966. 4 p. (27,5x22).- FIEUS.

AGUSTI, IGACIO: Cataluña entre tradición y revolución.

Col. "O crece o muere".- Ed. Aleneo.- Madrid, 1952.-
40 p. (19x12).- SHUB.

-: Ganas de hablar.- Col. "Espejo de España".- Ed. Planeta.
Barcelona, 1974.- 437 p. (25x17).- IES CB.

ALABATE LAFFITE, JOAQUIN: La intervención del personal en
las empresas.- Ed. Organización Sindical.- Madrid, 1965.-
101 p. (13x21).- IESSCB.-

ALATZ, FELIPE: Hacia una Federación de Autonomías Ibéricas
F.A.I.- XVII fascículos.- Ed. Tierra y Libertad.- Bordeaux,
1945-1948.- 32+32+32+32+32+32+32+31+32+32+32+32+67+48+
31+40 p. (21x14).- SHUB.

-: Indalecio Prieto padrino de Neurín y campeón anticomunis-
ta.- Ediciones "Paginas Libres".- Toulouse, 1947.- 39 p.
(21x13,5).- FIEHSB.

-: Sugestión de España en el mundo.- Ed. por la Federación
Local del Movimiento Libertario Español CML de Toulouse, con
el apoyo de la colectividad Gráfica.- Toulouse, 1948.- 46p.
(21x13,5).- CRHTB.

-: La FIJL en la lucha por la libertad. Vidas cortas pero
llenas.- Ediciones Juveniles.- Paris, 1954.- 32 p. (21x14)
FIEHSB.

ALAMO, JUAN DEL: Gibraltar ante la historia de España. Com-
pendio de los principales sucesos acaecidos en dicha ciudad
desde su fundación hasta nuestros días.- Prólogo de Antonio
Tovar Llorente.- Edic. Garcia Enciso.- Madrid, 1942.- 285 p.
(21x15).- BUB.

-: El muro levantado. Poema de la Resistencia Española. E. C.
Island.- Caracas, 1970.- 318 p. (20,5x14,5).- SHUB.

- ALAMO URRUTIA, LUCIO DEL: La unidad e independencia económica de España. (Ensayo). - Ediciones de Conferencias y Ensayos.- Bilbao. s.a.- 43 p. (18x13).- BNM.
- : Meditaciones sobre la independencia de España. - Publicación del Seminario de Estudios Políticos de La Falange de Almería, IV.-Jefatura provincial del FET y de las JONS. Almería, 1950.- 24 p. (21,5x15,5).- BBR.
- ALARCON BENITO, JUAN: Francisco Franco Condillo de España. - Ed. Martin Senen Martin.- Avila, 1960².- 143 p. (19,5x11,5) BNM.
- ALAVEDRA, JOAN: Personatges inoblidables i altres records. Pròleg de DOMENECH GUANSE.- Col. Biblioteca Selecta.- Barcelona, 1968.-278 p. (18x11,5).- BBR.
- ALBEROLA, OCTAVIO; GRANSAC, ARIANE: L'Anarchisme espagnol Action revolution aire internationale.1961-1975. Ed. Christian Bougeois.- Paris, 1975.- 272 p.(17,5x11,5).- CCHCB.
- ALBERT I CORP, ESTEVE: Els problemes de demà. - Col."Entre tots ho farem tot",17.- Edicions d'Apuntació Catalana.- Barcelona, 1965.- 27 p. (21,5x14,5).- BBR.
- ALBERTI, RAFAEL: Poemas escénicos(Primera serie)1961-1962. - Col."Poetas de Ayer y de Hoy".- Ed. Losada.-Buenos Aires, 1962.- 110 p. (20.12,5).- BPB.
- ALBIÑANA Y GARCIA QUINTANA, CESAR: La empresa pública industrial en España;el INI. - Presentación de JOSE M^o LOPEZ DE LETONA.-Dirección y supervisión a cargo del Doctor...- Ed. Ministerio de Hacienda-Instituto de Estudios Fiscales.- Madrid, 1973.- 365 p. (18x11).- IESSCB .
- ALBIOL MONTESINOS, IGNACIO: Representación sindical en España. Un estudio sobre la normativa electoral sindical. - Col."Biblioteca Teores de Estudios Sindicales".-Ed. IESSCB.- Madrid, 1972.- 429 p.(21x14).- IESSCB.

- ALBO PARTI, RAMON: Factores influentes. Estadística de los factores influentes en el extravío de los menores indeseados en 1944 en la acción tutelar reformativa permanente del Tribunal Tutelar de Barcelona. Comunicación presentada a la IX Asamblea General de la Unión de Tribunales Tutelares de Menores celebrada en Bilbao los días 25, 26, 27 de Junio de 1945.-Ed. Tribunal Tutelar de Menores de Barcelona.-Barcelona 1945.- 79 p. (24x17).- FIEHSB.
- ALBORNOZ, ALVARO DE: Páginas del destierro.- Ed. Guetzal.- México, 1941.- 339 p. (20x13,5).- B.N.Méx.
- : Izquierda Republicana en la Junta Española de Liberación Informe pronunciado por D... en la Asamblea celebrada el día 24 de Febrero de 1944.- Editado por el "Ateneo Salmeron" (Izquierda Republicana) en México.-México, 1944.- 23 p. (16x12,5).- FIEHSB.
- : El problema español. Discurso pronunciado por F... el día 18 de Febrero de 1948.- Ed. Ministerio de Propaganda de la República Española. Imprimerie S.I.- Paris, s.a.- 7 p. (21x14).- FIEHSB.
- : La crisis española y las instituciones republicanas. Discurso pronunciado en la sala de conferencias del Palacio de Bellas Artes de México, el 13 de marzo de 1948. Ed. Ministerio de Propaganda de la República Española. Societé d'Impressions Parisienne.- Paris, 1948.- 15 p. (21x13,5).- FIEHSB.
- : La España democrática.- Ed. Izquierda Democrática-Ateneo Salmeron.- México, 1948.- 20 p. (16,5x11,5).- BAB.
- : La República democrática y liberal. Discurso pronunciado, por... jefe del Gobierno Republicano español, el día 18 de Julio de 1948 en la Sala Pleyel de Paris. Conferencia del 18 de Julio.- Ed. Ministerio de Información, Prensa y propaganda de la República Española. Societé Parisienne d'Impressions.s.a.- Paris, s.a. 20 p. (21x13).- FIEHSB.

- ALCALA-ZAMORA, NICETO: Régimen político de convivencia en España. Lo que no debe ser y lo que puede ser.- Ed. Claridad.- Buenos Aires, 1945.- 245 p. (19x14,5).- B.N.Méx.
- ALCARAZ, FEDERICO M.: Espíritu Español.- Ed. Boris Bureba.- Madrid, 1948.- 354 p. (20x14).- BUB.
- ALDERETE, RAMON DE: --- y estos Borbones nos quieren gobernar. Recuerdos de veinte años al servicio de S.A.R. Don Jaime de Borbón.- Edición del mismo autor.- Asnières, 1974.- 129 p. (23x16).- SHUB.
- ALFEREZ, GABRIEL: Asociaciones, partidos y acción política. Editora Nacional.- Madrid, 1974.- 206 p. (21x15).- BCES.
- ALFONSO, CARLES: La España cotidiana.- Viejos y nuevos achaques.- Col. Documento periodístico.- Ed. L'ESPRESSO.- Barcelona, 1970.- 213 p. (18x11).- BUB.
- ALGARRA RAPEGAS, ANTONIO: Estampas de España. Guiones patrióticos autómatizados para su radiodifusión por la autoridad militar regional y su publicación por EHC del ejército.- Ed. T.E. Zaragoza Deportiva.- Zaragoza, 1958.- 254 p. (20,5x14).- BCB.
- ALGORA MARCO, ABELARDO; HERNANDEZ ORZANO, JESU UTR: Código de Justicia Militar de 17 de Julio de 1945, con notas, concordancias y una selección de jurisprudencia, completando con las disposiciones vigentes de mayor interés.- Ed. Aguilar.- Madrid, 1963.- XIX+525 p. (16x11).- IESSOR.
- ALGUNOS detalles y datos significativos sobre las torturas. s.e.- Madrid, 1973.- 5 fol. (-x-).- CEHIB.
- ALIANZA DE LA JUVENTUD DEMOCRATICA GUATEMALTECA; De la España democrática a la tiranía franquista. Jornada de solidaridad con la juventud antifranquista española.- Centro Editorial.- Guatemala, 1949.- 44 p. (19,5x14).- FAVHBB.
- ALIANZA SINDICAL UGT-CNT-STV: Mensaje a los trabajadores. Sense imp. Toulouse, gener de 1963.- 8 p. (21,5x14).- FAVHBB.

- ALLENDE Y GARCIA-BAXTER, TOMAS: Interpelación sobre política agraria, expuesta por D... ante el pleno de las Cortes Españolas, el día 27 de Abril de 1965.- Ed. Cámara oficial sindical agraria.- Logroño, 1965.- 20 p. (15x10,5) BNM.
- : La política agraria del futuro. Conferencia pronunciada por el Ministro de Agricultura en la "Tribuna "Alferez Provisional".- Ed. Ministerio de Agricultura.- Madrid, 1970. 37 p. (19,5x12).- BNM.
- : Discurso de presentación del proyecto de Ley sindical en la Comisión de presidencia y leyes fundamentales de las Cortes Españolas.- Col. Sindicalismo.- Servicio de información y publicaciones sindicales.- Madrid, 1970.- 76 p. (20x15).- BNM;
- : Discurso del ministro de agricultura ante el pleno de las Cortes Españolas con motivo de la presentación de los proyectos de ley de creación del Instituto de Reforma y Desarrollo agrario (IRDA) y de comarcas y líneas mejorables. 20-VII-1971.- Ed. Ministerio de Agricultura.- Madrid, 1971.- 28 p. (19,5x12).- BNM.
- : Discurso del ministro de Agricultura con motivo del homenaje al servicio nacional de cereales. Cáceres, 27 de Julio de 1971.- Ministerio de Agricultura.- Madrid, 1971. 16 p. (19,5x11).- BNM.
- : La política agraria española en 1971. Texto de la investigación del ministro de agricultura... a TVE, 11-II-72.- Ministerio de Agricultura.- Madrid, 1972.- 15 p. (19½x11½) BNM.
- ALLER, RAMON M^a: La política en la universidad española.- Col. "El libro de bolsillo Doncel".- Ed. Doncel.- Madrid, 1975.- 234 p. (18x11).- IESSCB.
- ALMANSA PASTOR, JOSE MANUEL: La participación del trabajador en la administración de la empresa.- Ed. Papeles.- Madrid, 1965.- 399 p. (13x21).- IESSCB.

ALONSO OLEA, MANUEL: Pactos colectivos y contratos de grupos.- Ed. Instituto de Estudios Políticos.- Madrid, 1955.-

- ALONSO OLEA, MANUEL; DUCUE, JUSTINO F.; GARCILÓPEZ, ADOLFO DE MIGUEL; MARTINEZ ESTERUELAS, CRUZ: Sindicalismo y política social.- Ed. Organización Sindical Española. Servicios Jurídicos. Edcs. y Publicaciones Populares.- Madrid, 1967.- 145 p. (21x15,5).- FEUR.
- ALONSO- PUEYO, SABINO: Filosofía y narcisismos. En torno a los pensadores de la España actual.- Ed. Guerri.- Valencia 1953.- 235 p. (21,5x15).-
- ALTA COMISARIA DE ESPAÑA EN MARRUECOS: Recorrido político-militar de SE el Alto Comisario teniente general Valera a los territorios de Gomara, Rif y Kort (Marruecos).- Imp. del Majzen.- Tetuan, 1948.- 90 p. 48 lam. (19x15).-BNM.
- ALTABELLA GRACIA, PEDRO P.: El catolicismo de los nacionalistas vascos, - Prólogo del Excmo. Sr. A.A. de la Diócesis de Vitoria. Editora Nacional.- s.l. 1939.- 218 p. 12 lam. (20,5x15,5).-PCB.
- ALTABIZKAR: Les Basques un peuple, une nation. Euskadi dans L'Europe.- Ed. ELKAR.- Anglet(France), 1974.- 62 p. (15,5x11).- CEHIB.
- : Euskadi Nucleaire. (Le dossier des centrales Nucleaires au Pays Basque).- Editions ELKAR.- Bayonne, 1974.- 48 p. (29,5x21).- CEHIB.
- ALTO de los leones de Castilla. Concentración Regional de Ex-Combatientes de las dos Castillas. XIX de Octubre de MCMLII.- Ed. Gerper.-Valladolid, 1952.- 72 p. (24,5x17). CEHCB.
- ALVAREZ, CONSTANTINO: El Mensaje del Movimiento Republicano Español.- s.e.-s.l.-s.a.- 16 p. (21,5x15).-FIEHSB.
- ALVAREZ, FAUSTINO F.: Agonía y muerte de Franco.-Prólogo de LUIS Me ANSON.- Col. "Sin secreto España".- Ed. Barco.- Madrid, 1975.- 193 p. (21x15).- BHM.

- ALVAREZ, RAMON: Importancia y futuro del sindicalismo.- Editores Mexicanos Unidos.- Mexico, 1967.- 62 p. (18x12).- FIEHCR.
- : Vicio y nuevo. Ideas y realidades en la Historia.- Col. "Comunidad Ibérica".- Editores Mexicanos Unidos.- Mexico, 1967.- 63 p. (18x12).- SHUB.
- : Eleuterio Quintanilla (Vida y obra del Maestro). Contribución a la historia del sindicalismo revolucionario en Asturias.- Editores Mexicanos Unidos.- Mexico, 1973.- 453 p. (20,5x13).- SHUB.
- ALVAREZ, SANTIAGO: Ensayo sobre el problema nacional de Galicia.- Ediciones Galicia.- Edegem (Bélgica).- s.a.- 116 p. (19,5x13).- SHUB.
- ALVAREZ FERRERAS, FELIX: Vicisitudes de la lucha.- Ed. Tierra y Libertad.- Mexico, 1970.- 110 p. (22x15).- SHUB.
- ALVAREZ-GENDIN, SABINO: Teoría sobre la resistencia al poder público. El caso español.- Imprenta Vda. de Flores.- Oviedo, 1939.- 122 p. (23x16,5).- BHH.
- : Las Cortes Españolas.- Ed. Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Oviedo.- Oviedo, 1947.- 105 p. (25x17).- SHUB.
- : La administración española en el protectorado de Marruecos, plazas de soberanía y colonias de África.- Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto de Estudios Africanos.- Madrid, 1949.- 135 p. (24x17).- BNM.
- ALVAREZ DE MIRANDA, JOSE MA: Conflictos colectivos laborales.- Ed. Centro de Estudios Sindicales.- Madrid, 1963.- 38 p. (24x17).- IESSCB.
- ALVAREZ PUGA, EUIVARDO: Historia de la Falange.- Prólogo de MANUEL HEDILLA LARREY.- Col. "Documento periodístico".- Ed. FOPESA.- Barcelona, 1969.- 221 p. (18,5x10,5).- BHR.

- : Matesa, más allá del escándalo.- Dossier Mundo,- Ed. DOPESA.- Barcelona, 1974.- 362 p. (19,5x12,5).- BNM.
- ALVAREZ PUGA, EDUARDO; CLEMENTE, JOSE CARLOS; GIRONES, JOSE MANUEL. EQUIPO MUNDO: Los 90 ministros de Franco.- Prólogo de EMILIO ROMERO.- 18 entrevistas de MANUEL DEL ARCO.- Epílogo de AMANDO DE NICUEL.- Col. "Testimonio de Actualidad", nº2.- Ed. DOPESA.- Barcelona, 1970.- 534 p. (21x20,5).- SHUB.
- ALVAREZ RENDUELES JOSE RAMON: La Dinámica del Gasto Público.- Selección e introducción de...-Ed. Instituto de Estudios Fiscales. Ministerio de Hacienda.- Madrid, 1974.- 441 p. (18,5x11).- IESSCB.
- ALVAREZ RODRIGUEZ, GABRIEL: Nuestro capitalismo de cada día.- Prólogo de ALFONSO C. COMIN.- Ed. Laia.- Barcelona, 1973.- 169 p. (18,5x11,5).- IESSCB.
- ALVAREZ RUBIANO, PABLO: La historia y el problema de España. (Lección inaugural para la Apertura del Curso 1962-63). Ed. Universidad de Valladolid.- Valladolid, 1962.- 116 p. (24x17).- SHUB.
- ALVAREZ SACRISTAN, ISIDORO: Introducción a la sociología del Trabajo.- Prólogo de ADOLFO MUÑOZ ALMOSO.-Col. "Biblioteca de Innovación Educativa", serie IX. Educación de Adultos y Mundo del trabajo.- Ed. Paraninfo.- Madrid, 1971.- 285 p. (24x17).- IESSCB.
- : Sindicalismo en la radio. Serie de editoriales emitidas en el espacio "Labor" de "La voz de Guipuzcoa" durante el curso 1972-73 bajo la firma de ...-Ed. Organización Sindical de España.- S. Sebastian, 1973.- 38 p. (16x24) IESSCB.
- : Sindicograma. La Organización Sindical Española en los 50 años.- Ed. Escuela Sindical de Guipuzcoa.-S. Sebastian, 1973.- 35 p. (21x30).- IESSCB.

- : Las regiones en pie..- Editora Nacional.- Madrid, 1974
97 p. (21x15,5).- BNM.
- ALVAREZ SERRANO, RAFAEL: La milicia universitaria. Normas y consejos para los caballeros aspirantes a oficiales de complemento.- Manuales de Instrucción pre-militar superior.
1.- Ed. Diana, Artes Gráficas.- Madrid, 1944.- 199 p.+ 4
lam. (20,5x13).- BNM.
- ALVAREZ DE TOLEDO, ISABEL: La huelga.- Edicions de la Li-
brairie de Globe.- Bucarest, 1970².- 285 p. (20x14).- SHUB.
- : La Base. (Novela).- Ed. Bernard Grasset.- París, 1971.-
220 p. (20x13).- SHUB.
- ALVAREZ DEL VAYO, JULIO: La Situación de España.- Ed. Es-
paña combatiente (sección México).- México, 1949.- 18 p.
(18¹/₂x12¹/₂).- BAB.
- : Exilio y Liberación.- Ediciones de Medianoche. Editorial
del Frente Español de Liberación Nacional 2.- s.l.-1964.-
36 p. (17x11).- FIEHSP.
- AMADOR GARRANDI, FLORENCIO: Ensayo bibliográfico de las
obras y folletos publicados con motivo del Movimiento
Nacional. Mas de 600 títulos y 250 notas bibliográficas.
Prólogo de D. JOSE LUIS GAYTAN DE AYALA.-Ed. Diputación
Provincial de Vizcaya.- Bermeo, 1940.- 163 p. (21,5x14)
BCB.
- AMBLARD, MANUEL: Muerte después de Reyes. Relatos de cau-
tividad en España.- Ed. Era.- México, 1966.- 192 p. (19¹/₂
x13).- CEHCR.
- AMERICANS FOR DEMOCRATIC ACTION: L'Espagne et Franco vus
par les Américains.- Ed. L'association des Amis de la
République Espagnole.- Washington, s.a.- 16 p. (23¹/₂x10).
FIEHSB.
- AMNESTY INTERNATIONAL: Political imprisonment in Spain.
An ... Report.- Ed. Amnesty International Publications,
London, 1973.- 35 p. (30x21).- IELB.

- : Informe de ... misión a España.- Ed. Amnesty International Publications.- Nottingham, 1975.- 28 p. (21x15).-CEHIB.
- AMNISTIE: Conférence d'Europe Occidentale pour l'amnistie aux emprisonnés et exilés politiques espagnols.(Paris, 1961)
Ed. Secretariat de la Conférence.- Paris, 1961.- 184 p. (21x13,5).- CEHCB.
- AMO, JULIAN; CHARMTON, SHELBY: La obra impresa de los intelectuales españoles en América, 1936- 1945.- Bibliogr. comp. por ...-Prologo de ALFONSO REYES.- Ed. Stanford University.- Stanford, California, 1950.- XIII+ 145 p. (26x17).- B.N.Mex.
- AMOVERI, FRANCESCO: Statto Cattolico e Chiesa Fascista in Spagna. Analisi critiche ed esperienze alternative.- Ed. CELUC.- Milano, 1973.- 204 p. (22x11,5).- CEHCB.
- AMSDEN, JON: Convenios colectivos y Lucha de clases en España.- Prólogo de JUAN MARTINEZ ALEA.- Col."España Contemporánea".- Ed. Ruedo Ibérico.- Paris, 1974.- XI+ 172 p. (24x16).- SHUB.
- ANALISIS del desarrollo del movimiento obrero.- s.e.- Barcelona, 1969.- 13 p. (315x215).- CEHIB.
- ANALISIS del franquismo II.1936 sic.-1966, del final de la guerra civil al referendum.- Cuadernos de critica,1.- Edita Comité Universitario del PSUC.-s.l. (1966-67?).- 51 p. (32x21).- IELB.
- ANALISIS DE la Oposición española.- s.e.-s.l.-(1967).- 47 p. (355x215).- CEHIB.
- ANARCOSINDICALISMO. Antecedentes.Declaración de Principios Finalidades y Tácticas. Acuerdos de Congresos.- Ediciones Espoir.- Toulouse, 1973.- 32 p. (18,5x12,5).- SHUB.
- EL ANARCOTISMO ibérico en el Congreso Anarcuista Internacional de 1958.- s.e.-s.l.s.a.- 59 p.(21x15,5).-SHUB.

- ANDERSON, CHARLES W.: The political economy of modern Spain. Policy-making in an authoritarian system.- The University of Wisconsin Press.- Madison (Wisconsin).- 1970.- XVI + 282 p. (22x15).- HYUR.
- ANDERSON, JOHN: Blodsvillett i Spanien.- Ed. Federativa Förlag.- Stockholm, 1955.- 80 p. (19,5x13).- FAB.
- ANDES, COMITÉ DE LOS: Teoría y acción. España ante el futuro.- Col. "Aspectos del Mundo Actual".- Ed. Afrodisio Aquado.- Madrid, 1965.- 271 p. (21x13,5).- DEWRYC.
- ANDUJAR, MANUEL: Cartas son cartas.- Ed. Finisterre.- México, 1968.- 146 p. (17x11,5).- CEHCB.
- ANGEL, MIGUEL: Los guerrilleros españoles en Francia. 1940-1945.- Prefacios de ROY-PANGUY y JEROME RAVANEL. Epílogo de SANTIAGO CARRILLO. Ediciones de Ciencias Sociales del Instituto Cubano del Libro.- La Habana, 1971.- 256+64 lam. (23x15).- SHUB.
- ANGLADA PRIOR JOSE: El sistema fiscal y la condición de las clases trabajadoras.-s.e.- Madrid, 1959.- 104 p. (24x17).- CEHCB.
- ANGULO UÑIBARRI, JAVIER: Documentos socio-políticos de obispos españoles. (1968-1972).- Col. Justicia y Paz, nº2.- Ed. Propaganda Popular Católica.- Madrid, 1972 255 p. (18x15,5).- SHUB.
- 2: Cuando los vecinos se unen.- Col. "Justicia y Paz", nº3.- Ed. Propaganda Popular Católica.- Madrid, 1972 165 p. (18x15,5).- SHUB.
- ANIVERSARIO DEL 18 de JULIO DE 1936, EN ESTE XXV: s.e.- s.l.-s.a.- 12 p. (21x13,5).- IELB.
- XXI ANIVERSARIO de la Revolución. Gran Mitin en el Palacio de los Deportes de Toulouse celebrado el 23 de Julio de 1967. Prólogo de MIGUEL GELMA.- Impr. des Gondolans.- Charry-le-Roi, 1968.- 40 p. (18x12).- SHUB.

ANILLO, JUAN: Estructura y problemas del campo español.-
EDICUSA.- Madrid, 1966.- 256 p. (18x12).- EUR.

VINGT ANNEES DE VIE ET DE LUTTE DES TRAVAILLEURS ESPAGNOLS
SOUS LA DICTATURE FASCISTE DU GENERAL FRANCO: Supplément
au numero 3-1959 du "Mouvement Syndica Mondial".- Edité
par la Société Française d'Éditions et Publications.-
Paris, s.a.- 64 p. (21x13).- FIEHSR.

VEINTICINCO años de antijuricidad de la represión polí-
tica en España.- s.e.-s.l.- 1964.- 13 p. (20x13,5).-B.
A. Mont.

1960-1969 Diez años de desarrollo económico en España.-
Documentación Española, 1.- Marzo, Artes Gráficas.- Ma-
drid, 1970.- 34 p. (23,5x15).- BNM.

XXV años de historia de la Hermandad de Nuestra Señora
del Pilar para funcionarios de Correos.- Ed. Ernesto
Gimenez.- Madrid, 1960.- 210 p. + 23 fot. del text.-
(21,5x14).- SHUB.

VEINTE años de paz en el movimiento Nacional bajo el man-
do de Franco, -Resumen General.- Secretaría General del
Movimiento. Delegación Nacional de Provincias de F.E.T
y de las JONS.- Madrid, 1959.- 164+55 lám. (36x26,6).-

25 AÑOS DE PAZ vistos por 25 escritores españoles.- Do-
cumentos informativos 6.E.- Edición patrocinada por la
Junta Interministerial para la Conmemoración del "XXV ani-
versario de la Paz española".- Madrid, 1964.- 278 p. (21x
x13).- BNM.

CIEN AÑOS en la vida del ejército español.- Palabras fi-
nales del Excmo. Sr. D. ANTONIO ALCUBILLA PÉREZ.- Col. "Li-
bros de actualidad Política".- Editora Nacional.- Madrid,
1956.- 192 p. (22x13,5).- SHUB.

AÑO VEROS, ANTONIO: Pastoraes. P. FEDERICO GÓMEZ, prelado ec-
clésiástico de S.S.- Col. El fruto de la verdad.- Ed. Temis.
Madrid, 1970.- 268 p. (17½x11').- BONS.

- : El Cristianismo, mensaje de salvación para los pueblos. Homilias de Mons... leídas en las Iglesias de la diócesis de Bilbao, el día 24-II-74.- s.e.-s.l.-1974.- 3 fol.multic. CEHIB.
- ANSALDO, JUAN ANTONIO: ¿Para qué....? (De Alfonso XIII a Juan III).- Ed. Vasca Ekin.- Buenos Aires, 1991.- 563 p. (21,5x14,5).- B.N.Mex.
- ANSON, LUIS MARIA: La hora de la Monarquía.- Col. De Doctrina Monárquica.- Ed. Circulo.- Zazagoza, 1958.- 254 p. (18x12,5).- BNM.
- ANTECEDENTES, Historia y doctrina del Movimiento Nacional (Temas sobre formación patriótica).- Publicaciones de la editorial Instituto Samper.- Madrid, 1941.- 174 p. (21,5x15,5).- BNM.
- ANTOLOGIA literaria de "ABC". El artículo. 1905-1955.- Selección, JAIME BALLESTE.- Estudio preliminar de GONZALO FERNANDEZ DE LA MORA.- Colección "Los tres dados".- Ed. Prensa española.- Madrid, 1955.- XXV+485 p. (22x15).-
- ANZOATEGUI, IGNACIO B.: Manifiesto a las juventudes de la Falange.- Ed. por el Frente de Juventudes de España.- Buenos Aires-Madrid, 1948.- 39 p. (15x11,5).- SHUB.
- APARICIO, JUAN: JONS organo teórico de las Juntas de Ofensiva Nacional sindicalista. Antología y prólogo de...- Eds. Fe. Editora Nacional. Imp Altes.- Barcelona, 1939.- XIX+ 410 p. (22x16).- IESSCB.
- : Espanoles con clave.- Editor Luis de Caralt.- Barcelona, 1945.- 290 p. (19,5x12,5).- BNM.
- APARICIO LAURENCIO, ANGEL: El sistema penitenciario español y la Redención de Penas por el Trabajo.- Prólogo del Sr. D. CALIXTO BELAUSTEGUI MAS, profesor de Ciencia Penitenciaria de la Escuela de Estudios Penitenciarios de Madrid.- Ed. Librería General de Victoriano Suárez.- Madrid, 1954.- 202 p. (21x16).- BNM.

- APOSTANDO a la democracia: una año en la tercera página de "El Correo de Andalucía".- Prólogo de FÉLIX VILLAGRAN.- Akal, editor.- Madrid, 1975.- 287 p. (18x12).- BHM.
- APROXIMACIO a la História dels Països Catalans.- Països Catalans, 1975.- 72 p. (24x17).- FLEUSR.
- APUNTES para una historia del Movimiento Obrero español de la postguerra.-Años 1939-1970.- Ed. Fondo de Documentación para la información anarco-sindicalista.- s.l.-s.a.-68 p. (21x15,5).- FIEHSB.
- ARAGO, NARCIS-JERDI; CASERO, JUST; GUILLET, JAUME; PUJALES, PIUS: Girona gris i negra.- Col. "Llibres a l'obert", 96.- Edicions 62.- Barcelona, 1972.- 240 p. (18x12).- SHUB.
- ARAGONES-MERODIO, EDUARDO: El resurgir España. Recopilación de algunos artículos y discursos de 1941-43.- Ed. Juan Bravo.- Madrid, 1944.- 152 p. (16,5x12,5).- BHM.
- ARANA, JOSE-DOMINGO DE: Centralismo político y regionalismo. Gráficas Ellacuria,- Bilbao, 1966.- 13 p. (24x17).- BHM.
- : "Sociocracia" regionalista. Solución pluralista en la unidad. (Problemas constitucionales). ¿Monarquía o República?.- s.e.-Bilbao, 1967.- 22 p. (24x17).- BHM.
- : Presente y futuro del pueblo vasco. Hombre, raza, nacionalidad universalidad. "ASDU".- Ed. Ereilla.- Bilbao, 1968.- 245 p. (21x16).- BHM.
- ARANA, JOSE-RAMON: Esta hora de España. Contestación a una encuesta de "Ibérica".- Publs. de las Españas.- México, 1957 25 p. (23x15,5).- B.N.Mex.-
- ARANZADI, ESPANTSLAO DE: Diccionario de legislación. Toda la legislación española en vigencia al 31 de Diciembre de 1950. XV Tomos, I tomo Índice.- Ed. Aranzadi.- Pamplona, 1951.- (24x16,5).- EBUS.
- ARAQUISTAIN, LUIS: España ante la idea socialista del estado.- s.e.-París, 1953.- 115+1 fot.- (17,5x14,5).- SHUB.

- : Franco y el comunismo.- Prólogo de F. PER JIMENEZ ALBORO.
Biblioteca Cultura y Libertad, 1.-Ed. Congreso por la Libertad de la Cultura. Comité Uruguayo.-Edics. Continente.
Montevideo, 1959.- 30 p. (19,5x14,5).- FIEHSB.
- : El pensamiento español contemporáneo.- Prólogo de LUIS JIMENEZ DE ASUA.- Col. "Cristal del tiempo".- Ed. Losada.
Buenos Aires, 1968².- 198 p. (20x14).- SIBB.
- ARAN FERNANDEZ, ORIOL: Conference de Presse, donnée à Perpignan, le 30 Mars 1974, par Maître... avocat de Puig Antich.
s.e.-Perpignà, 1974.- 10 p. (29,5x21).- CEHER.
- ARBAROA, JOSE MANUEL DE: España ante el Mercado Común Europeo. Documento de Orientación del Seminario Central de Estudios Europeos.- Gráficas Zagor.- Madrid, 1964.- 30 p. (21x15).- BNM.
- ARBOLEYA, MAXIMILIANO: Técnica del apostolado popular. Ante la apostasía de las masas.- Ed. Eugenio Subirana.- Barcelona, 1946.- 241 p. (12,5x19).- IESSCB.
- ARBURUA DE LA MIYAR, MANUEL DE: Discursos y declaraciones, 1951-1953.- Economía española, 1.- Oficina de Estudios económicos del Ministerio de Comercio.- Ed. Diana, artes gráficas.- Madrid, 1953.- 171 p. (21x15).- BNM.
- : Cinco años al frente del ministerio de Comercio (Discursos y declaraciones). 1951-56. Oficina de Estudios Económicos.- Madrid, 1956.- 383 p. (20x14,5).- BNM.
- ARCE, JOSE: La España de 1939.- Ed. Tipografía Blass.- Madrid, 1952.- 363 p. (21x15).- BUB.
- LES ARCHIVES secrètes de la Wilhelmstrasse. (Vol. III: L'Allemagne et la Guerre civile espagnole. 1936-39.)- Librairie Plon.- Paris, 1952.- 802 p. (23x14).- CEHER.
- ARCO ALVAREZ, JOSE LUIS DEL: Temas cooperativos.- Edon. de la Obra sindical de Cooperación.- Madrid, 1961.- 92 p. (21x21).- IESSCB.

- : Régimen fiscal de las cooperativas.- Gráficas Milo.
Madrid, 1969.- 225 p. (21,5x16).- TESECR.
- ARCO Y GARAY, RICARDO DEL: La idea de Impulso en la política y la literatura española.- Ed. Eusebio-Calpe.- Madrid, 1944.- 219 p. (22,5x15).- PEM.
- ARCO VALVERDE, FLORENTINO; GÓMEZ PRADA, EMILIO : Almanaque del Guardi Civil. Año 1942.- Gráfica Salinero.- Madrid, 1942.- 162 p. ilustr. (21,5x15,5).- PEM.
- AREILZA, JOSE MA DE : Embajadores sobre España.- Prólogo de Gregorio Marañón Moya.- Ed. Instituto de Estudios Políticos.- Madrid, 1947³.- 275 p. (19x13).- PEM.
- : Gibraltar. Conferencia pronunciada en el Colegio Mayor Universitario de San Pablo, el día 1 de Marzo de 1954.- Ed. Publicaciones del Colegio Mayor Universitario de San Pablo.- Madrid, s.a.- 30 p. (19x12).- FIDUEB.
- : Presente y futuro de las relaciones económicas entre España y los Estados Unidos.- Conferencia pronunciada en la Sociedad Bilbaina el 10 de Septiembre de 1959 por el Excmo. Sr. D... Embajador de España en los EE.UU de América.- "Boletín de Estudios Económicos" (Universidad de Deusto, Bilbao) num. 47: (1959), 29 p. Separata.- BUB.
- : Escritos Políticos.- Ed. Guadiana de publicaciones.- Madrid, 1968.- 205 p. (21x13,5).- FIDUEB.
- : Cien artículos.- Ed. de la revista de Occidente.- Madrid, 1971.- 570 p. (18x12).- SHUB.
- : Así los he visto.- Editorial Planeta.- Barcelona, 1974
408 p. (24,5x17,5).- SHUB.
- AREILZA, JOSE MA DE; AUGER, SERASTIAN; MARTIN VILLAZ, RAFAEL; TAMAMES, RAMON : Cuestiones de hoy. Prólogo y notas introductorias de JAIME SERRATS OLLE.- Col. Testimonio de Actualidad.- Ed. DOPESA.- Barcelona, 1972.- 185 p. (21,5x15,5).- SHUB.

- : Doctrina y política de la Información. Textos de doctrina y política española de la Información. Vol. I: Discursos y declaraciones. Vol. II: Correspondencia y diálogo. Vol. III: Antología ordenada.- Publ. de la Sección Informativa. Secretaría General Técnica. Ministerio de Información y Turismo.- Madrid, 1960⁶.- XX+311, XX+272 p. (21x15).- CRESOR.
- ARIMANY, MIGUEL : I els catalans també.- Premi Josep Yxert. 1964.- Col. "Biblioteca Selecta", Vol. 373; Assaigs, XXVII.- Ed. Selecta.- Barcelona, 1965.- 222 p. (17¹x11¹).- SHUB.
- ARMANGUE RIUS, GIL : Gibraltar y los españoles.- Ed. Aguilar.- Madrid, 1964.- 733 p. 3 fot. (24x17,5).- SHUB.
- ARMENGOU, JOSEP : Justificació de Catalunya.- s.e.-s.l.- 1958.- 134 p multíc.- (31,5x22,5).- CENOR.
- ARMIJO, JACOBO DE : España en las rutas del aire.- Col. España ante el Mundo.- Ed. Instituto de Estudios Políticos.- Madrid, 1944.- 178 p. (18,5x12).- FEUR.
- ARMUËOTA, BARTOLOME DE : El escandaloso suceso de Larruiz Ed. Fuerza Nueva Editorial.- Madrid, 1972.- 143 p. (17x12) SHUB.
- AROCA, JOSE MA : Los republicanos que no se exiliaron. La postguerra española de un ex-comisario político.- Ed. Acervo.- Barcelona, 1969.- 279 p. (20x14).- SHUB.
- ARONSON, THEO : Venganza real. La Corona de España. 1829-1965. Con un apéndice 1966-1968.- Col. "Norte".- Ed. Grijalbo.- Barcelona, 1968.- 270 p. 29 ilustr. (19,5x12). SHUB.
- ARQUER, JORDI : El futur de Catalunya i els deures polítics de l'emigració catalana.- Biblioteca Catalana.- s.e.- México, 1943.- 115 p. (17x11,5).- B.N.Méx.
- ARQUES, ENRIQUE : El momento de España en Marruecos.- Col. de la Vicepresidencia de Educación Popular.- Madrid, 1967.- 158 p. (20,5x15,5).- SHUB.

- AFECTIVIDAD Y REPRESSION.- Ed. Cuadernos para el diálogo.- Madrid, 1973.- 334 p. (11x18).- PUBSON.
- ARRABAL, FERNANDO : Lettre au général Franco.- Texte intégral de la lettre envoyée par Arrabal à Franco le 18 Mars 1971.- Trad. Dominique Serrain.- Epilogue Eco. Gonzalo Viera.- Ed. Union Générale d'Éditions.- Paris, 1972.- 187 p. (18x10,5).- SUBR.
- ARRESE, DOMINGO DE : La España de Franco.- Publicaciones Españolas.- Madrid, 1946.- 505 p. 85 fot. (23x17).- PUB.
- ARRESE, LUIS DE : La revolución social del Nacional-Sindicalismo.- Editora Nacional.- Madrid, 1940.- 329 p. (21,5x14).- PUB.
- : Doctrina económica del Nacional-Sindicalismo.- Los discursos del Ministro Secretario, camarada ...- Ed. de la Vicesecretaría de Educación Popular.- Madrid, 1942.- 38 p. (15,5x11).- PUB.
- : Una consigna de Arrese.- Artes Gráficas Umana.- Madrid, 1943.- 7 p. (15x11).- PUB.
- : Escritos y discursos.- Eds. de la Vicesecretaría de Educación Popular.- Madrid, 1943.- 246 p. (22x16).- SHUB.
- : Participación del pueblo en las tareas del Estado.- Ed. Instituto de Estudios políticos.- Madrid, 1944.- 24 p. (24x17).- CEHCB.
- : El estado totalitario en el pensamiento de José Antonio.- Prólogo de RAFAEL FERNÁNDEZ CUESTA.- Ediciones de la Vicesecretaría de Educación Popular.- Madrid, 1945.- 81 p. (24x16,5).- SHUB.
- : El movimiento Nacional como sistema político.- Conferencia dada por el Ministro Secretario Gral. del Movimiento en la Academia de Mandos "José Antonio" el 3 Julio 1944.- Imp. de la Delegación Nacional de Sindicatos.- Madrid, 1945.- 31 p. (24x17).- PUB.

- : Nuevos escritos y discursos.- Ediciones de la Vice-
secretaría de Educación Popular.- Madrid, 1945.- 291 p.
(21,5x15,5).- SHUB.
- : Capitalismo, comunismo, cristianismo.- Ed. Radar.- Ma-
drid, 1947.- 387 p. (21,5x15,5).- BNR.
- : Hacia una meta constitucional. Escritos y discursos.-
Prólogo de ADOLFO MUÑOZ ALONSO.- Ediciones del Movimien-
to.- Madrid, 1957.- 226 p. (23x15,5).- BPR.
- : Obras seleccionadas.- Tomo I: Treinta años de política.-
Ed. Afrodasio Aguado.- Madrid, 1966.- 1.487 p. (21,5x15)
IESSCB.

ARRIAGA, JOSE IGNACIO DE: El turismo en la economía nacio-
nal.- Ed. Nacional.- Madrid, 1955.- 213 p. (21x15,5).- BNM.

- : El turismo en la economía nacional.- Editora Nacional .
Libros de Actualidad Intelectual.- Gernika, 1955.- 216 p.
(20,5x15).- BNM.

ARROYO ARROYO, VICTOR: El sindicalismo español y el pro-
blema de las clases sociales.- Col. Síntesis.- Servicio
Nacional de Información y Publicaciones Sindicales.- Ed.
Pueblo.- Madrid, 1958.- 20p. (21x12).- BNM.

ARTEAGA, FEDERICO DE: "E.T.A." y el proceso d burcos (La
quimera separatista).- Ed. E. Aguado.- Madrid, 1971².-
412 p. 49 ilust. (23,5x17).- SHUB.

ARTIGAS SANZ, JOSE ANTONIO: Surco economico en el camino
de España.-(Lección de clausura de curso en la Escuela de
capacitación social, 30 de Julio de 1943).-Ed. Asociación
Nacional de Ingenieros Industriales.- Madrid, 1943.- 49p.
(23,5x16,5).- BNM.

ARTIGUES, DANIEL: El Opus Dei en España, 1928 - 1942. La
evolución ideológica y política, de los orígenes al fu-
tento de dominio.- Editions Puerto Ibérico.- París, 1941.-
251 p. (24x16).- EPRB.

- ARTIS-GENEP, AVEL·LI: La diáspora republicana.- Ed. Euros. Barcelona, 1975.- 240 p + 8 ilustr. (21,5x14).- BCEB.
- ARZA ARTEAGA, ANTONIO: Privilegios económicos de la Iglesia española. Los bienes eclesiásticos en el Concordato de 1953. Ed. Universidad de Leuoto. Departamento de Publicaciones. La editorial Vizcaína.- Bilbao, 1973.- 366 p. (22x15,5).BNM
- ASAMBLEA CONJUNTA OBISPOS-SACERDOTES: Historia de la Asamblea. Discursos. Texto íntegro de todas las peticiones. Proposiciones. Conclusiones. Apéndices.- Ed. preparado por el Secretariado Nacional del Clero.- Prólogo del Cardenal D. FERNANDO QUIROGA PALACIOS.- Biblioteca de Autores cristianos, 328.- Editorial Católica, S.A.- Madrid, 1971.- 1747 p. (20x12,5).- FEUB.
- ASAMBLEA DEMOCRÁTICA DE GUIPÚZCOA: Declaración de la ...- s.e.- s.l.- 1975.- 4 p. (31,5x21,5).- CEHEB.
- ASAMBLEA NACIONAL POPULAR GALIEGA : Charteramento e declaración política.- s.e.- Galicia, 1975.- 4 p. (21x16,5).CEHEB.
- ASCANTO, ALFONSO DE: España imperio. El nuevo humanismo y la hispanidad. Dedicatoria devota y respetuosa al Causillo Generalísimo Franco.- Librería religiosa.- Avila, 1939.- 171 p. (24x17).- BNM.
- ASKATASUNA.COMITE DE AYUDA A LOS DESPLAZADOS VASCOS: La represión en Euskadi. Euskadi, 1975.- Askatasuna, ed.- San Juan de Luz, 1975.- 16 p. (22x16).- CEHEB.
- ASOCIACION CATOLICA DE DIRECTORES: Informe social 1966-67. Editado por A.C.D.- Barcelona, 1968.- 199 p. multio.-(26x19,5).- BNM.
- ASOCIACION DE PRENSA LIARTA DE BARCELONA: Cursillo de conferencias de extensión cultural profesional.- Ed. de caridad.- Barcelona, 1942.- 240 p. (22x16).- BNECA.
- Las ASOCIACIONES y los partidos políticos.- La evolución y el movimiento.- Madrid, 1972.- 46 p. (21x19).- BNM.

- LAS ASOCIACIONES profesionales agrarias y la agricultura de grupo.- Servicio Nacional de Concentración parcelaria y ordenación rural del Ministerio de Agricultura.- Madrid, 1964.- 110 n. (17x24).- TESSER.
- ASOCIACIONES PROFESIONALES DE ECONOMISTAS: La verdad de las. 4.- Departamento Central de información del Consejo Nacional de APE.- Madrid, 1966.- 16 p. (21x15).- CEHUR.
- ASPEY AMEZQUÍ, ANTONIO: Ideario y símbolos del Estado Español.- Editora Universitaria Compostelana.- Santiago de Compostela.- 31 p. (21,5x15,5).- BHM.
- ASPECTOS sociales del desarrollo económico. A la luz de la enciclica "Mater et Magistra". XX Semana Social de España. Granada, 1961.- Junta Nacional de Semanas Sociales de España.- Ed. Rielp.- Madrid, 1962.- 643 n. (21x15).- SEUR.
- ASSEMBLEA DE CATALUNYA: Hombres de los 113 combarats catalanes detenidos por la policía el 29 de Octubre, en la Iglesia de Sta. María Pedanera de Barcelona....- s.e.- Barcelona, 1973.- 8 p. (32x22).- CEHUR.
- +: Report de treball sobre la Campanya per a l'ús oficial de la llengua catalana.- Ed. Avui. Servei d'informació Català.- Barcelona, 1974.- 24 p. (22x16).- CEHUR.
- : Assemblea de Catalunya. Recull de documents.- s.e.- Barcelona, 1975.- 234 p. (31x21).- CEHUR.
- ASSEMBLEA DE CATALUNYA A VEREQUELA: Francesc Macià.- Centre Català, ed.- Caracas, 1972.- 12 p. (32,5x23,5).- CEHUR.
- ASSEMBLEA PERMANENT D'INTELECTU LS CATALANS: Dossier sobre la repressió.- s.e.- s.l.- 1972.- 12 p. multic. (fol.).- B.A. Mont.
- ASSEMBLEE SUPERIEURE LES POUVOIRS SYNDICAUX: Elections SYndicales 1960. Appel de l'organisation Syndicale unifiée. Ed. Pueblo.- Madrid, 1960.- 48 n. (15,5x11).- BHM.